

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående yrkesinspektionens organisation m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller frågan om *yrkesinspektionens organisation m. m.* och anför därvid följande.

Inledning.

Yrkesinspektionen erhöll i huvudsak sin nuvarande organisativa gestaltning genom beslut av 1912 års riksdag.

Förslag om åtgärder för effektivisering av yrkesinspektionen framställdes

Bihang till riksdagens protokoll 1938. 1 saml. Nr 231.

motionsvis vid 1930 års riksdag. I anledning därav anhöll riksdagen i skrivelse den 27 maj 1930 (nr 287) om utredning i ämnet.

Genom beslut den 20 september 1930 anbefalldes Kungl. Maj:t socialstyrelsen att — efter samråd i erforderlig omfattning med riksförsäkringsanstalten — verkställa den begärda utredningen och avgiva därav föranledda förslag.

Med skrivelse den 17 december 1931 överlämnade socialstyrelsen den ifrågavarande utredningen tillika med förslag till förstärkning av yrkesinspektionens och tillsynsmyndighetens organisation i skilda hänseenden. Över styrelsens förslag infortrades sedermera yttranden från ett stort antal myndigheter och organisationer.

På grund av den ekonomiska krisen och det i följd därav ansträngda statsfinansiella läget föranledde nyssnämnda utredning allenast vissa mindre omfattande åtgärder.

Den 16 april 1937 erhöll jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande effektivisering av yrkesinspektionen.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av detta ärende anförde jag bland annat följande.

Vid utredningen borde i första hand det av socialstyrelsen framlagda förslaget, i den mån detsamma icke redan förverkligats, samt de däröver avgivna yttrandena komma under omprövning. Emellertid syntes mig i nuvarande läge spörsmålet böra bedömas ur vidare synpunkter än som i förslaget skett. Ovedersägligen måste organisationen anordnas på ett sådant sätt, att den medgäve en väsentligt ökad besöksfrekvens vid de olika företag, som befunne sig under inspektionens kontroll. Och likaledes borde den centrala tillsynsmyndigheten utrustas med arbetskrafter, som satte den i stånd att effektivt utöva sina ledande och kontrollerande uppgifter. Men därutöver torde särskilt böra beaktas, att vid verksamheten i allmänhet upplysnings- och propagandasynpunkterna framdeles ägnades ökad uppmärksamhet. Enahanda gällde beträffande frågan om arbetsplatsernas hygien. I förstnämnda avseende ville jag framhålla, att den s. k. säkerhetstjänsten syntes böra i all möjlig utsträckning utvecklas. De gynnsamma erfarenheter, som från olika håll föreläge rörande värdet av en organiserad samverkan mellan företagens ledning och arbetare till främjande av en förbättrad yrkeshygien, gjorde det angeläget, att hit hörande förhållanden ingående övervägdes. Och vad hygienens anginge, gjorde den särskilt under de senare åren utvidgade lagstiftningen om yrkessjukdomar det naturligt, att de allmänt hygieniskt-tekniska betingelserna inom arbetslokalerna bleve föremål för skärpt uppmärksamhet. Därvid uppkom ock frågan om en utvidgad samverkan med tillgänglig medicinsk sakkunskap.

Slutligen borde tagas under särskild omprövning, huruvida nu gällande föreskrifter kunde anses tillfredsställande ur effektivitetssynpunkt. Efter min mening måste det ur såväl den enskilda individens som samhällets synpunkt vara en angelägenhet av vikt, att en sakkunnig tillsyn över efterlevnaden av meddelade bestämmelser också förfogade över lämpliga medel att åvägbringa rättelse i sådana förhållanden, som befunnes medföra undanröjbara risker för olycksfall och ohälsa.

Med stöd av omförmälda bemyndigande tillkallade jag såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare, f. d. yrkesinspektisen Kerstin

Hesselgren, tillika ordförande, direktören i pappersmassedeförbundet G. Hultman, docenten, medicine doktorn G. Rundberg, sekreteraren i järn- och metallarbetareförbundet A. Svensson samt ledamoten av riksdagens första kammare, yrkesunderinspektören G. Strömberg.

De sakkunniga, som antogo benämningen 1937 års arbetarskyddskommitté, avgåvo den 30 december 1937 betänkande med förslag angående effektivisering av yrkesinspektionen (statens off. utredn. 1937: 52).

Över betänkandet infordrades utlåtanden av riksförsäkringsanstalten, kommerskollegium, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, statskontoret, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, arbetsrådet, delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i samtliga län, de sistnämnda efter hörande av förste provinsialläkarna i länen.

Tillfälle att avgiva yttrande över betänkandet bereddes svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, Sveriges industriförbund, de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, föreningen för arbetarskydd, svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet och Fredrika Bremerförbundet.

Yttranden avgåvos av samtliga nyssnämnda myndigheter och sammanslutningar.

Vid utlåtanden från tre länsstyrelser funnos fogade yttranden av yrkesinspektörer. Till länsstyrelsens i Malmöhus län utlåtande fanns fogat yttrande av Malmö fackliga centralorganisation. Överståthållarämbetet överlämnade yttrande av Stockholms stads hälsovårdsnämnd. Kommerskollegium avlämnade med sitt utlåtande yttranden från bergmästaren, sprängämnesinspektören, statsinspektörerna över elektriska starkströmsanläggningar, Sveriges maskinindustriförening, mellersta och norra Sveriges ångpanneförening samt södra Sveriges ångpanneförening. — En skrivelse i ämnet har vidare ingivits av Sveriges lokomotivmannaförbund.

Ifrågavarande betänkande berör förutom yrkesinspektionen även riksförsäkringsanstalten, vilket ämbetsverk från och med den 1 januari 1938 är yrkesinspektionens chefsmyndighet. På grund härav har Kungl. Maj:t på min hemställan i årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkterna 28, 29, 33 och 34, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/1939 upptaga avlönings- och omkostnadsanslagen till riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen till preliminärt beräknade belopp. Anslagen hava därvid upptagits på sätt framgår av följande sammanställning.

Anslagsrubrik m. m.	Belopp
1) riksförsäkringsanstalten: avlöningar, förslagsanslag ..	kronor 1,760,000
2) riksförsäkringsanstalten: omkostnader, förslagsanslag ..	» 180,000
3) yrkesinspektionen: avlöningar, förslagsanslag	» 500,000
4) yrkesinspektionen: omkostnader, förslagsanslag	» 195,000

Sedan utredningen i dessa ämnen numera avslutats, anhåller jag att få till närmare behandling upptaga dels spörsmålet om yrkesinspektionens organisation, dels ock de anslagsfrågor, som äga samband med berörda spörsmål.

Behovet av en effektivare yrkesinspektion och erforderliga åtgärder för dess förbättrande.

1937 års arbetarskyddskommitté.

Beträffande *behovet* av en effektivare yrkesinspektion anför de sakkunniga bland annat följande.

Det måste betraktas såsom ett samhällsintresse av första ordningen att i möjligaste mån söka förebygga, att arbetarna i sin gärning drabbades av olycksfall eller ådroge sig ohälsa. Ur såväl humanitär som samhällsekonomisk synpunkt framstode det såsom nödvändigt, att allt vad som vore möjligt, gjordes för främjande av säkerhet och sundhet i arbetet. Om yrkessjukdomarna och deras förekomst i vårt land visste man ännu relativt litet. Det årliga antalet olycksfall i arbete kunde däremot ganska noggrant fastställas, och även följderna av olycksfallen läte sig tämligen väl överblicka. En omfattande utredning av olycksfallens betydelse återfunnes i en av professorn Gunnar Dahlberg utarbetad, till de sakkunnigas betänkande fogad uppsats om olycksfall i arbete i Sverige. De sakkunniga hänvisade därför beträffande detta ämne till nämnda uppsats och ville blott söka antyda, vilken roll olycksfallen spelade för den enskilde individen och för samhället i dess helhet.

Först finge nämnas, att 142,175 olycksfall i arbete inträffade under år 1934. Detta betydde, att i genomsnitt var elfte till tolfte arbetare drabbades av ett olycksfall. Av olycksfallen ledde 486 till döden och 3,203 till invaliditet. Redan dessa siffror tydde ju på, att olycksfallen i arbete hade en avsevärd inverkan på dödligheten och invaliditeten inom landet. Så visade sig också vid närmare undersökning vara fallet. Bland män i åldern 20—40 år orsakades omkring 5 procent av dödsfallen och ungefär en tredjedel av invaliditetsfallen av olycksfall i arbete. Sådana olycksfall förorsakade bland anställda män i nyssnämnda åldersgrupp fem till tio gånger så många invaliditetsfall som alla andra invaliditetsorsaker tillsammans. Även för sjukligheten spelade olycksfallen i arbete en betydande roll. Inom de mest utsatta yrkesgrupperna vore den sjuklighet, som bland personer i åldern 20—40 år orsakades av dylika olycksfall, av nästan samma storleksordning som den sjuklighet, som åstadkommes av alla andra sjukdomsorsaker i förening.

I fråga om de ekonomiska verkningarna av olycksfall i arbete finge framhållas, att sådana olycksfall bland icke statsanställda under år 1934 föranledde en förlust av arbetsdagar, som motsvarade arbetsförmågan hos mer än 34,000 årsarbetare. Tillika finge nämnas, att kostnaderna för ersättningar på grund av olycksfall i arbete under nämnda år uppginge till i runt tal 30 miljoner kronor.

Av professor Dahlbergs utredning framginge, att åtskilligt torde kunna göras för att nedbringa antalet olycksfall i arbete. Visserligen vore väl en del olycksrisker betingade av själva arbetets natur; men även inom samma yrkesgrupp vore skillnaden i fråga om olycksfallsfrekvens mellan olika företag så betydlig, att den kunde antagas bero på olikheter med avseende å skyddsanordningar, arbetets utförande etc. Man torde därför kunna förut-sätta, att vid en effektivare inspektionsverksamhet antalet olycksfall i arbete komme att minskas.

Den svenska yrkesinspektionens verksamhet bruste för närvarande i effektivitet. Det vore helt naturligt, att så skulle vara fallet. Under de senare åren hade den industriella verksamheten i vårt land kraftigt utvecklats. Denna utveckling hade icke endast bestått i en ökning av antalet industri-

anläggningar och en utbyggnad av redan befintliga sådana utan också i ett allt intensivare utnyttjande av den moderna maskintekniken. Nya arbetsmetoder och ökad arbetstakt krävde nya skyddsåtgärder och nya hygieniska anordningar. Samtidigt hade fordringarna i fråga om säkerhet och sundhet samt trevnad på arbetsplatserna oavbrutet stigit. Allt detta hade medfört en väsentlig ökning av yrkesinspektionens arbetsbörda, men någon motsvarande förstärkning av dess arbetskrafter hade icke ägt rum. Organisationen vore ännu i huvudsak densamma som år 1912, ehuru området för yrkesinspektionens verksamhet utvidgats bland annat genom att den fått sig inför-trodd övervakningen av lagen om arbetstidens begränsning, lantarbetstidslagen och lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete. Under sådana förhållanden kunde det icke påräknas, att en efter moderna begrepp effektiv tillsyn skulle kunna utövas av yrkesinspektionen.

De förslag till yrkesinspektionens effektivisering, vilka av de sakkunniga framlagts, avse dels åtskilliga ändringar i arbetarskyddslagen, dels ock en utbyggnad av den nuvarande organisationen.

Förslagen till lagändringar äro av i huvudsak följande innehåll. Skyldighet skulle införas för arbetsgivare, å vars rörelse arbetarskyddslagen äger tillämpning, att inom viss tid efter det rörelsen vid företaget påbörjats, göra anmälan därom till vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare. Viss anmälningsskyldighet skulle vidare stadgas för den, som ämnar uppföra eller ombygga arbetslokal. Tillverkare och försäljare av maskiner, ångpannor eller redskap skulle förpliktas att tillse, att dessa vid leverans till arbetsplats, där nämnda lag äger tillämpning, äro försedda med nödiga skyddsanordningar och även i övrigt erbjuda nöjaktig säkerhet mot olycksfall. Den befogenhet att förbjuda arbetsgivaren att bedriva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin eller arbetsmetod, som för närvarande tillkommer yrkesinspektionens chefsmyndighet, skulle med visst undantag överflyttas till yrkesinspektörerna och bergmästarna, dock med rätt för vederbörande arbetsgivare att hos chefsmyndigheten anföra besvär över yrkesinspektörs eller bergmästares beslut i ämnet. Uppdraget att förordna läkare för besiktning av minderåriga skulle överflyttas från länsstyrelserna till medicinalstyrelsen. Samtidigt skulle skyldigheten att vidtaga årliga läkarbesiktningar av minderåriga utvidgas. Kungl. Maj:t skulle därjämte bemyndigas att utfärda föreskrifter angående obligatorisk läkarundersökning av arbetare före anställning i hälsofarligt arbete och sedermera periodvis. Slutligen skulle i syfte att främja en effektivare medverkan i skyddsarbetet från arbetsgivarnas och arbetarnas sida i arbetarskyddslagen införas vissa bestämmelser om skyddsombud och säkerhetstjänst.

I organisatoriskt hänseende går förslaget ut dels på en avsevärd förstärkning av personalen å den byrå, som inom yrkesinspektionens chefsmyndighet handlägger arbetarskyddsärendena, alltså å riksförsäkringsanstaltens byrå för arbetarskyddsärenden, dels på inrättande av ett särskilt organ för arbetsgivares och arbetares samverkan med chefsmyndigheten, arbetarskyddsrådet, dels ock på en synnerligen betydande utökning av den lokala yrkesinspektionen.

Yttranden.

I de yttranden, som avgivits över förslaget, har genomgående vitsordats behovet av åtgärder för effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet. Åtskilliga myndigheter hava dock allenast uttalat sig beträffande enstaka delar av förslaget eller ock utan närmare motivering tillstyrkt detsamma i dess helhet eller lämnat det utan erinran. Så är bland annat förhållandet med de flesta länsstyrelserna. Jag vill här redogöra för de avgivna yttrandena, till den del desamma äro av mera allmän innebörd.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att behovet av en förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter sedan länge varit starkt framträdande. Anstalten uttalar, att en avsevärd utökning av personalen å anstaltens arbetarskyddsbyrå samt av den allmänna yrkesinspektionskåren utgjorde en grundförutsättning för ernäendet av den förbättring av arbetarskyddet i vårt land, som från skilda håll erkändes vara behöfvlig.

Kommerskollegium inskräpper den synnerliga vikten ur skilda synpunkter, såväl sociala som rent ekonomiska, av att söka genom effektiva åtgärder nedbringa riskerna för sådana olycksfall, varom här är fråga. Effektivisering av den statliga inspektionen vore, anför kollegium, givetvis ett viktigt led i arbetet härpå, men kollegium ansåge sig därjämte böra framhålla de gynnsamma resultat, som borde kunna vinnas, och i åtskilliga fall redan torde hava vunnits genom utveckling av säkerhetstjänsten vid de enskilda företagen. Det borde vara den statliga inspektionen angeläget att på lämpligt sätt uppmuntra och stödja nyssnämnda strävanden.

Socialstyrelsen uttalar sig på i huvudsak följande sätt.

I förevarande betänkande föresloges en betydande utvidgning av organisationen såväl för den centrala tillsynsmyndigheten som för de lokala inspektionsorganen. Förslaget till utvidgning av organisationen kunde vid ett första bedömande förefalla att vara allt för vittgående. Det torde emellertid komme att visa sig, att åt en intensifierad och effektiviserad yrkesinspektion måste givas minst den omfattning, som förslaget innebure. Styrelsen ville därför i stort sett giva sin anslutning till detsamma.

Det måste emellertid starkt framhållas, att det för vinnande av ett verkligt effektivt arbetarskydd icke kunde vara tillräckligt med enbart en inspektion å arbetsplatserna genom samhällseliga organ. Hur omfattande yrkesinspektionens organisation än bleve, hade inspektionen dock ej möjlighet att utfärda direktiv för alla de mångskiftande förhållanden på arbetsplatserna eller att i detalj kontrollera, att givna föreskrifter efterföljdes. Vad som krävdes vore framför allt ett positivt intresse hos parterna själva, så att de aktivt medverkade i kampen mot olycksfall och yrkessjukdomar. De sakkunniga hade ju även i skilda hänseenden sökt koppla in arbetsgivarna och arbetarna i strävandena att främja arbetarskyddet. För sådant ändamål föresloges i betänkandet inrättandet av ett arbetarskyddsråd och att den redan nu existerande skyddsombudsinstitutionen skulle på skilda sätt utvecklas.

Det förefölle emellertid som om de sakkunniga lagt huvudvikten vid att bygga ut själva organisationen för tillsynsmyndigheten och yrkesinspektionen. Styrelsen ville för sin del starkt understryka vikten av, att arbetsgivare och arbetare mer än dittills varit fallet bemödade sig om att skapa förutsättningar för ett effektivt arbetarskydd. Det vore nämligen här i mycket högre grad en psykologisk fråga än ett spörsmål om en effektiv organisation hos

samhällets inspekterande myndighet. Det gällde att utnyttja det ur det ömsesidiga beroendet spirande samförståndet mellan arbetsgivare och arbetare och att inrikta båda parternas intresse på dessa frågor. Därför krävdes propaganda av stora mått, både av inspektionens tjänstemän och av enskilda krafter. En sådan organisation som föreningen för arbetarskydd borde kraftigt stödjas såväl av staten som av arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer samt utvecklas till ett aktivt arbetande organ. Genom medverkan av denna förening, i vilken parterna själva vore representerade, kunde man med säkerhet vinna goda resultat. På varje arbetsplats, där ej endast ett fåtal arbetare vore anställda, borde finnas både skyddsombud för arbetarna och paritetiskt sammansatta säkerhetskommittéer. Man borde med andra ord på allt sätt sträva efter att komma därhän, att det vore en självklar sak för såväl arbetsgivare som arbetare att göra personliga insatser till skydd för arbetarnas liv och hälsa på arbetsplatserna. Även arbetsledare av olika grader borde på allt sätt intresseras för strävandena att nå ett effektivt arbetarskydd.

Ett gott arbetarskydd innebure ej blott, att man lyckades undvika olycksfall i arbetet och förebygga yrkessjukdomarna. Nästan lika väsentligt vore, att man lyckades framskapa en god anda och trivsel på arbetsplatserna. Detta vore endast möjligt, om de hygieniska och sanitära förhållandena förbättrades i enlighet med de bestämmelser, som redan gällde enligt arbetarskyddslagen. Därför krävdes bland annat, att arbetslokalerna i möjligaste mån vore försedda med ändamålsenliga ljus-, ventilations- och värmeanordningar samt att det sörjdes för renlighet och trevnad. I sistnämnda hänseende komme det icke minst an på arbetarnas ordningssinne och kulturella standard. Det borde vidare kunna anses vara en självklar sak, att möjligheter till tvättning skulle finnas å samtliga arbetsplatser. Om de anställda i sitt arbete vore särskilt utsatta för damm eller nedsmutsning, borde även finnas tillgång till bad eller i vart fall dusch. Departementschefen hade i de för de sakkunnigas arbete givna direktiven starkt understrukit vikten av förbättrade hygieniska förhållanden på arbetsplatserna. Enligt styrelsens mening hade emellertid de sakkunniga skjutit denna betydelsefulla fråga i bakgrunden.

Medan man numera kommit ganska långt i fråga om förebyggande åtgärder mot svårare olycksfall av tekniska orsaker, lämnade de hygienisk-tekniska förhållandena på arbetsplatserna i åtskilliga fall ännu mycket att önska. Arbetsgivarna syntes i allmänhet ännu icke ha kommit underfund med, att förbättrade hygieniska förhållanden inom arbetslokalerna gäve ett gott resultat i form av ökad trivsel och arbetsglädje och därmed även ett bättre arbetsresultat. Egendomligt nog lade även arbetarna själva ofta i dagen en anmärkningsvärd ligkiltighet för det som hade med hygien och trevnaden att skaffa. Därvidlag erfordrades utan tvivel mycket målmedveten och systematisk upplysning.

I detta sammanhang ville styrelsen framhålla behovet av inspektion av kontors-, expeditiöns-, redaktions- och liknande lokaler. Denna del av inspektionsverksamheten torde lämpligen kunna anförtros åt den kvinnliga yrkesinspektionen.

Statskontoret påpekar, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle medföra en merutgift för statsverket av bortåt en halv miljon kronor eller nära nog en fördubbling av statsverkets nuvarande utgifter för ändamålet. I anslutning därtill anför ämbetsverket följande.

Statskontoret insåge till fullo, att med den industriella utvecklingen under de senaste årtiondena helt andra och större krav måste ställas på arbetarskyddet än tillförne. En effektivisering av yrkesinspektionen framstode för-

denskull som en angelägenhet av vikt, liksom det vore naturligt, att staten därför borde ikläda sig större ekonomiska uppoffringar än tidigare. Även om tillbörlig hänsyn toges därtill, syntes det dock knappast vara nödvändigt att i ett slag vidtaga så omfattande organisatoriska åtgärder, att de skulle medföra en utgiftsökning av den storleksordning, varom här vore fråga. I varje fall kunde statskontoret icke ur de synpunkter, ämbetsverket hade att närmast företräda, tillstyrka åtgärder av en dylik omfattning. Statskontoret föreställde sig ock, att den föreslagna organisationen borde kunna avsevärt beskäras, utan att nödig effektivitet eftersattes.

Även *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* framhåller, att nämnden icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot den synnerligen betydande personalökning, som av de sakkunniga föreslagits, samt yttrar vidare:

Även om yrkesinspektionen otvivelaktigt finge anses vara i behov av ett antal nya befattningar, ville det dock synas lönenämnden, som om vissa jämkningar skulle kunna vidtagas i de sakkunnigas förslag. Särskilt med hänsyn till svårigheten att på förhand bedöma, huru många inspektioner, som årligen kunde utföras av de olika befattningshavarna, syntes en viss försiktighet vara tillräddig med avseende å organisationens utbyggnad.

Från *arbetsrådets* sida framhålles särskilt, att ett genomförande av förslaget skulle medföra, att yrkesinspektionen i större omfattning än vad tidigare varit möjligt kunde fylla uppgiften att utöva tillsynen över tillämpningen av arbetstidslagarna.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet gör följande uttalande.

De föreslagna åtgärderna till yrkesinspektionens effektivisering ginge, såsom naturligt torde vara, i främsta rummet ut på en ökning av yrkesinspektionens personal samt en förbättring av denna personals anställnings- och arbetsförhållanden. Mot dylika åtgärder hade delegationen givetvis ej något att erinra, men det förefölle, som om omsorgen om dessa åtgärder i viss mån för kommittén så att säga bortskymt en annan för arbetarskyddet mycket betydelsefull faktor i säkerhetstjänsten nämligen yrkesinspektionens samverkan under olika former med respektive arbetsgivare och arbetare. När det gällde den mycket svårförverkligade uppgiften att nedbringa olycksfallsfrekvensen, torde också dylik samverkan, som ofta vore förbunden med och inbegreps under yttringar av »safety-first»-rörelsen, vara ett av de mest effektiva medlen.

Länsstyrelserna hava på sätt antytts såsom regel i huvudsak tillstyrkt förslaget. En mera kritisk ståndpunkt intages emellertid av *länsstyrelsen i Östergötlands län*, som yttrar sig sålunda.

Vid behandlingen av det betydelsefulla problemet om yrkesinspektionens välbehövliga effektivisering syntes de sakkunniga hava angripit frågorna om chefsmyndighetens och den lokala inspektionens personalorganisation utan att dessförinnan ägna tillräcklig uppmärksamhet åt den onekligen grundläggande frågan om själva inspektionsarbetets reformering. Att inspektions-tillfällena för såväl chefsmyndigheten som de lokala inspektörerna borde avsevärt ökas och att i sammanhang därmed någon personalökning torde bli nödvändig, syntes näppeligen kunna bestridas. Men lika uppenbart vore enligt länsstyrelsens mening, att mycket kunde vinnas därigenom att inspektionsarbetet så långt möjligt befriades från schablonmässighet (exempelvis i fråga om ångpannekontrollen) och anpassades efter teknikens stadigt fort-

gående utveckling samt verkligen bleve fördelat mellan de olika befattningshavarna enligt rationella, vederbörligen fastställda regler, att inspektionsfrekvensen rättades efter inspektionsbehovet, vilket icke kunde mätas enbart efter antalet anställda på de olika arbetsplatserna, utan lika mycket berodde på vederbörandes intresse och resurser för arbetarskyddets tillgodoseende, att en del nära till hands liggande förenklingar och förbättringar i anmälningsproceduren och expeditionsarbetet bleve vidtagna och att planmässigt samarbete organiserades mellan yrkesinspektionen och de riksförsäkringsanstaltens tjänstemän, som för olycksfallsförsäkringens räkning hade liknande uppgifter. Därutinnan hade de sakkunniga mera uttalat allmänna principer än framlagt närmare utredning och positiva förslag. Det vore därför enligt länsstyrelsens uppfattning nödvändigt, att innan slutlig ställning toges till effektiviseringsproblemet, en sådan utredning verkställdes, exempelvis av riksförsäkringsanstalten såsom yrkesinspektionens chefsmyndighet. Först därefter kunde personalbehovet med någon tillförlitlighet beräknas.

Med de sakkunniga vore länsstyrelsen enig däri, att de hygieniska kraven alltmera måste göra sig gällande inom arbetarskyddet och hade intet att erinra mot vad de sakkunniga därutinnan föreslagit.

Länsstyrelsen i Gotlands län ifrågasätter, huruvida man icke med hänsyn till de vanskligheter, som möta vid bedömande av det verkliga, varaktiga behovet av personalökning, bör gå fram med större varsamhet än de sakkunniga gjort vid bestämmandet av befattningshavarnas antal såväl hos chefsmyndigheten som även i inspektionsdistrikten. På liknande sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Älvsborgs län*.

Svenska arbetsgivareföreningens yttrande innehåller bland annat följande.

Ehuru föreningen förstode, att den industriella utvecklingen sedan 1912 påkallade en viss förstärkning av yrkesinspektionen, syntes det dock för eningen, som om en så omfattande utvidgning av densamma, som de sakkunniga föreslagit, icke vore behöflig och ej heller skulle komma att leda till ett mot de väsentliga merkostnaderna svarande gagn. Visserligen vore ännu olycksfallsfrekvensen, om man sammanräknade de årliga olycksfallens antal, betydande. Dock hade trots den ständigt ökade mekaniseringen av produktionen under de senaste åren icke förekommit någon stegring av antalet genom olycksfall i arbete förlorade arbetsdagar per arbetare. Den i statistiken registrerade ökningen av antalet olycksfall finge väsentligen tillskrivas dels nuvarande mera effektiva registrering, dels ock ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, varigenom uppmärksamheten inriktats även på de smärre olycksfallen. I fråga om de allvarligare olycksfallen utvisade statistiken en nedgång.

Det borde särskilt framhållas, att inspektionen och kontrollen från allmänna organs sida hade sin givna begränsning inom arbetarskyddet. Det vore på parterna på arbetsplatsen och särskilt på arbetarna själva, som det berodde, när det gällde att nedbringa särskilt de mindre och många olycksfallen. Vid arbetarskyddets effektiviserande spelade arbetarnas eget intresse för frågan den allra största roll. Arbetarskyddet borde vinna bättre organisation på arbetsplatserna och den önskade ökningen i skyddsombudens aktivitet borde även inrikta sig på att vänja arbetarna vid ökad försiktighet.

Denna föreningens uppfattning, att en utbyggnad av inspektionen borde ske efter mera restriktiva linjer än de av kommittén uppdragna, gällde icke chefsmyndigheten, riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå. Föreningen tyckade icke att ansluta sig till förslaget om en utvidgning av personalbeståndet på arbetarskyddsbyrån.

Landsorganisationen yttrar: Erfarenheten hade givit vid handen, att bristerna i den nuvarande lagstiftningen i främsta rummet hänförde sig till yrkesinspektionens organisation, mindre till arbetarskyddslagens materiella bestämmelser. Trots den industriella verksamhetens kraftigt ökade utbredning och intensifiering, och trots den icke obetydliga utvidgning av inspektionsverksamheten, som övervakningen av arbetstidslagarna medfört, hade yrkesinspektionen i huvudsak bibehållits vid den organisatoriska utformning den erhållit år 1912.

Det vore med hänsyn därtill naturligt, att en revision av arbetarskyddslagstiftningen främst inriktades på en utbyggnad och effektivisering av yrkesinspektionen.

Det av *Sveriges industriförbund* avgivna yttrandet sammanfaller till sitt innehåll nära med svenska arbetsgivareföreningens.

Svenska landskommunernas förbund finner kommittéförslaget i det stora hela väl avvägt och ägnat att genom erforderlig ökning av inspektionspersonalens antal samt genom höjda krav på dess utbildning befrämja inspektionens effektivitet.

Departementschefen.

Det torde icke kunna råda något tvivel därom, att yrkesinspektionen i vårt land för närvarande lider av åtskilliga brister, samt att en effektivisering av densamma är starkt av behovet påkallad, om den på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter. Enligt min mening torde på arbetarskyddets område åtskilliga förbättringar stå att vinna redan genom vissa ändringar i arbetarskyddslagen. De förslag till ändringar i sagda lag, som framlagts av 1937 års arbetarskyddskommitté, avhandlar jag i annat sammanhang. Jag vill emellertid framhålla, att frågan om lagstiftningsåtgärder till främjande av ett förbättrat arbetarskydd icke därmed synes mig tillfredsställande löst. Vid en av mig planerad allmän översyn av gällande arbetarskyddslagstiftning avser jag att låta lagbestämmelserna i ämnet bliva föremål för en omprövning ur bland annat nu berörda synpunkt.

Bland de lagändringar, som av de sakkunniga föreslagits och av mig tillstyrkts, åsyfta vissa ett främjande av den i första hand på arbetsgivarna och arbetarna ankommande säkerhetstjänsten. Ehuru på detta område statsmakternas möjligheter att påverka utvecklingen äro jämförelsevis begränsade, synes det mig böra här betonas, att åtgärder i nu berörda avseende äro av synnerlig vikt för det praktiska arbetarskyddets utveckling och effektivitet. Såväl arbetsgivare som arbetare hava här ett område, där genom rationell samverkan betydelsefulla resultat kunna uppnås. Det är mig angeläget att understryka, hurusom ett ökat intresse för säkerhetstjänstens främjande på arbetsplatserna knappast lär kunna vinnas annorledes än genom en målmedveten upplysningsverksamhet och klokt lagd propaganda för åtgärder i syfte att uppnå förbättrad arbetshygien och effektiva skyddsanordningar. Statens organ kunna härvid

medverka i råd och dåd. Och alldeles särskilt bör man från chefsmyndighetens och yrkesinspektionens sida kräva oavslätlig uppmärksamhet för viktigen av formfri samverkan med de lokala organen för säkerhetstjänsten.

I detta syfte, liksom över huvud för uppnående av en effektiv tillsyn är det emellertid nödvändigt att avsevärt utbygga yrkesinspektionen. I nuvarande läge äro åtgärder av denna innebörd otvivelaktigt att anse såsom de mest angelägna bidragen från statsmakternas sida för att skapa förutsättningar för det väsentligen förbättrade arbetarskydd, varav ett klart dokumenterat behov föreligger.

Medan yrkesinspektionens verksamhet hittills varit huvudsakligen inriktad på förekommande av olycksfall, har jämförelsevis litet åtgjorts till förhindrande av ohälsa. Därest det förslag om tillskapande av ett statens institut för folkhälsan, vilket förelagts årets riksdag och enligt vilket vid institutet skulle inrättas en särskild avdelning för yrkeshygien, bifalles, torde ett betydelsefullt steg vara taget till avhjälpande av de brister på det hygieniska området, som för närvarande vidlåda arbetarskyddet.

Jag övergår nu, att till närmare behandling upptaga det föreliggande förslaget till omläggning av chefsmyndighetens och yrkesinspektionens organisation.

Yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Nuvarande organisation.

Medan tidigare socialstyrelsen fungerat såsom yrkesinspektionens chefsmyndighet, har från och med den 1 januari 1938 uppdraget att vara chefsmyndighet för denna inspektion övertagits av riks försäkringsanstalten. I samband därmed har byrån för arbetarskyddsärenden överflyttats till sistnämnda ämbetsverk.

Det nuvarande personalbeståndet på arbetarskyddsbyrån framgår av följande tablå.

I. Ordinarie befattningshavare.

	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 byråassistent	B 26
1 sekreterare	B 26
1 förste byråingenjör	B 24
1 byråingenjör	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 kanslibitråde	B 7
1 kontorsbiträde	B 4.

II. Icke-ordinarie befattningshavare.

	Lönegrad.
<i>Extra-ordinarie tjänstemän.</i>	
2 amanuenser (därav en ingenjör och en jurist)	16
1 amanuens (med nautisk utbildning)	15
1 kontorsbiträde	4.

Övrig icke-ordinarie personal.

1 sakkunnig för hygieniska frågor med ett arvode av 2,000 kronor för år, å vilket belopp dyrtidstillägg icke utgår.

Byrån kan i viss mån sägas arbeta å två avdelningar nämligen en avdelning för arbetarskyddsfrågor i allmänhet och en mindre avdelning för sjöfartsärenden. Uteslutande å sistnämnda avdelning tjänstgöra byråassistenten, amanuensen med nautisk utbildning och det ordinarie kontorsbiträdet, medan byråns personal i övrigt väsentligen är avsedd för den allmänna avdelningens behov. Dock är sekreteraren gemensam för båda avdelningarna.

Arbetarskyddsbyråns arbetsuppgifter äro dels av teknisk natur och dels av administrativ och juridisk art. Det tekniska arbetet ledes av byråchefen, som i arbetet biträdades av förste byråingenjören, byråingenjören och den av amanuenserna, vilken äger ingenjörsteknisk utbildning. Ärenden av övervägande administrativ eller juridisk innebörd föredragas däremot som regel av sekreteraren, vilken biträdades av den juridiskt utbildade amanuensen.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga hava till en början behandlat frågan om behovet av teknisk personal å arbetarskyddsbyrån. De sakkunniga erinra härvid inledningsvis, att socialstyrelsen i ett den 17 oktober 1936 avgivet utlåtande påkallat en avsevärd förstärkning av denna personal. De anföra härefter i huvudsak följande.

Vid de konferenser, som de sakkunniga hållit med yrkesinspektionens befattningshavare, hade allmänt uttalats den bestämda uppfattningen, att antalet tekniska krafter på arbetarskyddsbyrån måste ökas. Från samtliga inspektionsdistrikt hade påpekats, att yrkesinspektionens skilda organ för närvarande finge alltför liten ledning i sitt arbete. Det hade förekommit, att då en yrkesinspektör ansett sig böra hos chefsmyndigheten begära upplysning om något för honom nytt problem på arbetarskyddets område, något klarläggande svar icke kunnat lämnas, enär man på byrån saknat tid att behörigen utreda den föreliggande frågan. Även i annat avseende hade bristen på ledning gjort sig märkbar. Likformighet beträffande skyddslagstiftningens tillämpning hade icke i önskvärd grad kommit till stånd. Sålunda växlade exempelvis fordringarna på skyddsanordningars och arbetslokalers beskaffenhet ej sällan från distrikt till distrikt. Man hade understrukit, att en ändring därutinnan kunde vinnas endast under förutsättning, dels att byråchefen eller någon hans ställföreträdare finge tillfälle att göra tätare besök på distrikten, dels ock att allmängiltiga anvisningar för skyddslagstiftningens tillämpning bleve av chefsmyndigheten utarbetade i större antal än hittills. Det hade vidare påpekats, att det för yrkesinspektionens befattningshavare vore av stort värde att kunna med bildmaterial förtydliga sina föreskrifter till arbetsgivarna. Distriktspersonalen hade hittills fått ägna mycken tid åt att uppgöra skisser till enkla skyddsanordningar. Åtskilligt dubbelarhete skulle kunna undvikas, om dylikt illustrationsmaterial kunde framställas hos chefsmyndigheten och därifrån i tryck distribueras till inspektionsorganen.

För egen del hyste de sakkunniga den uppfattningen, att tillsynen över skyddslagstiftningens efterlevnad icke kunde effektiviseras utan att arbetarskyddsbyråns tekniska krafter väsentligen förstärktes. En förstärkning av

byråns arbetskapacitet i nyss nämnt avseende skulle direkt medföra påtagliga fördelar och indirekt leda till en effektivisering av tillsynen i det att den egentliga inspektionskåren skulle befrias från åtskilligt tidsödande byråarbete.

Beträffande frågan, vilken personalökning, som kunde anses erforderlig, framträdde till en början behovet av en kvalificerad medhjälpare till och ställföreträdare för byråchefen. De arbetsuppgifter, som för närvarande åvilade den sistnämnde, vore alltför många och betungande för att de skulle medhinnas av en enda person. Förutom att leda och hava överinseende över såväl byråns som den inspekterande personalens verksamhet — i vilket arbete inginge anordnandet av möten med yrkesinspektionens befattningshavare samt besök på distriktens expeditioner och arbetsställen — hade byråchefen bland annat att ansvara för utarbetandet av erforderliga anvisningar mot yrkesfara samt för avgörandet av ärenden rörande tolkning och tillämpning av arbetarskyddslagens bestämmelser. Han hade vidare att i en del frågor samarbeta med olika myndigheter och institutioner. Enligt de sakkunnigas mening borde det dessutom ankomma på byråchefen att handlägga viktigare ärenden angående yrkesinspektionens personal samt att stå i spetsen för redigeringen av yrkesinspektionens verksamhetsberättelse och andra av byrån publicerade meddelanden. Slutligen förtjänade framhållas, att åtgärder snarast borde vidtagas till förhindrande av att farliga maskiner och redskap inom landet försålles i oskyddat skick. Denna fråga krävde för sin lösning ett omfattande samarbete mellan å ena sidan försäljare av maskiner och redskap samt å andra sidan arbetarskyddsbyråns högre tekniska personal. Det syntes därför ofrånkomligt att å byrån anställa en befattningshavare med uppgift att biträda byråchefen och tjänstgöra såsom dennes ställföreträdare.

I sitt berörda utlåtande hade socialstyrelsen också framhållit, att behov förefunnas av en befattning, vars innehavare hade så omfattande kunskaper och erfarenheter, att han kunde i byråchefens frånvaro handlägga förekommande tekniska ärenden och inför styrelsen svara därför. Styrelsen hade samtidigt yttrat, att nämnda kunskaper och erfarenheter kunde väntas förvärvade först efter längre tids tjänstgöring inom yrkesinspektionen, varjämte styrelsen tillagt, att nyssnämnda befattning borde vara placerad i minst samma lönegrad (B 28) som yrkesinspektörstjänsterna, detta till undvikande av att befattningens innehavare vid första lägliga tillfälle lämnade sin post för en yrkesinspektörsbefattning.

I anslutning till vad sålunda anförts hade styrelsen föreslagit inrättandet å arbetarskyddsbyrån av en teknisk byrådirektörsbefattning placerad i sistnämnda lönegrad.

Genom detta socialstyrelsens förslag hade dock enligt de sakkunnigas mening behovet av en medhjälpare till och ställföreträdare för byråchefen icke blivit tillgodosett på ett fullt tillfredsställande sätt. De sakkunniga ansåge nämligen, att den nye befattningshavaren borde vara byråchefens ställföreträdare ej blott i det tekniska byråarbetet, utan även när det gällde överinseendet över inspektionspersonalens verksamhet. Därav följde att han borde — alternerande med byråchefen — avlägga besök — å distriktens expeditioner och arbetsställen, och under sådana förhållanden syntes hans ställning böra vara något högre än yrkesinspektörs. Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslogo de sakkunniga inrättandet å arbetarskyddsbyrån av en överingenjörstjänst i lönegraden B 29.

Utöver inrättandet av en överingenjörsbefattning vore emellertid ytterligare åtgärder påkallade för underlättande av arbetarskyddsbyråns tekniska verksamhet. Till denna verksamhet hörde ju bland annat utarbetandet

av allmänna anvisningar, en uppgift som, på sätt förut påpekats, hittills icke kunnat fullgöras i den omfattning, som varit önskvärd. En annan viktig uppgift för den tekniska personalen vore verkställandet av utredningar rörande behovet av säkerhetsåtgärder vid användande av maskinella anordningar (jordbruksmaskiner, hissar, kranar, byggnadsställningar m. m.). Vidare hade samma personal att ombesörja framställandet av skyddsbilder och annat propagandamaterial samt att uppgöra skisser till skyddsanordningar. För att nämnda och övriga förekommande arbetsuppgifter skulle kunna skötas på ett tillfredsställande sätt syntes det enligt de sakkunnigas på noggranna undersökningar grundade mening vara erforderligt, att den nuvarande tekniska personalen förstärktes med — förutom överingenjören — en förste byråingenjör och en byråingenjör. Åt innehavaren av den nya förste byråingenjörsbefattningen borde anförtros ledningen av det tekniska byråarbete, som icke omedelbart övervakades av byråchefen eller överingenjören. För att han skall kunna förväntas någon väsentlig tid kvarstanna på sin post, vilket för dennas behöriga skötande vore av största betydelse, borde tjänsten vara placerad i lönegraden B 26. Vad anginge den nya byråingenjörstjänsten torde denna kunna göras till en extra-ordinarie befattning.

Beträffande arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning redogöra de sakkunniga för denna avdelnings tillkomst och utveckling samt det sätt, varpå de till avdelningen hörande ärenden, vilka äro gemensamma för kommerskollegium och socialstyrelsen, för närvarande handläggas. Jag får i denna del hänvisa till de sakkunnigas betänkande. De sakkunniga föreslå här efter en överflyttning av avdelningen från socialstyrelsen till kommerskollegium. Till stöd för detta förslag anföra de sakkunniga i huvudsak följande.

Syftet med inrättandet av en särskild sjöfartsavdelning inom socialstyrelsens arbetarskyddsbyrå och denna avdelnings medverkan vid handläggning av fartygsinspektionsfrågor hade främst varit att bereda inflytande åt rent sociala synpunkter vid handhavandet av fartygskontrollen i riket. Genom beslutet om arbetarskyddsbyråns överflyttande från socialstyrelsen till riksförsäkringsanstalten hade frågan på vad sätt dessa synpunkter lämpligast skulle tillgodoses kommit i nytt läge.

Det vore att märka att de arbetsuppgifter, som åvilade socialstyrelsens byråassistent för sjöfartsärenden, till betydande del avsågo spörsmål, som måste anses relativt främmande för riksförsäkringsanstaltens egentliga arbetsuppgifter, men vilka på grund av sin sjöfartstekniska natur vore fast förbundna med förhållanden, som tillhörde kommerskollegii verksamhetsområde. Bland här åsyftade frågor märktes särskilt ärenden angående bostäder, bemanning och arbetstid ombord å fartyg, i vilkas avgörande byråassistenten för sjöfartsärenden för närvarande författningssenligt deltog. Liknande synpunkter torde i ännu högre grad göra sig gällande beträffande vissa andra sjöfartsadministrativa frågor, i vilkas behandling byråassistenten likaledes deltog, såsom spörsmål berörande sjömanshusens verksamhet, kosthåll ombord och arbetslöshetsersättning vid skeppsbrott.

Enligt vad för de sakkunniga uppgivits avsågo sjöfartsassistentens arbetsuppgifter till allra största delen ärenden, som författningssenligt skulle handläggas gemensamt med kommerskollegium eller i samråd med detta ämbetsverk. Hans tjänsteåligganden torde påkalla personliga överläggningar med chefen för fartygsinspektionsbyrå och andra befattningshavare

inom kommerskollegium så gott som varje dag och ofta flera gånger om dagen.

Dessa förhållanden hade givit de sakkunniga anledning att till övervägande upptaga frågan, huruvida den ordning, som skulle komma till stånd efter arbetarskyddsbyråns förestående överflyttning till riksförsäkringsanstalten, kunde anses ändamålsenlig såvitt anginge de sociala sjöfartsfrågornas handläggning. Härvid hade de sakkunniga särskilt ifrågasatt, huruvida anledning förefunnnes att för angivna syftes tillgodoseende bibehålla en samverkan mellan olika ämbetsverk. Det hade för de sakkunniga syntts uppenbart, att — oavsett vilka ämbetsverk som komme i fråga — gemensam handläggning av ärenden i sådan utsträckning, som den nuvarande ordningen gjort nödigt, lätteligen kunde bliva synnerligen tyngande och hinderlig. Att samarbetet på förevarande område dittills kunnat bedrivas i fria former hade i icke ringa grad berott på att socialstyrelsens arbetarskyddsbyrå haft sina lokaler i samma hus som kommerskollegium. Efter sistnämnda byråns överflyttning till riksförsäkringsanstalten skulle det personliga samarbetet uppenbarligen bliva avsevärt försvärat, därest sjöfartsavdelningen icke alltjämt kunde förläggas i omedelbar närhet av kommerskollegium. Detta låte sig efter vad för de sakkunniga uppgivits icke göra.

Under sådana omständigheter hade det för de sakkunniga framstått såsom en naturlig tanke att söka åvägabringa en förenkling och effektivisering av den administrativa apparaten genom förläggning av det organ, som arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning utgjorde, till kommerskollegium. Gentemot en sådan omorganisation hade de sakkunniga icke kunnat finna någon välgående invändning. Även om kommerskollegii huvuduppgift inom statsförvaltningen vore att i det allmännas intresse främja näringslivets utveckling, torde därav ingalunda följa, att ämbetsverket skulle vara förhindrat att vederbörligen tillgodose jämväl sociala synpunkter. Det syntes numera vara en allmän uppfattning, att de ekonomiska och de sociala frågorna vore så nära förbundna med och så beroende av varandra, att de snarast kunde betraktas såsom olika sidor av samma problem. Enligt de sakkunnigas mening skulle den sociala sidan av de sjöfartsekonomiska frågorna snarast komma att framhåvas, om inom kommerskollegium tillskapades ett särskilt organ för de sociala intressenas bevakande inom kommerskollegium, exempelvis en social sektion inom fartygsinspektionsbyrån. De sakkunniga förordade för sin del, att så skedde.

Till denna sektion skulle alltså från arbetarskyddsbyrån överflyttas byråassistenten för sjöfartsärenden, en amanuens och ett biträde. Hur sektionen i övrigt skulle organiseras och dess anknytning till ämbetsverkets övriga organ anordnas, vore en fråga som de sakkunniga ansåge tillkomma kommerskollegium att närmare utveckla i samband med blivande yttrande över förslaget. De sakkunniga önskade emellertid betona, att åt den sociala sektionen instruktionsmässigt borde beredas en så självständig ställning, att de sociala hänsynens behöriga tillgodoseende på ett fullt betryggande sätt garanterades.

Ur statsfinansiell synpunkt skulle den föreslagna överflyttningen tydligen icke hava någon egentlig betydelse. Det torde emellertid böra anmärkas, att man genom överflyttningen torde kunna undvika en enligt de sakkunnigas mening eljest ofrånkomlig löneökning för den extra-ordinarie befattningshavare, som i egenskap av amanuens biträde byråassistenten för sjöfartsärenden. Med hänsyn till nödvändigheten av att säkerställa såväl kvalificerat arbetsbiträde som lämplig rekrytering för byråassistentbefattningen, syntes det vid bibehållande av nuvarande ordning bliva erforderligt att förbättra anställningsvillkoren för nämnda amanuens. Detta torde däremot icke be-

höva ifrågasättas i händelse byråassistentens befattning inflyttades i kommerskollegium, varest andra nautiska befattningshavare, såsom den nautiske byråinspektören å fartygsinspektionsbyrån, stode till förfogande för nyssnämnda ändamål.

Slutligen torde få anmärkas, att de sakkunniga icke förbisett, att å arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning handlades vissa ärenden, som för närvarande fölle utanför kommerskollegii verksamhetsområde, nämligen överinseendet över den av yrkesunderinspektörerna utövade tillsynen över lastning och lossning av fartyg, såvitt anginge stuveriarbetet, samt utarbetandet av statistik rörande olycksfall i sjömans- och stuveriyrkena. Ingendera av dessa arbetsuppgifter vore emellertid av den art, att den nödvändigt måste ombesörjas av ett organ inom yrkesinspektionens chefsmyndighet. Beträffande yrkesunderinspektörernas verksamhet, i vad den avsåge lastnings- och lossningsanordningar, kunde det organisatoriskt mycket väl låta sig göra att bibehålla den centrala ledningen av denna speciella tillsynsverksamhet i den nuvarande sjöfartsassistentens hand även efter det hans befattning i enlighet med de sakkunnigas förslag införlivats med en social sektion i kommerskollegium. Ett dylikt arrangemang skulle administrativt sett icke innebära någon nyhet. Det funnes redan exempel på att tjänstemän inom en förvaltningsgren utövade tillsyn över förhållanden, som fölle inom verksamhetsområdet för en annan myndighet än den de själva vore underställda. Så vore exempelvis fallet med de under kommerskollegium lydande statsinspektörerna över elektriska starkströmsanläggningar, vilka i egenskap av specialinspektörer inom yrkesinspektionen utövade en viss kontroll för yrkesinspektionens chefsmyndighets räkning och följaktligen stode under dennas överinseende i vad anginge deras verksamhet såsom dylika specialinspektörer. Något hinder syntes icke föreligga att — med ombytta roller — ordna tillsynen å stuveriarbetet på liknande sätt och sålunda låta yrkesunderinspektörerna utöva tillsyn under överinseende av den sociala sektionen inom kommerskollegium, åt vilken myndighet alltså ledningen av ifrågavarande tillsynsverksamhet skulle vara anförtrodd. En sådan anordning funne de sakkunniga vara att föredraga med hänsyn till att stuveriarbetet till övervägande del utfördes ombord å fartyg och med hjälp av fartygets inrättningar och redskap, vilkas övervakande ankomme på fartygsinspektionen och därmed i sista hand på kommerskollegium. Vad anginge utarbetande av olycksfallsstatistik, kunde sådan uppenbarligen ombesörjas lika väl inom kommerskollegium som å arbetarskyddsbyrån.

Med avseende å den juridiskt utbildade personalen erinra de sakkunniga dels att socialstyrelsen i sitt förut omförmälda år 1936 avgivna utlåtande föreslagit dels en ombildning av den då i lönegraden B 24 placerade sekreterartjänsten till en byrådirektörsbefattning i lönegraden B 28, dels ock amanuens tjänstens ersättande med en notarietjänst i lönegraden B 21, dels ock att enligt statsmakternas år 1937 fattade beslut sekreterartjänsten uppflyttats i lönegraden B 26, men att någon förändring med avseende å amanuens tjänsten icke vidtagits. De sakkunniga anföra härefter följande.

De sakkunniga ville med avseende å sekreterartjänsten framhålla, att enligt deras mening ansvaret för arbetarskyddsbyråns verksamhet borde, då byråchefen befunne sig på resor, åvila innehavaren av en nyrättad överingenjörsbefattning. Om en sådan befattning på sätt de sakkunniga föreslagit komme till stånd, torde därför behovet att låta sekreteraren självständigt handlägga och avgöra vissa ärenden i någon mån komma att minskas. Särskilt gällde detta beträffande ärenden rörande yrkesinspektionens personal,

vilkas föredragning lämpligen borde förbehållas byråchefen och i dennes frånvaro överingenjören, som förutsatts skola avlägga besök på inspektionsdistrikten och förty kunde väntas få större personalkännedom än den på byrån bundne sekreteraren. En minskning på vissa punkter av sekreterarens arbetsbörda komme måhända även att inträda i samband med arbetarskyddsbyråns överflyttning till riksförsäkringsanstalten, som hade en särskild administrativ byrå. I vad mån ärenden rörande yrkesinspektionens organisation och ekonomi kunde ombesörjas av tjänstemän å sistnämnda byrå kunde dock knappast på förhand beräknas.

I trots av vad sålunda anförts torde man emellertid kunna förvänta, att sekreterarens arbete i framtiden snarast bleve mera krävande än nu. Vid avgivande av framställningar eller utlåtanden i lagstiftningsfrågor å arbetarskyddets område hade dittills den juridiska sakkunskapen företrätts ej blott av sekreteraren utan även av personalen å socialstyrelsens byrå för lag- och administrativa ärenden. Efter arbetarskyddsbyråns överflyttning till riksförsäkringsanstalten torde motsvarande uppgift komma att åvila sekreteraren ensam. Detsamma gällde beträffande handläggning av ärenden, som ägde samband med internationella arbetsorganisationens verksamhet. I den mån yrkesinspektionen effektiviserades torde antalet ansökningar om dispens från arbetarskyddslagstiftningens föreskrifter komma att ökas. De sakkunniga föresloge vidare, att yrkesinspektörerna skulle få befogenhet att meddela för arbetsgivarna bindande föreskrifter och att yrkesinspektionens chefsmyndighet i dessa fall skulle utgöra besvärinstans. I handläggningen av besvär över yrkesinspektörs föreläggande torde som regel sekreteraren böra delta. Även andra åtgärder av beskaffenhet att medföra en ökning i sekreterarens arbetsbörda förordades av de sakkunniga. Sålunda föresloges inrättandet av ett arbetarskyddsråd, där sekreteraren å arbetarskyddsbyrån skulle tjänstgöra såsom juridisk expert och sekreterare. Och vidare föresloges en avsevärd utökning av yrkesinspektionens personal och av antalet inspektionsdistrikt, vilken åtgärd torde komma att medföra, att de juridiska och administrativa ärendena väsentligt stego i antal.

Därest av kommittén föreslagna effektiviseringsåtgärder genomfördes, syntes åtskilligt flera skäl än förut kunna åberopas för socialstyrelsens åsikt, att sekreterartjänsten å arbetarskyddsbyrån borde ombildas till en byrådirektörsbefattning. De sakkunniga förordade därför, att så skedde. Enär det, såsom förut framhållits, å andra sidan icke torde bli behöfligt att i samma utsträckning som socialstyrelsen förutsatt anförtro åt innehavaren av ifrågasvarande befattning att självständigt handlägga och avgöra ärenden, syntes det emellertid icke de sakkunniga motiverat, att befattningen placerades i högre lönegrad än lönegraden B 27.

Vad anginge den juridiska amanuensbefattningen, vore enligt vad de sakkunniga övertygat sig om, arbetsbördan å denna befattning redan för närvarande stor. En ökning av densamma kunde av skäl, som åberopats på tal om sekreterarens arbete, med säkerhet förväntas inträda i framtiden. För övrigt måste framhållas, att byråarbetet icke torde kunna bedrivas med erforderlig snabbhet och säkerhet med mindre det inom byrån funnes tillgång till en med yrkesinspektionens verksamhet väl förtrogen jurist, som vid förfall för den juridiske byrådirektören kunde vikariera för denne. Byrådirektörens juridiska biträde borde därför givas sådan tjänsteställning, att han kunde förväntas under avsevärd tidrymd kvarstanna i sin befattning.

Under hänvisning till vad sålunda framhållits föresloge de sakkunniga, att den juridiska amanuensbefattningen utbyttes mot en å ordinarie stat uppförd notarietjänst i lönegraden B 21.

De sakkunniga behandla här efter spörsmålet om arbetarskyddsbyråns behov av medicinskt utbildad personal. Här om anför de bland annat.

Den medicinska sakkunskapen inom hithörande områden hade hittills i vårt land företräts av en till yrkesinspektionens chefsmyndighet knuten sakkunnig i hygieniska frågor med ett årligt arvode av 2,000 kronor. Socialstyrelsen hade vid skilda tillfällen påpekat, hurusom det lågt tilltagna arvodet lagt hinder i vägen för den medicinska expertisens ianspråktagande för några mera omfattande yrkeshygieniska uppgifter. I allmänhet hade den tid den sakkunnige kunnat ställa till förfogande, åtgått till rådgivande verksamhet i samband med handläggande av löpande ärenden. Endast undantagsvis hade kortvarigare inspektionsresor kunnat företagas eller något större undersökningar verkställas.

I det förslag, som av särskilt tillkallade sakkunniga avgivits angående inrättande av ett statens institut för folkhälsan, hade klart utretts behovet av och utarbetats plan för en vetenskapligt utrustad yrkeshygienisk institution. Förutom bedrivandet av viss självständig forskningsverksamhet skulle denna institution hava att tillhandagå yrkesinspektionen och dess chefsmyndighet med undersökningar och utredningar, som kunde anses vara av behovet påkallade för dess praktiska verksamhet. Denna institution komme otvivelaktigt att fylla ett länge känt och stort behov av praktisk undersöknings- och forskningsverksamhet. Det torde dock, sett mot bakgrunden av de utomlands gjorda erfarenheterna, kunna starkt ifrågasättas, om institutionen ensam vore i stånd att fylla de krav på undersöknings-, forsknings- och inspektionsverksamhet, vilka framdeles komma att ställas på densamma. I de till 1937 års arbetarskyddskommitté utgivna direktiven återfunnes krav på en såväl kvantitativt som kvalitativt utökad inspektionsverksamhet. Skulle dessa krav tillgodoses på ett tillfredsställande sätt, hade man nog att räkna med icke blott en yrkeshygienisk avdelning vid det planerade institutet utan jämväl medicinsk sakkunskap i chefsmyndigheten. Borttoge man helt den nuvarande till chefsmyndighetens förfogande ställda medicinska sakkunskapen och förlade denna till institutets yrkeshygieniska avdelning, torde chefsmyndigheten i fortsättningen bliva sämre ställd än hittills.

Visserligen hade man räknat med att chefsmyndigheten i mån av behov skulle rekvirera hjälp från den yrkeshygieniska avdelningen, men sannolikt torde detta förfarande vid en livligare inspektionsverksamhet på ett ödesdigert sätt komma att splittra sönder den vid institutet planerade yrkeshygieniska verksamheten. Man borde klart skilja den undersökande och vetenskapliga verksamheten vid institutet från den inspekterande och rådgivande vid tillsynsmyndigheten. Den yrkeshygieniska avdelningens personal borde i sin verksamhet icke oroas av ständiga inspektionsresor och daglig rådfrågning, vilka ärenden i stället borde anförtros åt en vid chefsmyndigheten knuten läkarkraft, som ensam skulle ombesörja den medicinskt betonade inspektionsverksamheten inom hela landet och härunder tillhandagå yrkesinspektionens befattningshavare med råd och anvisningar. Läkaren i chefsmyndigheten skulle dessutom åligga att fortlöpande handlägga och föredraga alla medicinska ärenden samt att bedöma arten och karaktären av ifrågakommande medicinska problem och på ett sakkunnigt sätt avgöra vilka av dessa, som borde remitteras till institutets yrkeshygieniska avdelning för undersökning och utredning. Tillsynsmyndigheten skulle genom denna sin egen läkare på ett friktionsfritt sätt kunna uppehålla ständig kontakt med institutet samt dessutom vara garanterad möjlighet att i praktiken om-

sätta de vid institutet vunna medicinska resultaten. Vidare kunde denna läkarkraft påföras viss medicinsk föreläsnings-, upplysnings- och propagandaverksamhet i samband med resor ute i landet. Till chefsmyndighetens läkare skulle vidare i mån av tid kunna anföras undersökningar av minderåriga inom vissa områden, ävensom ledningen och övervakningen av undersökningarna av arbetare sysselsatta i vissa hälsofarliga yrken. Kraven på medicinsk sakkunskap med rådgivande och inspekterande verksamhet som huvudsysselsättning och med placering i chefsmyndigheten torde alltså vara oeftergivliga. Löstes emellertid problemet med tillgodoseende av medicinsk sakkunskap på båda dessa punkter, institutet för folkhälsan och tillsynsmyndigheten, komme, under förutsättning att yrkesinspektionen i övrigt utbyggdes i enlighet med betänkandet, enligt de sakkunnigas mening en tidigare från skilda håll som behövlig vitsordad verklig effektivisering till stånd.

Under hänvisning till det anförda föreslå de sakkunniga, att å arbetarskyddsbyrån inrättas en i lönegraden B 30 placerad överläkarbefattning.

Med avseende å biträdespersonalen å byrån framhålla de sakkunniga, att även denna måste förstärkas, om icke de tekniska befattningshavarnas verksamhet skall förlamas i brist på hjälp i det löpande arbetet. De sakkunniga förorda därför inrättandet av två nya extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar. Samtidigt tillstyrka de, att den nuvarande extra ordinarie kontorsbiträdestjänsten överföres å ordinarie stat.

De sakkunniga hemställa vidare, att till chefsmyndighetens förfogande måtte ställas ett årligt anslag för verkställande av specialundersökningar inom arbetarskyddets område. I betänkandet erinras, att ett anslag för sådant ändamål anvisats för år 1922 samt senare åtskilliga gånger begärts ehuru utan resultat. De sakkunniga anföra, att ett stort behov av dylika undersökningar förefunnes, ej minst därför att nya arbetsmetoder alltjämt framkomme, vilkas farlighet ofta icke kunde bedömas utan speciell sakkunskap. Med hänsyn bland annat därtill att utarbetandet av nya anvisningar borde i möjligaste mån påskyndas, hava de sakkunniga ansett, att anslaget tills vidare borde bestämmas till 5.000 kronor.

Two av de sakkunniga hava förordat sekreterartjänstens bibehållande i lönegraden B 26. De hava därvid utgått från att sekreteraren skulle få uppbära särskilt arvode såsom juridisk expert och sekreterare i det föreslagna arbetarskyddsrådet.

Yttranden.

Vad först beträffar förslaget om förstärkning av den tekniska personalen, har riksförsäkringsanstalten ansett denna förstärkning vara synnerligen av behovet påkallad. Anstalten motiverar denna sin ståndpunkt i huvudsak med de skäl, som av de sakkunniga anförts till stöd för förslaget. Därest, på sätt föreslagits, skyldighet infördes för tillverkare och försäljare av maskiner m. m. att tillse, att de senare vid leverans till arbetsplats, där arbetarskyddslagen ägde tillämpning, vore försedda med nödiga skyddsan-

ordningar, har emellertid anstalten ansett, att personalen å byrån måste ytterligare förstärkas. Härom anför anstalten följande.

Om förslaget förverkligades, komme därigenom en ny betydelsefull och arbetskrävande uppgift att påvåla chefsmyndigheten. För ernående av enhetlighet och effektivitet vore det nämligen nödvändigt att nämnda uppgift sköttes centralt av en därför väl lämpad befattningshavare. I motsats till kommittén ansåge emellertid riksförsäkringsanstalten, att den av kommittén föreslagna förstärkningen av arbetarskyddsbyråns arbetskrafter icke vore tillräcklig för att den sålunda tillkomna arbetsbördan skulle kunna på ett tillfredsställande sätt behärskas.

Anstalten föresloge därför, att för ifrågavarande ändamål inrättades en särskild befattning, vars innehavare borde benämnas överingenjör. För att denna befattningshavare skulle kunna handlägga honom tillkommande uppgifter på ett tillräckligt auktoritativt sätt, borde av honom krävas minst samma kompetens, som erfordrades av person, som kunde föreslås till yrkesinspektör. Anstalten, som hyste den uppfattningen, att yrkesinspektör borde placeras i lönegrad B 29, ansåge därför, att ifrågavarande överingenjör borde placeras i samma lönegrad.

En reservant i riksförsäkringsanstalten anser, att den ene av de två av anstalten föreslagna överingenjörerna borde placeras i lönegraden B 29 och den andre i lönegraden B 28.

Yrkesinspektören i nionde distriktet hemställer, att byråchefsbefattningen måtte omändras till en överdirektörs- eller generaldirektörsbefattning och att överingenjörbefattningen måtte placeras i lönegraden A 1.

De sakkunnigas förslag tillstyrkes utan ändring av *medicinalstyrelsen* och *landsorganisationen*. Sistnämnda organisation framhåller, att förslaget om utökning av arbetarskyddsbyråns tekniska arbetskrafter måste tillmätas speciell betydelse, då detta förslag syftade till förbättrad ledning av inspektionstjänsten och likformighet beträffande skyddslagstiftningens tillämpning inom de olika distrikten.

Statskontoret uttalar, att för den händelse en förstärkning av byråns tekniska arbetskrafter skulle anses erforderlig, detta i främsta rummet borde ske genom en utökning av antalet byråingenjörer. Ämbetsverket anser ock vissa skäl tala för en höjning av förste byråingenjörens löneställning från lönegraden B 24 till lönegraden B 26. Däremot har statskontoret icke ansett sig kunna tillstyrka inrättande av den föreslagna överingenjörbefattningen.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd anför:

Lönenämnden ställde sig avgjort betänksam mot inrättande av en överingenjörstjänst i lönegraden B 29. Enligt lönenämndens mening borde den omständigheten, att ifrågavarande befattningshavare skulle biträda vid överinseendet över den egentliga inspektionspersonalen, icke i och för sig föranleda någon högre löneställning för honom i jämförelse med yrkesinspektörerna. Lönenämnden vill i sådant hänseende allenast erinra om, att det på olika håll inom statsförvaltningen — exempelvis vid tullverket och affärsverken — förekomme, att tjänstemän inom ämbetsverkens lokalförvaltningar vore underkastade inspektion av befattningshavare med samma eller till och med lägre löneställning, än de själva intoge. Vad själva tjänstebenämningen »överingenjör» anginge, ville lönenämnden påpeka, att denna benämning

inom statsförvaltningen numera komme till användning allenast för högre och mera krävande tjänster, än varom i förevarande fall vore fråga. Lönenämnden ville för sin del föreslå, att för ändamålet anställdes en befattningshavare med teknisk utbildning såsom byrådirektör i lönegraden B 28. Därest en dylik befattning inrättades, ville det synas lönenämnden, som om den ytterligare ökningen av byråns personal skulle kunna begränsas till en ordinarie och en extra ordinarie byråingenjör, båda i 21:a lönegraden. Lönenämnden förutsatte därvid, att den nuvarande förste byråingenjörsbefattningen bibehölls i lönegraden B 24. Lönenämnden ville i detta sammanhang erinra om, att nämnden i utlåtande den 16 juni 1933 över socialstyrelsens den 17 december 1931 framlagda förslag till effektivisering av yrkesinspektionen beträffande frågan om förstärkning av de tekniska arbetskrafterna å arbetarskyddsbyrån anfört, att nämnden föreställde sig, att den då ifrågasatta personalökningen skulle kunna, utan att syftet med densamma äventyrades, begränsas till en ordinarie byråingenjör med placering i lönegraden B 21. Det av socialstyrelsen då framförda förslaget om uppflyttning av förste byråingenjören till högre lönegrad hade nämnden icke ansett sig kunna tillstyrka. Denna uppfattning vidhölle lönenämnden alltjämt.

I fråga om den juridiskt utbildade personalen ansluter sig *riksförsäkringsanstalten* i huvudsak till de sakkunnigas förslag. Anstalten föreslår emellertid, att sekreteraren skall benämnas förste sekreterare. *En reservant i anstalten* anser dock anledning saknas att frångå de sakkunnigas förslag rörande sekreterartjänstens ombildning till en byrådirektörstjänst.

Under hänvisning bland annat till att styrelsen vid flera tidigare tillfällen förordat sekreterartjänstens ombildning till en byrådirektörstjänst i lönegraden B 28, anför *socialstyrelsen*, att styrelsen funne starka skäl tala för att ifrågavarande befattningshavare placerades i sistnämnda lönegrad.

Statskontoret motsätter sig en förändrad lönegradsplacering av sekreteraren samt anför, att, därest en förbättring av den juridiske amanuensens löneställning funnes påkallad, detta syntes kunna ske genom att erforderliga medel beräknades för hans avlönande såsom förste amanuens i 18:e lönegraden.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd uttalar i huvudsak följande.

Redan med hänsyn till att sekreterarens löneställning blivit av statsmakterna fastställd så sent som vid 1937 års riksdag, syntes tillräcklig anledning icke föreligga att nu upptaga denna fråga till förnyat övervägande. Även på grund av önskvärdheten av någon tids erfarenhet rörande befattningshavarens arbetsuppgifter och ställning inom ämbetsverket, ansåge lönenämnden, att ändring i sekreterarens avlöningsförhållanden icke för närvarande borde komma till stånd. Omprövning av denna fråga syntes lämpligen böra ske i samband med den allmänna undersökning rörande riksförsäkringsanstaltens organisation och personalbehov, som föredragande departementschefen vid framläggandet av propositionen nr 266 till 1937 års riksdag ansett böra verkställas.

Med hänsyn till den ökning av byråns arbetsuppgifter, som torde bliva en följd av ett genomförande i huvudsak av de sakkunnigas förslag till effektiviseringsåtgärder, hade lönenämnden ansett sig icke böra framställa någon erinran mot förslaget om utbyttande av en amanuensstjänst mot en ordinarie notariebefattning.

En uppflyttning av sekreterartjänsten avstyrkes även av *riksräkenskapsverket* dels under hänvisning till 1937 års riksdagsbeslut, dels med hänsyn till lönegradsplaceringen för andra med avseende å uppgifter och ansvar jämförbara tjänster.

Svenska arbetsgivareföreningen ifrågasätter, huruvida icke de administrativa och juridiska ärendena efter den föreslagna omorganisationen kräva en ytterligare förstärkning av den juridiskt utbildade personalen å arbetarskyddsbyrån.

Förslaget om överflyttning till kommerskollegium av arbetarskyddsbyråns avdelning för sjöfartsärenden har i huvudsak tillstyrkts av *riksförsäkringsanstalten*, som emellertid beträffande den på underinspektörerna ankommande tillsynen över lastning och lossning av fartyg anför följande.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle underinspektörerna med avseende å berörda tillsyn komma att stå under kommerskollegii ledning, medan de i övrigt skulle vara underställda riks-försäkringsanstalten såsom chefsmyndighet.

En dylik ordning skulle, även om vissa yrkesunderinspektörer i de större hamnarna särskilt avdelades för utövande av tillsyn över lastning och lossning av fartyg, komma att medföra, att lokala befattningshavare ställdes under ledning av två olika chefsmyndigheter. Denna olägenhet torde i möjligaste mån kunna undgås, därest riks-försäkringsanstalten kvarstode såsom chefsmyndighet för yrkesinspektionen med avseende å den ifrågavarande tillsynen men byråassistenten för sjöfartsärenden utsåges till sådan specialinspektör, varom stadgades i 23 § lagen om arbetarskydd, i vilken egenskap han under riks-försäkringsanstaltens ledning skulle utöva överinseende över yrkesinspektionens tillsyn över lastning och lossning av fartyg. Härigenom komme endast en befattningshavare att sortera under två chefsmyndigheter och möjligheten för eventuella konflikthanledningar att minskas.

Anstalten ville därför föreslå, att överinseendet av den på yrkesinspektionen ankommande tillsynen över lastning och lossning av fartyg fortfarande skall åvila anstalten, men att byråassistenten för sjöfartsärenden enligt 23 § lagen om arbetarskydd utsåges till specialinspektör inom ifrågavarande tillsynsområde. I berörda egenskap borde det åligga byråassistenten att företaga erforderliga tjänsteresor. Till bestridande av kostnaderna därför borde nödigt belopp, förslagsvis 1,200 kronor ställas till anstaltens förfogande. I samband därmed ville anstalten framhålla nödvändigheten av att personalbeståndet å den blivande sjöfartssociala avdelningen inom kommerskollegium bleve sådant, att hinder ej komme att möta för specialinspektören att företaga erforderliga tjänsteresor.

Även *kommerskollegium* och *statskontoret* hava tillstyrkt den ifrågasatta överflyttningen.

Däremot hava vissa betänkligheter mot överflyttningen anförts av *socialstyrelsen* och *landsorganisationen*.

I fråga om behovet av särskild läkare å arbetarskyddsbyrån delar *riksförsäkringsanstalten* de sakkunnigas uppfattning, att sådan läkare erfordras även efter inrättandet av statens institut för folkhälsan. Däremot anser

sig anstalten icke kunna biträda förslaget om anställande av en överläkare med placering i lönegraden B 30. Anstalten anför i denna del följande.

Förslaget syntes innebära, att läkaren skulle vara bunden vid den för ämbetsverket normalt gällande arbetstiden av sju timmar per dag. Enligt anstaltens mening torde det i sådant fall komma att stöta på svårigheter att för den utgående avlöningen kunna förvärva en läkare med tillräcklig sakkunskap och erfarenhet på här ifrågavarande områden. Med anledning därav ville anstalten för sin del föreslå dels att hos chefsmyndigheten anställdes en biträdande läkare med regelbunden men begränsad tjänstgöring, dels att medel anvisades för att möjliggöra inhämtande av sakkunnigutlåtanden av andra läkare i särskilda frågor. För ändamålet syntes böra upptagas en anslagspost av 12,000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande användas dels till arvode åt den fast anställda läkaren, dels till ersättning åt särskilda sakkunniga.

Huruvida med befattningen som läkare hos institutet för folkhälsan skulle kunna förenas uppdraget att vara biträdande läkare hos chefsmyndigheten torde framdeles få upptagas till övervägande.

Enligt *medicinalstyrelsens* mening måste vad de sakkunniga föreslagit anses som ett minimum. Styrelsen anser, att det kunde bliva tillräckligt med en läkare allenast under den förutsättningen, att läkaren erhöle kvalificerad hjälp från den yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan och att således denna avdelning finge av yrkesinspektionens ledning tagas i anspråk jämväl för vissa rent praktiska uppgifter.

Socialstyrelsen ifrågasätter, huruvida icke vore lämpligast, att institutet för folkhälsan ställde en läkare till arbetarskyddsbyråns förfogande. Denne läkare skulle då vara anställd hos institutet och tjänstgöra därstädes i den mån byrån icke behövde tillgodogöra sig hans arbete. Institutet borde vidare sörja för byråns behov av specialister på olika områden.

Under förutsättning att icke genom tillkomsten av ett statens institut för folkhälsan behovet av läkare å arbetarskyddsbyrån bortfaller, finner *statskontoret* denne läkare böra — liksom andra läkare vid riksförsäkringsanstalten — uppbära visst årligt arvode.

En liknande ståndpunkt intar *allmänna civilförvaltningens lönenämnd*, som yttrar sig sålunda.

Därest i enlighet med förslaget inrättades en överläkarbefattning i lönegraden B 30, skulle på byrån komma att finnas två befattningshavare i byråchefsgraden, vilket ur organisatorisk synpunkt finge anses mindre tillfredsställande. Enligt lönenämndens mening borde befattningen icke uppföras å ordinarie stat i viss lönegrad utan inrättas såsom en arvodessyssla. Detta särskilt för att möjliggöra ombyte av innehavare, därest så ansåges påkallat. Arvodets storlek bleve givetvis beroende på huruvida befattningen borde vara en heltidstjänst eller icke. Därest ett statens institut för folkhälsan inrättades med en särskild yrkeshygienisk avdelning, försedd med vetenskapligt utbildad personal, syntes det lönenämnden tvivelaktigt, huruvida en heltidstjänst verkligen behövde inrättas inom yrkesinspektionens centralmyndighet.

Landsorganisationen finner sakkunnigförslaget i nu förevarande del synnerligen välbetänkt.

Ett flertal förste provinsialläkare uttalar ock sin tillfredsställelse med förslaget, några under uttrycklig förklaring, att den föreslagne överläkaren komme att bliva erforderlig, även om en yrkeshygienisk avdelning vid institutet för folkhälsan kommer till stånd.

Förslaget om anvisande av ett särskilt anslag för verkställande av specialundersökningar inom arbetarskyddets område förordas av riksförsäkringsanstalten och socialstyrelsen.

Riksförsäkringsanstalten hemställer, att anslaget måtte bestämmas till minst 5,000 kronor årligen.

Socialstyrelsen anför i denna fråga följande.

Styrelsen ville framhålla, att det här vore fråga om utförande av sådana undersökningar, beträffande vilka det kunde anses vara naturligt, att parterna på arbetsmarknaden själva lämnade bidrag. Så hade även dittills skett i flera fall. Från cellulosaindustrien hade sålunda ställts till förfogande vissa icke obetydliga belopp för en del specialundersökningar. Även från arbetarsidan hade betydande anslag lämnats vid skilda tillfällen. Det låge i sakens natur, att sådana företag, vilkas arbete ur skyddshänseende bedreves under speciellt farliga förhållanden, borde åläggas att själva bekosta eller i varje fall bidraga till kostnaderna för erforderliga specialundersökningar. Vidare syntes institutet för folkhälsan liksom även de tekniska högskolorna lämpligen böra anlitas för ifrågavarande undersökningar. Endast om man beträdde denna väg, torde det av de sakkunniga föreslagna beloppet om 5,000 kronor kunna anses vara tillräckligt för vissa smärre undersökningar hos tillsynsmyndigheten.

Departementschefen.

Därest yrkesinspektionen skall kunna effektivt fullgöra sina uppgifter, är det givetvis nödvändigt, att inspektionens chefsmyndighet är utrustad på sådant sätt, att den har möjlighet att med kraft leda verksamheten och utöva överinseendet över de lokala organen. Den av de sakkunniga verkställda utredningen har övertygat mig om att för närvarande sådan möjlighet icke finnes och att detta främst har sin grund i otillräckliga tekniska arbetskrafter. Jag är därför i likhet med de sakkunniga av den uppfattningen, att den tekniska personalen å arbetarskyddsbyrån måste avsevärt förstärkas. Till vad de sakkunniga i berörda hänseende föreslagit kan jag i huvudsak ansluta mig. Med hänsyn till vad lönenämnden uttalat i ämnet vill jag emellertid förorda, att i stället för den ifrågasatta överingenjörstjänsten i lönegraden B 29 inrättas en byrådirektörstjänst i lönegraden B 28. Vidare föreslår jag den jämkningen, att den av de sakkunniga ifrågasatte icke ordinarie byråingenjören placeras såsom byråingenjör å extra stat i lönegraden B 21. I övrigt tillstyrker jag sakkunnigförslaget. Enligt min mening bör således den tekniska personalen förstärkas med 1 ordinarie byrådirektör i lönegraden B 28, 1 ordinarie förste byråingenjör i lönegraden B 26 och 1 byråingenjör å extra stat i lönegraden B 21. Jag utgår härvid från att den sålunda förstärkta personalen skall kunna medhinna även det merarbete, som må bliva en följd av de av mig förordade lagändringarna. I detta sammanhang anser jag mig böra framhålla, att det bistånd, som byrån lär kunna påräkna från den yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för

folkhälsan, torde komma att i vissa avseenden icke oväsentligt underlätta den tekniska personalens arbete.

Med anledning av den ifrågasatta överflyttningen till kommerskollegium av arbetarskyddsbyråns avdelning för sjöfartsärenden får jag hänvisa till att chefen för handelsdepartementet vid anmälan denna dag av frågorna om anslag till kommerskollegium och statens elektriska inspektion (prop. nr 238) efter samråd med mig förordar sagda överflyttning att genomföras från och med den 1 juli 1938. I samband därmed skulle de nuvarande tjänsterna å sjöfartsavdelningen — 1 byråassistent i lönegraden B 26, 1 amanuens och 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4 — överföras till kommerskollegium, därvid emellertid byråassistenten skulle betecknas byrådirektör. I nämnda proposition förordas vidare, att överinseendet över den av underinspektörerna utövade tillsynen över stuveriarbetet vid lastning och lossning av fartyg samt utarbetandet av statistik rörande olycksfall i sjömans- och stuveriyrkena fortfarande böra ankomma på yrkesinspektionens chefsmyndighet. Därvid har förutsatts, att byråassistenten (byrådirektören) skulle efter överflyttningen förordnas till specialinspektör för nämnda tillsynsarbete inom riksförsäkringsanstalten.

Vid bifall till detta förslag skulle alltså sjöfartsavdelningen inom arbetarskyddsbyrån komma att försvinna.

Vad härefter angår den juridiskt utbildade personalen å arbetarskyddsbyrån, anser jag mig icke nu kunna biträda förslaget om sekreterartjänstens ombildning till en byrådirektörstjänst. Mot en dylik åtgärd talar dels den omständigheten att befattningen så nyligen uppflyttats från lönegraden B 24 till lönegraden B 26, dels ock det förhållandet att man för närvarande saknar möjlighet att bedöma i vad mån hans arbete framdeles kommer att ökas. Även om i vissa avseenden en ökning kommer att inträda, så kan denna ökning — såsom ock de sakkunniga påpekat — förutses delvis uppvägas av en minskning på andra områden. Bland annat torde överflyttningen av sjöfartsavdelningen till kommerskollegium medföra en viss lättnad i sekreterarens arbetsbörda. Jag förordar alltså, att sekreterartjänsten bibehålles i lönegraden B 26.

Däremot förordar jag, i anslutning till de sakkunnigas förslag, att den nuvarande amanuensstjänsten ersättes med en notarietjänst i lönegraden B 21.

Vad beträffar behovet av en läkare å arbetarskyddsbyrån, torde detta trots tillkomsten av statens institut för folkhälsan förefinnas, framför allt emedan hygienisk kontroll bör kunna utövas på arbetsplatserna. Läkaren torde alltså böra få till huvudsaklig uppgift att i viss omfattning företaga inspektionsresor till arbetsplatserna — särskilt arbetsplatser inom sådana yrken, där risken för uppkomsten av ohälsa i arbetet är stor — men därjämte att i löpande ärenden av medicinsk natur tjänstgöra såsom sakkunnig åt chefsmyndigheten. I betraktande av det intima samarbete, som bör äga rum mellan chefsmyndigheten och institutet för folkhälsan, torde det emellertid icke vara nödvändigt, att läkaren å arbetarskyddsbyrån ägnar hela sin arbetstid åt byrån. Vid sådant förhållande synes han icke böra inplaceras i

lönesystemet utan i stället avlönas med ett årligt, av Kungl. Maj:t bestämt arvode. Detta arvode lärer lämpligen kunna beräknas till 5,000 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg icke bör utgå. Jag räknar med att det skall bliva möjligt att för ett dylikt arvode förvärva en väl kvalificerad kraft, som kan åtaga sig regelbunden tjänstgöring inom anstalten och som också är villig att för anstaltens räkning företaga erforderliga tjänsteresor.

Den utökning av chefsmyndighetens arbetsuppgifter och tekniskt skolade arbetskrafter, som av mig förordats, betingar enligt min mening även en förstärkning av byråns biträdespersonal. Jag hemställer därför, att å byrån måtte nyinrättas en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst i 4:e lönegraden och en extra ordinarie skrivbiträdestjänst i 2:a lönegraden. Samtidigt tillstyrker jag, att den nuvarande extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningen överföres å ordinarie stat med placering i lönegraden B 4.

Vad angår kravet på anvisande av ett särskilt anslag för vissa specialundersökningar å arbetarskyddets område, anser jag mig icke kunna förorda detsamma. Jag hänvisar till att erforderliga undersökningar av ifrågavarande slag i stor utsträckning torde kunna verkställas å den yrkeshygieniska avdelningen av statens institut för folkhälsan samt att man, i den mån så ej kan ske, torde kunna räkna med att arbetsgivare och arbetare framdeles liksom hittills skola lämna sin medverkan.

Enligt mitt förslag skulle personalen å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå efter genomförandet av de föreslagna förändringarna bliva följande. 1) Tjänstemän å ordinarie stat: 1 byråchef (B 30), 1 byrådirektör (B 28), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 sekreterare (B 26), 1 förste byråingenjör (B 24), 1 byråingenjör (B 21), 1 notarie (B 21), 1 kansliskrivare (B 11), 1 kanslibitråde (B 7) och 1 kontorsbiträde (B 4). 2) Tjänsteman å extra stat: 1 byråingenjör (B 21). 3) Extra ordinarie tjänstemän: 1 amanuens, 1 kontorsbiträde och 1 skrivbiträde. Därtill kommer 1 läkare med ett arvode av 5,000 kronor för år.

Frånsett överflyttningen till kommerskollegium av arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning torde personaländringarna å byrån — liksom de organisatoriska förändringar, vilka jag i det följande föreslår beträffande yrkesinspektionen — böra genomföras från och med ingången av nästa kalenderår.

Fråga om inrättandet av ett arbetarskyddsråd.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga framhålla, att medan i vårt land i stor utsträckning förekomme samarbete mellan arbetsgivare och arbetare i kampen mot olycksfall och ohälsa i arbetet, det här icke — i motsats till vad i utlandet flerstädes vore fallet — finnes något organ för arbetsgivares och arbetares samverkan med den myndighet, som i främsta rummet hade att svara för arbetarskyddslagstiftningens tillämpning. De sakkunniga anse, att även i vårt land ett dylikt organ bör inrättas. Tillskapandet av ett dylikt organ — anförda de sakkunniga vidare — syntes vara ett viktigt led i arbetet för yrkesinspektionens effektiv-

sering. Därmed skulle vinnas ökade garantier för att inspektionen i sin verksamhet möttes av tillit och förståelse. Samtidigt skulle säkerligen följa ett stegrat intresse hos de närmast berörda parterna för åtgärder till främjande av säkerhet och sundhet i arbetet. För säkerhetstjänsten borde slutligen ett organ av ovan angivet slag bli av stor betydelse genom tillvaratagande av impulser, idéer och informationer av betydelse för skyddsarbetet på arbetsplatserna.

De sakkunniga förorda därför, att till yrkesinspektionens chefsmyndighet anknötes ett råd med representanter för arbetsgivare och arbetare såsom ledamöter, vilket råd enligt de sakkunnigas mening lämpligen hör benämnas arbetarskyddsrådet.

Beträffande arbetarskyddsrådets uppgifter anföra de sakkunniga i huvudsak följande.

Rådets mening borde alltid inhämtas, då förslag till lagar och författningar på arbetarskyddets område skulle utarbetas. Viktigare anvisningar för skyddslagstiftningens tillämpning borde underställas rådets bedömande, och detsamma gällde om tjänstgöringsföreskrifter för inspektionsorganen och cirkulär rörande säkerhetstjänsten. Förslag till åtgärder för arbetarskyddets förbättrande och yrkesinspektionens effektivisering borde av rådet kunna upptagas till överläggning och prövning. Rådet borde vidare ägna uppmärksamhet åt propagandasynpunkterna samt söka stimulera arbetsgivar- och arbetarorganisationerna till bedrivande av upplysningsverksamhet. Genom en väl avvägd och praktiskt lagd sådan syntes säkerhetsarbetet på arbetsplatserna kunna i hög grad effektiviseras. Därför talade bland annat safety-first-rörelsens segertåg i olika länder. Slutligen torde rådet kunna anlitas för biläggande av eventuella tvister och utjämnande av uppkomna meningskiljaktigheter. Beslut i ömtåliga frågor skulle mottagas med större förtroende, om respektive parter intressen varit direkt företrädade vid frågnas behandling.

Rörande rådets sammansättning och verksamhetsformer m. m. framlägga de sakkunniga följande förslag.

Rådet borde bestå av chefen för det ämbetsverk, varunder yrkesinspektionen sorterade, tillika ordförande, samt två arbetsgivar- och två arbetarledamöter. Ledamöterna borde, jämte ett lika antal suppleanter, utses av Kungl. Maj:t för fyra år i sänder; dock efter förslag av arbetsgivarnas och arbetarnas fackliga sammanslutningar. Byråchefen å arbetarskyddsbyrån borde vara föredragande i rådet.

Skyldighet att utan extra ersättning delta i rådets överläggningar borde vidare tillkomma överingenjören och överläkaren å nämnda byrå, envar såvitt hans specialområde anginge. Rådet borde dessutom kunna tillkalla andra experter, såsom medlemmar av inspektionskåren, representanter för intressena inom viss yrkesgren och företrädare för de kvinnliga arbetarna. Såsom sekreterare i rådet och tillika juridisk expert borde den juridiske byrådirektören å arbetarskyddsbyrån tjänstgöra. Denne skulle ha att mottaga och diarieföra till rådet ställda skrivelser samt meddela rådsledamöterna vilka ärenden som inkommit.

Rådet borde sammanträda, när helst ordföranden eller någon av ledamöterna så påfordrade, dock minst fyra gånger årligen.

Ersättning till rådets ledamöter syntes lämpligen böra utgå i form av dagarvode, lägre eller högre allteftersom ledamöten vore eller icke vore bosatt å

ort där rådet sammanträdde eller där rådets angelägenheter eljest påkallade hans närvaro. Dessutom borde ledamot äga rätt till resekostnads- och trakta-mentsersättning.

Yttranden.

Förslaget om arbetarskyddsrådet tillstyrkes av *riksförsäkringsanstalten*, som tillika meddelar, att yrkesinspektörerna icke haft något att erinra mot detta förslag.

Även *medicinalstyrelsen* tillstyrker förslaget dock under förklaring att styrelsen ansåge sig böra starkt ifrågasätta lämpligheten och behövligheten av rådets anlitan- de för biläggande av eventuella tvister och utjämnande av uppkomna meningsskiljaktigheter.

Socialstyrelsen uttalar sig på följande sätt.

Styrelsen ville erinra, att från 1938 års ingång avskaffats det sociala rådet, å vars sektion för arbetarskydd och arbetarfrågor i allmänhet handlagts frågor bland annat rörande arbetarskyddet. Styrelsen tillstyrkte dock för sin del inrättandet av det föreslagna arbetarskyddsrådet men förutsatte därvid, att rådet finge blott en konsulterande och ej en självständig ställning. Rådet borde sålunda ej få deltaga i handläggningen av de löpande ärendena, i vilket fall det skulle kunna utvecklas till en särskild instans. Styrelsen ville vidare framhålla, att den vinst, som man kunde nå genom rådet, bleve beroende av dess sammansättning. Förutom de av de sakkunniga föreslagna ledamöterna syntes i rådet böra ingå en representant för socialstyrelsen och en för medicinalstyrelsen eller möjligen för institutet för folkhälsan. För socialstyrelsens representation i rådet talade, att styrelsen på så sätt kunde direkt tillföra rådet impulser av värde för arbetarskyddsfrågornas behandling ur mera allmänna socialpolitiska synpunkter. För styrelsen vore det därjämte av största betydelse att även efter överflyttningen av arbetarskyddsbyrån kunna bibehålla kontakten med dessa viktiga sociala frågor. Partsrepresentationen i rådet syntes böra omfatta representanter ej blott för arbetsgivarnas och arbetarnas utan även för de anställdas organisationer. Förutom de permanenta ledamöterna borde i rådet vid behandlingen av de särskilda frågorna ingå speciellt sakkunniga representanter för parterna på arbetsmarknaden. Rådet borde äga rätt att även i övrigt med sig adjungera erforderlig sakkunskap i olika hänseenden.

Statskontoret anför bland annat:

Arbetarskyddet berörde så många olika sidor av näringslivet, att det näp- peligen torde vara görligt att giva arbetarskyddsrådet en sådan sammansätt- ning, att vid olika frågors avgörande de av dessa närmast berörda organisa- tionerna kunde förutsättas i regel bliva representerade i rådet. Lämpligare syntes vara, att före avgörandet av viss arbetarskyddsfråga av mera prin- cipiell betydelse inhämta yttrande från de i den frågan närmast intresse- rade organisationerna eller att i dylikt fall tillkalla särskild sakkunnig för frågans belysande. Med hänsyn till vad sålunda anförts och under erinran att tidigare inom olika förvaltningsgrenar förefintliga rådgivande organ av ifrågavarande typ på senare tid i allmänhet avskaffats, funne sig statskon- toret böra avstyrka de sakkunnigas förslag om inrättande av ett arbetar- skyddsråd.

Av de länsstyrelser, som yttrat sig i förevarande ämne, anför *länsstyrel- sen i Östergötlands län*, att länsstyrelsen — på skäl liknande dem som så ny-

ligen föranlett det sociala rådets avskaffande — måste betvivla, att inrättandet av ett centralt arbetarskyddsråd skulle medföra någon avsevärd praktisk fördel.

Å andra sidan anser *länsstyrelsen i Blekinge län*, att rådet säkerligen skulle bliva av stor betydelse.

Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* finner, att rådet kan hava en uppgift att fylla, men föreslår, att med dess tillsättande bör anstå, intill dess stadgad erfarenhet vunnits rörande verkningarna av den föreslagna omorganisationen av yrkesinspektionen.

Svenska arbetsgivareföreningen gör följande uttalande.

Förslaget ginge i motsatt riktning mot de senare årens tendens att avveckla dylika institutioner, vilka efter hand visat sig icke fylla någon mera väsentlig uppgift. På här ifrågavarande område vore det emellertid av synnerlig vikt, att ett levande samarbete upprätthölles mellan tillsynsorganet och parterna på arbetsplatserna samt mellan dessa senare inbördes. Föreningen ville därför till förslaget knyta den förhoppningen, att rådsinstitutionen i detta fall måtte giva positiva och praktiska resultat.

Landsorganisationen anför, att det föreslagna rådet säkerligen komme att fylla en betydelsefull funktion för den framtida lagstiftningen och rättstillämpningen på arbetarskyddets område. Med hänsyn till de skiftande förhållandena inom olika arbetsområden borde emellertid antalet partsrepresentanter fördubblas.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillstyrker förslaget men anser, att även föreningen bör erhålla representant i rådet.

Departementschefen.

Givetvis är det av största betydelse att ett gott och förtroendefullt samarbete äger rum mellan den statliga yrkesinspektionens olika organ å ena sidan samt arbetsgivarna och arbetarna å den andra. De sakkunnigas förslag att till främjande av denna samverkan vid chefsmyndighetens sida inrätta ett särskilt arbetarskyddsråd, i vilket det avgörande inflytandet skulle tillkomma vederbörande partsrepresentanter, synes mig därför i och för sig behjärtansvärt. Fråga är emellertid om ett realiserande av förslaget verkligen skulle medföra den nytta, som därmed avsetts. För min del är jag icke övertygad om att så skulle bliva förhållandet. Såsom i några av de avgivna yttrandena påpekats, skulle arbetarskyddsrådet enligt de sakkunnigas förslag i viss mån erhålla funktioner liknande dem, som tidigare tillkommit det vid socialstyrelsens sida ställda sociala rådet, vilket råd jämlikt statsmakternas nyligen fattade beslut avskaffats, sedan det visat sig, att dess verksamhet blivit i det närmaste betydelselös. Från andra institutioner av motsvarande karaktär föreligga enahanda erfarenheter. Med hänsyn härtill och då dessutom svårigheter möta att på ett lämpligt sätt avgränsa det ifrågasatta organets arbetsområde och befogenheter är jag icke — i varje fall icke för närvarande — beredd att förorda inrättandet av ett dylikt organ.

Den allmänna yrkesinspektionen.

Nuvarande organisation.

För utövande av tillsynstjänsten i allmänhet är riket enligt i instruktionen för yrkesinspektionen meddelade bestämmelser indelat i nio yrkesinspektionsdistrikt:

Första distriktet omfattar			Stockholms stad och Gotlands län.
Andra	»	»	Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län.
Tredje	»	»	Östergötlands och Skaraborgs län.
Fjärde	»	»	Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.
Femte	»	»	Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län.
Sjätte	»	»	Hallands och Göteborgs och Bohus län samt den i Västergötland liggande delen av Älvsborgs län.
Sjunde	»	»	Älvsborgs län med undantag av den till sjätte distriktet hörande delen ävensom Värmlands och Örebro län.
Åttonde	»	»	Kopparbergs, Gävleborgs och Jämtlands län.
Nionde	»	»	Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Personalen för ifrågavarande tillsynstjänst utgöres av följande befattningshavare.

	<i>Ordinarie befattningshavare.</i>	Lönegrad
9 yrkesinspektörer	B 28	
9 yrkesinspektörsassistenter	B 21	
18 yrkesunderinspektörer	B 16.	

Extra ordinarie tjänstemän.

- 2 yrkesinspektörsassistenter.
- 9 kontorsbiträden.

Å varje distrikt tjänstgöra 1 yrkesinspektör, minst 1 yrkesinspektörsassistent samt i regel 2 yrkesunderinspektörer och 1 kontorsbiträde. Utöver den angivna personalen tjänstgöra med placering i de mest arbetstyngda distrikten i regel 2 extra ordinarie befattningshavare med ingenjörsutbildning.

Stationsorter för de olika distrikten äro följande städer.

För första och andra distriktet.....			Stockholm
» tredje distriktet.....			Linköping
» fjärde	»		Jönköping
» femte	»		Malmö
» sjätte	»		Göteborg
» sjunde	»		Karlstad
» åttonde	»		Gävle
» nionde	»		Härnösand

1937 års arbetarskyddskommitté

De sakkunniga, som utgå från att en utökning av den allmänna inspektionskåren måste komma till stånd, hava övervägt, huruvida jämsides därmed en radikal omläggning borde äga rum i fråga om distriktsindelningen. Efter prövning av flera olika alternativ hava emellertid de sakkunniga stannat för att med bibehållande av nuvarande organisationstyp föreslå en mindre ökning av antalet inspektionsdistrikt. Angående skälen härtill anföra de sakkunniga följande.

En sådan ökning vore betingad bland annat av rent geografiska förhållanden. Enligt den nuvarande distriktsindelningen hade särskilt åttonde och nionde distriktet en avsevärd utsträckning. I Norrland hade man alljämt att räkna med mycken tidspillan vid resor, och någon tillfredsställande effektivisering av yrkesinspektionen därstädes torde icke kunna åstadkommas med mindre antalet inspektionsdistrikt i Nordsverige utökades till tre. Även på annat håll än i Norrland rådde mindre tillfredsställande kommunikationsförhållanden, nämligen i tredje distriktet. Detta distrikt delades av Vättern i två från varandra helt skilda delar. I och för sig skulle väl berörda omständighet icke utgöra ett tillräckligt motiv för att öka antalet inspektionsdistrikt i mellersta Sverige, men en dylik åtgärd vore påkallad även av det skäl, att andra och sjätte distriktens arbetsbördor enligt vad de sakkunniga inhämtat vore synnerligen stor.

Under åberopande av det anförda föreslå de sakkunniga följande ändringar med avseende å distriktsindelningen: Norrbottens och Västerbottens län skulle lösrytas från nuvarande nionde distriktet och få bilda ett nytt distrikt med kansli i Luleå. Samtidigt skulle Jämtlands län avskiljas från nuvarande åttonde distriktet och i stället sammanföras med vad som efter det nya norrlandsdistriktets inrättande återstode av nuvarande nionde distriktet. Södermanlands län skulle överföras från andra till tredje distriktet, men å andra sidan skulle Skaraborgs län skiljas från sistnämnda distrikt och tillsammans med den nu till sjätte distriktet hörande delen av Älvsborgs län bilda ännu ett nytt distrikt med kansli i Borås. Nuvarande sjunde distriktet skulle få avstå sitt nummer till det nya distriktet kring Borås och i stället kallas åttonde distriktet, medan de tre norrlandsdistrikten i ordning från söder till norr skulle benämnas respektive nionde, tionde och elfte distriktet.

De sakkunniga anföra, att de föreslagit Luleå som stationsort på grund av stadens läge i relativ närhet till Kiruna och andra industrisamhällen samt av det skäl att staden vore residensstad. Borås vore visserligen icke säte för länsstyrelse, men hade föreslagits med hänsyn till stadens läge mitt i ett stort industriområde och på den grund att Vänersborg och Mariestad båda läge i utkanten av det föreslagna nya västgötadistriktet.

De sakkunniga övergå härefter till frågan om befattningshavarnas tjänsteställning.

Med avseende å *yrkesinspektörerna* föreslå de därvid icke någon ändring.

Beträffande *yrkesinspektörsassistenterna* anföra däremot de sakkunniga följande.

Yrkesinspektörsassistenterna vore för närvarande placerade i lönegraden B 21. En förändring av deras löneställning till det bättre hade flera gånger påyrkats av socialstyrelsen. I ett den 31 augusti 1922 avgivet utlåtande över 1902 års löne regleringskommittés förslag till ny definitiv löne reglering för vissa befattningshavare inom yrkesinspektionen hade styrelsen framhållit, att assistenternas låga löneställning under gångna år medfört stora svårigheter vid assistentkårens rekrytering. Styrelsen hade med bekymmer nödgats konstatera, att den ursprungligen bland assistenterna förefintliga kompetensnivån icke varit möjlig att vidmakthålla. Detta förhållande vore så mycket betänkligare, som den framtida rekryteringen av yrkesinspektörsbefattningarna i sin ordning komme att lida därav, enär till yrkesinspektörer i regeln torde komma att befordras assistenter. Att rekrytera yrkesinspektörstjänsterna direkt från det enskilda näringslivet eller möjligen från annat statligt verksamhetsområde syntes nämligen med den omfattning, arbetarskyddsverksamheten vunnit, möta synnerliga svårigheter. Den för inspektionen gällande instruktionen stadgade också, att till manlig yrkesinspektörsbefattning ej finge föreslås annan sökande än sådan, som, bland annat, tjänstgjort såsom assistent hos yrkesinspektör. Kvalifikationerna hos de blivande yrkesinspektörerna vore alltså avhängiga av kompetensen hos de nuvarandes assistenter. Det innebure därför ingen överdrift att påstå, att otillfredsställande rekryteringsmöjligheter beträffande sistnämnda grupp befattningshavare hotade att undergräva effektiviteten av yrkesinspektionens hela verksamhet.

I sin berörda skrivelse angående yrkesinspektionens effektivisering den 17 december 1931 hade styrelsen förordat en förbättrad löneställning för inspektionens personal i gemen. Särskilt stor uppmärksamhet hade därvid ägnats åt assistenterna. Styrelsen hade ånyo framhållit, att betydande rekryterings svårigheter rådde i fråga om assistentkåren, samt hade förklarat sig anse det som en angelägenhet av största vikt, att detta missförhållande avhjälpes genom att assistenterna tillerkändes en väsentligt högre ställning i avlöningshänseende.

Styrelsens anförda uttalanden ägde fortfarande full giltighet. Det vore av synnerlig betydelse, att till yrkesinspektörsassistenter kunde förvärfvas ingenjörer, hos vilka en gedigen utbildning vore förenad med personlig duglighet. Ingenjörer med sådana kvalifikationer vore emellertid mycket eftersökta av industrien, och yrkesinspektionen måste därför i rekryteringsfrågor alltid räkna med konkurrens från privatföretag. I tider av ekonomisk depression behövde denna konkurrens kanske icke bli alltför besvärande, men vid högkonjunkturer gjorde den sig så mycket mera märkbar. De löner, som då från industriens sida erbjödes unga ingenjörer, vore så väsentligt mycket högre än de nuvarande assistentlönerna inom yrkesinspektionen, att det lätt uppstode brist på kvalificerade sökande till assistenttjänster, medan samtidigt de redan utbildade assistenterna frestades att lämna sina befattningar. Det syntes salunda ofrånkomligt, att en förbättring av yrkesinspektörsassistenternas villkor komme till stånd.

Den förstärkning av assistentkåren, som de sakkunniga funnit böra genomföras, borde i första hand åstadkommas genom inrättandet av ett antal förste assistentbefattningar, vilkas innehavare med avseende å kvalifikationer och ansvar skulle stå närmare yrkesinspektörerna än de nuvarande assistenterna. Därmed skulle vinnas, att befordringsutsikterna för assistenterna bleve gynnsammare än nu. Vad anginge placeringen i lönehänseende av de föreslagna förste assistentbefattningarna, hade de sakkunniga stannat för att befattningarna borde hänföras till lönegraden B 24. I den mån en ytterligare förstärkning av assistentkåren vore behöflig, borde den

åstadkommas genom en utökning av antalet assistenttjänster i lönegraden B 21.

Även beträffande *yrkesunderinspektörerna* föreslå de sakkunniga viss löneuppflyttning. De anföra i denna del följande.

Yrkesunderinspektörerna åtnjote för närvarande avlöning enligt lönegraden B 16. En förbättring av deras löneställning hade förordats av socialstyrelsen i dess effektiviseringsförslag av år 1931 och hade även senare varit ifrågasatt. De sakkunniga hade för sin del övertägt, om icke en liknande uppdelning i två grader som den, vilken föreslagits beträffande assistentbefattningarna, borde göras även i fråga om underinspektörstjänsterna. Detta hade emellertid icke befunnits lämpligt, särskilt av den anledning att någon motsvarande differentiering av arbetsuppgifterna svårigen kunde genomföras. Däremot hade de sakkunniga funnit goda skäl föreligga att uppflytta underinspektörstjänsterna till lönegraden B 18. De sakkunniga hade tänkt sig, att underinspektörerna i regel skulle handhava tillsynen å sådana arbetsställen, där färre än tio arbetare funnes anställda. Detta innebure i jämförelse med nu rådande faktiska förhållanden en utvidgning av underinspektörernas befogenhetsområde. Under sådan omständigheter ansåge de sakkunniga motiverat, att underinspektörerna erhöles förhöjd löneställning.

På tal om *assistenternas* och *underinspektörernas* ställning i lönehänseende hade de sakkunniga även berört frågan om dessa befattningshavares *titlar*. De sakkunniga anföra härom, att de nuvarande titlarna vore synnerligen obekväma samt att, om assistenterna, såsom de sakkunniga förutsatte, skulle framdeles få bedriva självständig inspektionsverksamhet, assistenttiteln icke komme att rätt ange arten av den befattning, för vilken den gällde. De sakkunniga föreslå därför, att assistenttiteln utbytes mot titeln distriktsingenjör. I anslutning härtill föreslå de sakkunniga, att benämningen *yrkesunderinspektör* utbytes mot benämningen *distriktsinspektör*.

De sakkunniga övergå härefter till en beräkning av personalbehovet för den allmänna inspektionstjänsten.

Härvid ingå de först på en behandling av *frågan huru ofta arbetsställena lämpligen böra inspekteras*. Härom uttala sig de sakkunniga sålunda.

I en av internationella arbetskonferensen antagen rekommendation hade förordats ettårig besöksfrekvens för alla företag. De sakkunniga funne dock för sin del icke påkallat, att varje arbetsställe i inspektionssyfte besöktes varje år. Det funnes säkerligen åtskilliga arbetsställen, där arbetet bedreves under sådana förhållanden, att ettårsfrekvens ej vore nödvändig.

I lagen om arbetarskydd skildes mellan två olika slag av arbetsställen. Vissa av lagens bestämmelser ägde tillämpning endast vid sådana arbetsställen, där i regel användes minst 10 arbetare. Till denna gränsdragning syntes man böra anknyta, då det gällde en uppdelning av arbetsställena med hänsyn till inspektionsbehovet. Det måste förutsättas, att arbetsställen med 10 eller flera än 10 arbetare som regel krävde årlig tillsyn. Arbetsställen av mindre omfattning torde däremot i allmänhet ej behöva inspekteras varje år, ehuru givetvis så borde ske, om faran för olycksfall eller ohälsa vore stor. Enligt de sakkunnigas mening borde såsom norm för inspektionsverksamheten gälla, att arbetsställen med flera än 9 arbetare samt mindre arbetsställen med stor olycksfalls- eller hälsorisk besöktes för inspektion en gång om året och övriga arbetsställen minst en gång vart annat år.

De sakkunniga utgå vidare från att tillsynen å arbetsställen med 10 eller flera än 10 arbetare bör, såvitt det gäller industriella företag, i allmänhet utövas av ingenjörsutbildad personal.

De sakkunniga meddela vidare, att under åren 1934—1936 av den ingenjörsutbildade personalen inspekterats i genomsnitt 294 arbetsställen per år och befattningshavare samt att för yrkesunderinspektörernas del motsvarande siffra vore 814. I anslutning härtill anföra de sakkunniga följande.

Dessa tal kunde icke utan vidare tagas till utgångspunkt, då det gällde beräkningar för framtiden.

Genom den av de sakkunniga föreslagna förstärkningen av yrkesinspektionens chefsmyndighet befriades distriktens tjänstemän från en del av sitt byråarbete och finge mera tid ledig för inspektionsverksamhet. Detsamma bleve i än högre grad fallet om en utökning även skedde av expeditionspersonalen på distriktet, och en dylik utökning förordades av de sakkunniga. Å andra sidan kunde man icke tänka sig, att de inspekterande befattningshavarna skulle ägna hela sin tid åt att utföra inspektioner. Visst byråarbete av mera kvalificerad art, såsom handläggning av inkommande ärenden, utfärdande av anvisningar med anledning av inspektioner, planläggning av tjänsteresor samt granskning och behandling av byggnadsritningar och olycksfallsanmälningar, måste under alla förhållanden ombesörjas av dem. Även måste man räkna med, att en del skisser å skyddsanordningar jämväl i framtiden komme att behöva utföras på distriktet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och efter inhämtande av inspektionstjänstemännens egna åsikter i ämnet hade de sakkunniga stannat för att uppskatta antalet inspektioner, som kunde medhinnas på ett år, till 250 för yrkesinspektör, 350 å 400 för förste distriktsingenjör och distriktsingenjör, som vore obunden av byråarbete, 200 för annan distriktsingenjör och cirka 900 för distriktsinspektör.

Vid sina beräkningar hava de sakkunniga vidare utgått från av yrkesinspektionen lämnade uppgifter rörande antalet arbetsställen.

Med dessa utgångspunkter hava de sakkunniga uppskattat personalbehovet för de föreslagna 11 distrikten på sätt framgår av följande sammanställning.

Distrikt	Personalbehov			
	Yrkesinspektör	Förste distriktsingenjör	Distriktsingenjörer	Distriktsinspektörer
1:a distriktet.....	1	1	3	3
2:a »	1	1	1	3
3:e »	1	1	1	3
4:e »	1	1	1	3
5:e »	1	1	3	5
6:e »	1	1	1	3
7:e »	1	1	1	3
8:e »	1	1	1	3
9:e »	1	1	1	2
10:e »	1	1	—	2
11:e »	1	1	—	2
Summa	11	11	13	32

De sakkunniga anse emellertid, att personalbehovet måste uppskattas något högre än enligt de sålunda gjorda beräkningarna. Härom anföra de närmare följande.

Det vore att märka, att den allmänna yrkesinspektionens tillsyn säkerligen omfattade flera arbetsställen än de, för vilka uppgifter erhållits från yrkesinspektionen. Denna inspektions siffror måste anses vara låga bland annat av det skäl, att de icke omfattade vägarbeten och andra tillfälliga företag. Vidare borde framhållas, att yrkesinspektionens befattningshavare i samma mån som skyddsarbetet intensifierades torde komma att i allt större utsträckning tagas i anspråk för uppgifter, som låge utanför den egentliga inspektionsverksamheten. De sakkunniga föresloge åtgärder bland annat till befrämjande av säkerhetstjänsten och till effektivisering av den kommunala tillsynen. Om dessa åtgärder ledde till avsett resultat, komme säkerligen befattningshavarna att få ägna avsevärd tid åt överläggningar med säkerhetskommittéer samt åt arbete med ledning och kontroll av den kommunala tillsynen, å vilken under angiven förutsättning ökade anspråk torde komma att ställas. Alla dessa omständigheter i förening föranledde enligt de sakkunnigas mening, att den personal, som enligt sammanställningen skulle stå till förfogande för tillsynstjänsten i allmänhet, måste anses för knapp. På de flesta distrikt torde, åtminstone tidvis, förefinnas behov av ytterligare arbetskraft. Det syntes därför vara erforderligt att utöver den i sammanställning upptagna personalen anställa ytterligare fyra befattningshavare med ingenjörsutbildning, som allt efter behovet kunde fördelas till tjänstgöring i olika distrikt. Av dessa fyra befattningshavare syntes två böra få ställningen av extra-ordinarie distriktsingenjörer och de två övriga anställas såsom extra tjänstemän.

Om så skedde bleve vad distriktsingenjörskåren anginge behovet av tjänster, vari aspirant till ordinarie befattning kunde prövas, samtidigt tillgodosett. I fråga om distriktsinspektörskåren torde samma behov böra tillgodoses på så sätt, att ett antal distriktsinspektörsbefattningar gäves extra-ordinarie natur.

Beträffande yrkesinspektionens biträdespersonal innehåller de sakkunnigas betänkande följande uttalanden och förslag.

I sitt den 17 december 1931 framlagda förslag till effektivisering av yrkesinspektionen hade socialstyrelsen framhållit, att distriktens expeditionspersonal — ett kontorsbiträde på varje distrikt — måste anses vara otillräcklig. Styrelsen hade tillika hemställt, att detta missförhållande måtte avhjälpas genom att en skrivbiträdesbefattning inrättades på varje distrikt, samtidigt som kontorsbiträdenas ställning höjdes till kanslibiträdes. I de yttranden över effektiviseringsförslaget, där förenämnda hemställan över huvud berörts, hade utan undantag uttalats, att intet vore att erinra mot densamma. Trots detta hade framställningen i fråga ännu icke föranlett någon åtgärd.

Enligt de sakkunnigas mening hade en sådan dock varit påkallad. Under nu rådande förhållanden måste de inspekterande befattningshavarna i stor utsträckning sysselsättas med göromål, som fullt tillfredsställande skulle kunna utföras av kvalificerad kontorspersonal. Ett rationellt utnyttjande av inspektionskårens arbetskrafter vore möjligt endast under förutsättning, att man på varje distrikt finge tillgång till ett kanslibiträde, som kunde ombesörja de mera kvalificerade byrågöromål, för vilkas utförande icke erfordrades teknisk sakkunskap. Därmed kunde dock icke distriktens biträdesfråga anses vara löst. I allmänhet torde det på expeditionerna finnas behov av ännu ett biträde, huvudsakligen avsett för rena skrivgöromål men likväl i stånd att sköta även mera krävande uppgifter.

De sakkunniga föresloge därför, att inom yrkesinspektionen nyinrättades 11 kanslibiträdesbefattningar i lönegraden B 7 samt 2 kontorsbiträdesbefattningar, de sistnämnda tillsvidare av extra-ordinarie natur. Av kanslibiträdestjänsterna borde en avses för varje distrikt. Beträffande utplaceringen på distrikt av yrkesinspektionens kontorsbiträden ansåge sig de sakkunniga ej böra göra något uttalande. Denna fråga syntes böra efter samråd med yrkesinspektörerna lösas av inspektionens chefsmyndighet.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle personalbeståndet för den allmänna yrkesinspektionen komma att bli följande. 1) Tjänstemän å ordinarie stat: 11 yrkesinspektörer (B 28), 11 förste distriktsingenjörer (B 24), 13 distriktsingenjörer (B 21), 28 distriktsinspektörer (B 18) och 11 kanslibitraden (B 7). 2) Extra ordinarie tjänstemän: 2 distriktsingenjörer, 4 distriktsinspektörer och 13 kontorsbiträden. 3) Extra tjänstemän: 2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst.

Yttranden.

De sakkunnigas förslag om utökning av antalet distrikt från 9 till 11 förordas i allmänhet av de myndigheter och organisationer, som yttrat sig i denna fråga. Bland annat tillstyrkes förslaget av *riksförsäkringsanstalten*, *socialstyrelsen*, *länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län* samt *landsorganisationen*.

Statskontoret anför, att för ökning av distrikten i främsta rummet talade Norrlandsdistriktens betydande yttinnehåll, som förorsakade resekostnader och tidsspillan, men att med de ständigt förbättrade kommunikationerna numera i detta avseende icke samma olägenheter föreläge som tidigare. Ämbetsverket ifrågasätter, om icke ökningen borde begränsas till ett distrikt.

Svenska arbetsgivareföreningen uttalar, att rationaliseringen inom sågverksindustrien medfört en kraftig nedgång av de större och mera arbetskrävande inspektionsobjekten i det nordligaste distriktet. Med hänsyn därtill är föreningen tveksam, huruvida behov föreligger av en delning av detta distrikt.

Yrkesinspektören i nionde distriktet anser, att detta distrikt bör bibehållas oförändrat.

Länsstyrelsen och provinsialläkaren i Älvsborgs län motsätta sig en uppdelning av länet och anse, att det ifrågasatta sjunde distriktet bör få omfatta hela Älvsborgs län.

Mot de föreslagna stationsorterna hava också från enstaka håll framförts vissa invändningar. Sålunda föreslår *länsstyrelsen i Västerbottens län*, att stationsorten för det elfte distriktet skall bli Umeå, medan *länsstyrelsen i Södermanlands län* ifrågasätter, om ej Norrköping borde bli stationsort för det nya tredje distriktet samt *länsstyrelsen i Älvsborgs län* anser Vänersborg vara att föredraga såsom stationsort framför Borås.

I vissa yttranden beröres frågan om inspektionsbehovet vid de olika arbetsplatserna. Sålunda anför *riksförsäkringsanstalten*, att vissa skäl syntes tala för att tillämpa den allmänna norm för inspektionsverksamheten, från vilken de sakkunniga utgått. Anstalten påpekar emellertid, att många arbetsställen måste besökas flera gånger årligen.

Socialstyrelsen framhåller, att det vore uppenbart, att tätare besök på arbetsplatserna än som hittills varit möjligt borde eftersträvas samt att det måste ankomma på yrkesinspektörerna att själva bedöma inspektionsbehovet.

Arbetsrådet uttalar, att det från de synpunkter rådet hade att företräda skulle vara synnerligen önskvärt, att varje arbetsplats besöktes minst en gång om året.

Slutligen anför *svenska arbetsgivareföreningen*, att föreningen funne de sakkunnigas beräkning av inspektionsbehovet tämligen schematisk. Olycksfallsrisken hade — yttrar föreningen — större betydelse än företagets storlek. Om olycksfallsrisken tagits som utgångspunkt och dessutom hänsyn tagits till att inspektionen icke kunde råda bot för flertalet mindre olycksfall, vilka vanligen förorsakades av enklare redskap, skulle man ha kommit till lägre siffror för besöksbehovet.

Med avseende å befattningshavarnas löneställning och benämningar samt antalet erforderliga tjänster hava meningarna varit mycket delade.

Riksförsäkringsanstalten uttalar sig i dessa frågor på följande sätt.

Yrkesinspektörerna hade vid sammanträde införd anstalten förklarar, att om underinspektörerna erhöle titeln distriktsinspektörer borde yrkesinspektörerna benämnas överinspektörer.

Riksförsäkringsanstalten ansåge, att titlarna yrkesinspektör och yrkesunderinspektör vunnit sådant burskap och jämväl så klargjorde sina bärares tjänsteställning, att de icke borde ändras.

I fråga om yrkesinspektörsassistenterna förordade anstalten i överensstämmelse med sakkunnigförslaget benämningarna distriktsingenjör och förste distriktsingenjör.

Med hänsyn till den utbildning, de insikter och de personliga egenskaper, som måste krävas av yrkesinspektörerna, föresloge anstalten, att dessa placerades i lönegraden B 29.

Yrkesinspektörerna hade ansett, att det vore en villfarelse att tro på bättre rekryteringsförhållanden, om man placerade distriktsingenjörerna i B 21.

Riksförsäkringsanstalten ansåge sig dock för närvarande ej böra påyrka högre lönegrader för distriktsingenjörer och förste distriktsingenjörer än B 21 respektive B 24.

Några svårigheter hade hittills icke uppstått att erhålla kompetenta sökande till underinspektörstjänsterna. Anstalten funne det dock lämpligt med en viss gradering av dessa tjänster och förordade därför inrättande å varje distrikt av en underinspektörsbefattning i lönegraden B 18. De övriga borde kvarstå i lönegraden B 16.

Yrkesinspektörerna hade ansett, att med tillämpning av den av de sakkunniga angivna normen vid beräkning av inspektionsbehovet måste — utöver vad de sakkunniga föreslagit — anställas 11 distriktsingenjörer. Anstalten ansåge sig tills vidare ej böra föreslå någon väsentlig personalökning utöver den av de sakkunniga angivna, men räknade dock med ytterligare en distriktsingenjör i vart och ett av tre distrikt. Dessutom ansåge anstalten, att ifrågavarande ingenjörer borde uppdelas på de olika distrikten något annorlunda än de sakkunniga föreslagit.

I fråga om biträdespersonalen ville anstalten tillstyrka förslaget, även om detsamma måste betraktas såsom ett minimum.

En reservant i riksförsäkringsanstalten har ansett, att yrkesinspektörerna liksom för närvarande böra vara placerade i lönegraden B 28.

Socialstyrelsen finner de föreslagna titlarna mindre lämpliga. Styrelsen påpekar, att benämningen distriktsingenjör förekommer på andra håll inom statsförvaltningen exempelvis vid statens järnvägar. Enligt styrelsens mening bör ordet »yrkes» ingå i varje titel för befattningshavare vid inspektionen.

Även länsstyrelsen i Södermanlands län och yrkesinspektören i fjärde distriktet hava riktat anmärkningar mot de föreslagna titelformuleringarna.

Statskontoret uttalar sig sålunda.

Tvekan syntes ej råda därom, att en ökning av inspektionspersonalen vore behövlig. Ämbetsverket måste dock anse det uteslutet att på en gång öka personalen på sätt som föreslagits. De olika företagens svårighetsgrad måste i högre grad än som skett beaktas. Vidare borde hänsyn tagas till det stegrade intresset hos arbetsgivare och arbetare för arbetarskyddet. Frivillig skyddsverksamhet torde utgöra det säkraste medlet att minska olycksfallsriskerna.

Behovet av ny arbetskraft borde i första hand tillgodoses genom anställande av icke-ordinarie personal. Ämbetsverket ville ej motsätta sig anställande av förslagsvis 3 eller 4 förste distriktsingenjörsbefattningar å extra stat.

Statskontoret ansåge frågan om uppflyttning i lönegrad av underinspektörerna böra hänskjutas till 1936 års lönekommitté.

Biträdespersonalens avlöningsförhållanden borde i första hand förbättras genom ombildning av de extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningarna till ordinarie tjänster. Därutöver borde måhända extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar inrättas i de tre eller fyra största distrikten.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd yttrar i huvudsak följande.

Assistentbefattningarna borde uppflyttas från lönegraden B 21 till lönegraden B 22. Därest det med hänsyn till rekryteringssvårigheterna skulle vara nödvändigt att uppdelas assistentgruppen på två lönegrader — varav en i B 24 — torde dock ej den högre gruppen behöva inrättas i samtliga distrikt. Åtminstone i de nordligaste distrikten torde det vara nog att öka antalet befattningar i den lägre gruppen.

Inrättades förste distriktsingenjörtjänster, kunde det ifrågasättas, om ej distriktsingenjörstjänsterna borde nedsättas från B 21 till B 20.

Då distriktsinspektörernas befogenheter skulle ökas, ville lönenämnden ej motsätta sig, att dessa befattningar placerades i B 17.

Mot inrättandet av de föreslagna kanslibiträdestjänsterna hade lönenämnden intet att erinra. I övrigt borde expeditionspersonalen förstärkas genom inrättande av extra ordinarie skrivbiträdestjänster.

Svenska arbetsgivareföreningen ifrågasätter, huruvida ej de sakkunniga i sitt förslag rörande distriktens organisation i vissa avseenden skjutit över målet. Föreningen framhåller emellertid, att det vore motiverat att öka kontorspersonalen och därigenom avlasta den inspekterande personalen från skrivgöromål m. m. Denna avlastning borde dock tillmätas större betydelse än som skett i förslaget.

De sakkunnigas förslag tillstyrkes däremot i huvudsak av *landsorganisa-*

tionen, som endast föreslår den jämkningen, att i femte distriktet inrättas ytterligare en distriktsinspektörstjänst.

Departementschefen.

Vad först angår distriktsindelningen för den allmänna yrkesinspektionen, är jag ense med de sakkunniga därom, att det nuvarande indelningssättet bör i princip bibehållas men att en ökning av distriktens antal från nio till elva bör äga rum. Det framlagda förslaget till distriktsindelning synes mig även i stort sett ändamålsenligt. Då det liksom hittills torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de särskilda distriktens omfattning, synes mig emellertid definitivt ståndpunkt till förslaget rörande den närmare utformningen av distriktsindelningen icke behöva tagas i detta sammanhang.

Mot de sakkunnigas förslag rörande stationsorterna hava riktats vissa anmärkningar, därvid bland annat föreslagits, att Vänersborg skulle i stället för Borås bli stationsort för det ifrågasatta Västergötlandsdistriktet samt att Umeå och ej Luleå skulle bli stationsort för det nya elfte distriktet. Frågan om stationsorterna kan givetvis slutgiltigt ordnas, först sedan distriktsindelningen fastställts. Ej heller denna fråga bör därför nu definitivt prövas. Någon anledning att räkna med större avvikelser från de sakkunnigas förslag i nu berörda hänseende lär emellertid icke föreligga.

Beträffande de särskilda befattningshavarnas löneplacering och benämningar biträder jag de sakkunnigas förslag om bibehållande av yrkesinspektörstjänsterna i lönegraden B 28.

Med hänsyn till de betydande rekryteringssvårigheter, som yppat sig med avseende å yrkesinspektörsassistenttjänsterna, anser jag det vidare i likhet med de sakkunniga nödvändigt, att assistenterna erhålla förbättrade avlöningsvillkor. Jag tillstyrker därför förslaget om uppdelning av assistentbefattningarna i två lönegrupper, därav den ena med placering i lönegraden B 24 och den andra med placering i lönegraden B 21. I överensstämmelse med förslaget förordar jag även, att vederbörande befattningshavare hädanefter benämnas förste distriktsingenjörer respektive distriktsingenjörer.

Onekligen torde vissa skäl kunna anföras även till stöd för förslaget att uppflytta yrkesunderinspektörstjänsterna från lönegraden B 16 till högre lönegrad. Frågan härom synes emellertid böra upptagas till prövning i samband med den allmänna granskning av de statliga befattningarnas lönegrads placering, vilken är avsedd att inom en nära framtid äga rum. Med hänsyn härtill anser jag, att befattningarna tillsvidare böra kvarstå i nuvarande lönegrad. Då den ifrågasatta benämningen å dessa tjänster synes mig mindre lämplig, får jag vidare i likhet med riksförsäkringsanstalten förordna, att någon förändring med avseende å underinspektörernas benämning icke vidtages.

Med avseende å biträdespersonalen tillstyrker jag, att i stället för de nuvarande extra ordinarie kontorsbiträdestjänsterna inrättas dels ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden B 4, dels ock extra ordinarie skrivbiträdestjänster i 2:a lönegraden.

Vidkommande härefter frågan om behovet av personal för den allmänna inspektionstjänsten möta givetvis stora svårigheter att någorlunda exakt uppskatta detsamma. Mot det sätt, varpå de sakkunniga gått till väga vid beräkningen av behovet, har jag emellertid i huvudsak icke något att erinra. Med anledning av de anmärkningar, som riktats mot den norm för inspektionsverksamheten, som av de sakkunniga tillämpats, vill jag framhålla, att vid bedömande av inspektionsbehovet för varje särskilt arbetsställe givetvis icke antalet arbetare vid arbetsstället kan få tillmätas avgörande betydelse. Detta hindrar emellertid icke, att det kan vara berättigat att vid uppskattningen av den för tillsynen erforderliga personalen på sätt de sakkunniga gjort ställa inspektionsbehovet i en viss relation till arbetsplatsernas storlek.

Då jag i likhet med de sakkunniga räknar med 11 distrikt, följer därav att jag liksom dessa även räknar med 11 yrkesinspektörstjänster.

Även antalet befattningar såsom förste distriktsingenjör respektive distriktsingenjör uppskattar jag i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag.

Lika med de sakkunniga beräknar jag vidare antalet underinspektörstjänster — av de sakkunniga benämnda distriktsinspektörstjänster — till 32. Dock synes mig antalet ordinarie underinspektörer icke behöva beräknas till i genomsnitt mer än två för varje distrikt. Jag anser därför, att av ifrågasvarande tjänster blott 22 böra upptagas såsom ordinarie och de övriga 10 såsom extra ordinarie.

Vad biträdespersonalen beträffar, har man enligt min mening att räkna med 1 ordinarie kontorsbiträdestjänst för varje distrikt, alltså sammanlagt 11 kontorsbiträdestjänster i lönegraden B 4. Härutöver torde erfordras 11 extra ordinarie skrivbiträdestjänster.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle personalbeståndet för den allmänna yrkesinspektionen bliva följande. 1) Tjänstemän å ordinarie stat: 11 yrkesinspektörer (B 28), 11 förste distriktsingenjörer (B 24), 13 distriktsingenjörer (B 21), 22 underinspektörer (B 16) och 11 kontorsbiträden (B 4). 2) Extra ordinarie tjänstemän: 2 distriktsingenjörer, 10 underinspektörer och 11 skrivbiträden. 3) Extra tjänstemän: 2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst.

Den kvinnliga yrkesinspektionen.

Nuvarande organisation.

Den kvinnliga yrkesinspektionen består för närvarande av en yrkesinspektör i lönegraden B 26, två yrkesinspektörisassistenter i lönegraden B 18 och ett extra ordinarie kanslibitråde i 7:e lönegraden. Dessutom tjänstgör inom nämnda inspektion under någon del av året en extra befattningshavare.

Samtliga befattningshavare äro stationerade i Stockholm och någon distriktsindelning finnes icke för ifrågasvarande inspektion.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga lämna i sitt betänkande en närmare redogörelse rörande den kvinnliga inspektionens arbetsuppgifter. I sådant hänseende anföra de sakkunniga följande.

Den kvinnliga inspektionens huvuduppgift vore att öva tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad beträffande sådant arbete, vartill kvinnor användes. Yrkesinspektionens chefsmyndighet hade att meddela närmare bestämmelser angående de arbetsställen och den omfattning i övrigt, som nämnda tillsyn skulle avse.

Vid sidan av sin tillsynstjänst skulle den kvinnliga inspektionen emellertid även fullgöra vissa andra uppgifter. Enligt 22 § av instruktionen för yrkesinspektionen hade yrkesinspektrisen nämligen att verka för förbättring av de kvinnliga arbetarnas levnadsförhållanden, såsom beträffande kost och bostad samt hälso- och sjukvård, ävensom för utvecklande bland dem av spar-, understöds- och försäkringsväsen samt utbildnings- och studiearbete. Denna föreskrift följdes väl numera ej strängt efter ordalydelsen, men den kvinnliga inspektionens befattningshavare måste dock alltjämt i stor utsträckning syssla med rådgivning i vissa sociala frågor, som rörde kvinnors användande i arbete.

Genom den kvinnliga inspektionens kontroll å arbete, vartill kvinnor användes, fritoges i allmänhet icke övriga tillsynsorgan från sina skyldigheter i fråga om sådant arbete. I viss utsträckning förekomme det likväl, att så skedde.

Med anledning av kungörelsen den 16 oktober 1914 angående undantag i fråga om arbete med beredning av skarpsill till ansjovis eller sardiner från bestämmelserna i 1 § av lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag hade yrkesinspektionens chefsmyndighet beslutat att, med fritagande i motsvarande omfattning av vederbörande yrkesinspektör, där ej yrkesinspektrisen beträffande särskild fråga påkallade hans medverkan, uppdraga åt yrkesinspektrisen att med vissa undantag utöva den yrkesinspektör tillkommande befogenhet i avseende å sådana arbetsställen, där ifrågavarande författning komme till tillämpning.

Detsamma gällde beträffande sådana arbetsställen, å vilka kungörelsen den 7 april 1916 angående förbud mot användande av kvinnor under tjuguetta år vid lastning, stuvning eller lossning av varor å vissa fartyg ägde tillämpning.

Slutligen hade det med chefsmyndighetens godkännande inom flertalet inspektionsdistrikt utbildat sig en praxis att till den kvinnliga inspektionen helt överlämna vissa mindre arbetsställen, där övervägande kvinnlig arbetskraft användes och där de tekniska problemen vore av enklaste slag. Arbetsställe, varmed så förfarits, bleve föremål för yrkesinspektörs uppmärksamhet endast om detta särskilt påkallades av befattningshavare inom den kvinnliga inspektionen. Samma anordning — som hade till syfte att förekomma dubbelinspektion och minska arbetsbördan på distrikten — tillämpades i stor utsträckning även med avseende å restauranger.

För att alla yrkesinspektionens arbetskrafter skola kunna utnyttjas på bästa möjliga sätt bör, anföra de sakkunniga, en arbetsfördelning mellan den allmänna och den kvinnliga inspektionen genomföras i något större utsträckning än hittills. Rörande det sätt, varpå en dylik fördelning lämpligen borde ske, uttala sig de sakkunniga sålunda.

Tillsynen å sömnadsindustrien och restaurangerna borde — med fritagande i huvudsak av övriga tillsynsorgan — överlämnas till den kvinnliga inspektionen. En sådan åtgärd skulle i viss mån innebära ett uttryckligt godkännande av redan rådande praxis och torde vara väl motiverad. Sömnadsindustrien sysselsatte till övervägande del kvinnlig arbetskraft, och de tekniska spörsmål, som där mötte inspektionsförrättaren, beredde, särskilt på mindre arbetsställen, oftast relativt små svårigheter. Restaurangernas arbetarskyddsproblem vore visserligen till en del av rent teknisk natur (spisar, mathissar, ventilation och dylikt), men de vanligast förekommande svårigheterna hade dock samband med förhållanden av annan karaktär såsom frågorna om arbetstidens förläggning, om bostäder för personalen samt om klädrum, matrum och allmänt hygieniska förhållanden. För övrigt vore att märka, att i den mån tillsyn å restaurangarbete dittills förekommit, densamma mestadels utövats av den kvinnliga inspektionen och efter vad erfarenheten visat med gott resultat.

Om den föreslagna åtgärden genomfördes, behöfde därmed icke följa, att den allmänna inspektionspersonalen helt avkopplades från tillsynen å sömnadsindustrien och restaurangyrket. Ett intimt samarbete å förevarande område borde tvärtom såsom dittills äga rum mellan nämnda personal och den kvinnliga inspektionen. Vederbörande yrkesinspektörs medverkan borde påkallas, så snart det gällde en skyddsfråga, för vars lösning teknisk sakkunskap vore behöfelig, och han borde även underrättas, om exempelvis mera omfattande maskinella anordningar påträffades i ett restaurangkök. Under alla förhållanden finge man därför räkna med, att den allmänna inspektionens befattningshavare en och annan gång måste besöka även sådana arbetsställen, varom nu vore fråga. Emellertid komme likväl deras arbetsbörd att avsevärt lättas, när dylika besök ej behöfde ingå i den årliga arbetsplanen. Sedan ett tekniskt problem, t. ex. en ventilationsfråga, väl en gång blivit på ett tillfredsställande sätt löst, komme säkerligen flera år att förflyta, innan yrkesinspektör på nytt behöfde ägna uppmärksamhet åt ifrågasvarande arbetsplats.

En arbetsfördelning mellan den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen borde emellertid komma till stånd jämväl på ett annat område än det nu berörda. Den kvinnliga inspektionen hade inom sitt tillsynsområde att öva kontroll även över förhållanden rörande arbetstid och minderårigas användande i arbete. Dess befattningshavare granskade därför vid sina inspektioner regelbundet såväl övertidsjournaler som de i 9 § arbetarskyddslagen omförmälda intygsböckerna. Det borde enligt de sakkunnigas mening, med motsvarande fritagande av den allmänna inspektionen, uppdragas åt den kvinnliga inspektionen ensam att å arbetsställen, som besöktes av dess befattningshavare, ombesörja tillsynen över nyssberörda förhållanden. Därigenom skulle den tekniska inspektionspersonalen i icke ringa utsträckning kunna befrias från ett tidsödande arbete, som icke fordrade teknisk sakkunskap. Yrkesinspektörerna skulle å andra sidan alltjämt ha möjligheter att utöva behörigt inflytande beträffande detta slags tillsyn vid dem underställda arbetsställen. Enligt Kungl. Maj:ts instruktion för yrkesinspektionen hade nämligen befattningshavare hos den kvinnliga inspektionen alltid att underätta vederbörande yrkesinspektör såväl om sin avsikt att besöka arbetsställe inom hans distrikt som sedermera om de åtgärder, vartill besöket givit anledning.

Enligt de sakkunnigas mening kunna de ändringar med avseende å tillsynens fördelning, som sålunda föreslagits, åvägabringas genom beslut av yr-

kesinspektionens chefsmyndighet. De sakkunniga ifrågasätta dock, huruvida icke ändringarna borde föranleda en mindre justering av 23 § arbetarskyddslagen. Härom anföra de följande.

I nämnda paragraf stadgades beträffande den kvinnliga inspektionen bland annat: »För tillsyn å arbete, vartill kvinnor användas, skall finnas minst en yrkesinspektris jämte erforderligt antal yrkesinspektrisassistenter.» För att nämnda inspektion såsom de sakkunniga föreslagit skulle kunna ensam handhava tillsynen inom vissa yrkesgrenar syntes det erforderligt, att efter ordet »tillsyn» i den citerade satsen insköttes ordet »företrädesvis». Det borde i detta sammanhang anmärkas, att enligt den ursprungliga lydelsen av förevarande paragraf yrkesinspektris skulle förnämligast utöva tillsyn beträffande kvinnliga arbetare. Hennes befogenhet hade avsiktligt icke begränsats till att avse endast kvinnliga arbetare, detta av det skäl, att det ansetts böra finnas möjlighet att utsträcka hennes tillsyn till minderåriga samt att åt henne ensam uppdraga tillsynen å vissa arbetsställen.

Rörande behovet av en förstärkning av den kvinnliga yrkesinspektionen framlägga de sakkunniga följande beräkningar.

Hos yrkesinspektrisen vore för närvarande inregistrerade cirka 4,000 arbetsställen varibland något över 1,000 sömnadsfabriker, omkring 700 restauranger, ett 70-tal konservfabriker och ett mindre, från tid till annan varierande antal stuveriplatser. I själva verket funnes dock säkerligen i landet betydligt flera arbetsställen av beskaffenhet att böra övervakas av den kvinnliga inspektionen. Särskilt torde man hava att räkna med befintligheten av ett stort antal icke registrerade restauranger. Vad anginge den besöksfrekvens, som borde eftersträvas, hade de sakkunniga ansett sig böra räkna med genomsnittlig ettårsfrekvens för sådana företag, vid vilka den kvinnliga inspektionen skulle ensam svara för tillsynen (sömnadsfabriker, restauranger, konservfabriker och stuveriplatser). Antalet dylika arbetsställen uppginge till omkring 1,800. Vid övriga arbetsställen med kvinnlig arbetskraft (textil-, sko- och tändsticksfabriker, bokbinderier m. m.) syntes man för den kvinnliga inspektionens del kunna nöja sig med tvåårig besöksfrekvens. Beträffande dem gällde nämligen, att de besiktigades även av befattningshavare hos den allmänna yrkesinspektionen, och att kravet på ettårsfrekvens därför i regel torde kunna tillgodoses på så sätt, att inspektionsbesök företoges vartannat år av befattningshavare i allmän tillsynstjänst och vartannat år av kvinnlig inspektionsförrättare. Ett sådant system kunde dock ej alltid tillämpas, ty erfarenheten visade, att det ibland vore lämpligt med gemensamma inspektionsbesök.

Med hänsyn till det sagda hade de sakkunniga ansett sig böra räkna med, att den kvinnliga inspektionen hade att svara för något mer än 3,000 inspektionsbesök om året. Då såsom nämnts befattningshavarna inom denna inspektion vid sidan av det egentliga inspektionsarbetet hade att fullgöra vissa andra arbetsuppgifter, som ej sällan toge avsevärd tid i anspråk, kunde det icke beräknas, att de skulle medhinna mer än högst 400 inspektioner per år och befattningshavare. Minst 8 befattningshavare torde sålunda böra stå till förfogande för kvinnlig inspektionstjänst, vilket innebure, att den kvinnliga inspektionskåren måste förstärkas med minst 5 personer.

De sakkunniga meddela, att de öfvervägt frågan, huruvida de kvinnliga inspektionskrafterna alltjämt borde sammanhållas som en särskild kår med stationsort i Stockholm

eller om de borde utplaceras på yrkesinspektionsdistrikten. De sakkunniga hava stannat vid att föreslå ett bibehållande i huvudsak av den gällande organisationen, därvid emellertid försöksvis en befattningshavare borde placeras i vardera av landets två största industristäder Malmö och Göteborg. De sakkunniga motivera sin ståndpunkt därmed, att behov föreläge att hava en central för uppsamlande av befattningshavarnas erfarenheter inom här ifrågavarande speciella arbetsområde samt att det vore nödvändigt, att en enhetlig ledning av arbetet kunde utövas.

Enligt de sakkunnigas mening bör den kvinnliga yrkesinspektionen lämpligen organiseras på följande sätt.

Den nuvarande yrkesinspektrisen får titeln överinspektris och blir ledare och chef för övriga befattningshavare. Hon får såsom hittills stationsort i Stockholm och svarar för tillsynen inom första och tredje yrkesinspektionsdistrikten. Närmast under henne anställas tre yrkesinspektriser, av vilka en placeras i Malmö med uppgift att öva tillsyn inom fjärde och femte distrikten, en stationeras i Göteborg för övande av tillsyn inom sjätte, sjunde och åttonde distrikten samt en placeras i Stockholm med uppdrag att svara för tillsynen inom andra samt nionde, tionde och elfte distrikten. Såsom biträden åt överinspektrisen — vilken kan förutsättas bliva strängt upptagen såväl av arbete inom yrkesinspektionens chefsmyndighet som ock med övervakning, ledning och utbildning av den henne underställda personalen — anställas två assistenter, varav en bör hava tillräcklig kompetens för att självständigt utöva inspektionsverksamhet och därvid tjänstgöra såsom överinspektrisens ställföreträdare. För att lätta yrkesinspektrisernas arbetsbörda anställas ytterligare två assistenter, som åtminstone tillvidare stationeras i Stockholm men efter överinspektrisens direktiv utöva inspektionsverksamhet inom landet i dess helhet. I ändamål att tillförsäkra den kvinnliga yrkesinspektionen dugande krafter för dess ofta mycket ömtåliga och krävande arbete införes en sådan gradering med avseende å befattningshavarnas placering i lönehänseende, att befodringsutsikterna komma att framstå såsom relativt goda. Överinspektrisbefattningen bibehålles i lönegraden B 26. Yrkesinspektristjänsterna, vilkas innehavare med avseende å kvalifikationer och ansvar böra ungefärligen jämsställas med den allmänna inspektionens förste distriktsingenjörer, placeras i lönegraden B 24. Den assistenttjänst, vars innehavare skall kunna i inspektionsavseende tjänstgöra såsom ställföreträdare för överinspektrisen, anordnas med hänsyn till nödvändigheten av att å befattningen kunna kvarhålla en välkvalificerad arbetskraft såsom en förste assistentbefattning med placering i lönegraden B 21. Av övriga assistenttjänster uppföres en å ordinarie stat i lönegraden B 18, medan de två återstående gives karaktär av extra befattningar.

De sakkunniga föreslå i enlighet härmed, att inom yrkesinspektionen nyinrättas tre yrkesinspektrisbefattningar i lönegraden B 24 och två extra yrkesinspektrisassistenttjänster ävensom att en av de nuvarande yrkesinspektrisassistentbefattningarna uppflyttas från lönegraden B 18 till lönegraden B 21.

Slutligen anföra de sakkunniga, att därest den kvinnliga inspektionskårens arbetskrafter förstärkas på sätt föreslagits, å överinspektrisens expedition måste anställas ännu ett biträde för skrivhjälp och andra

kontorsgöromål. Detta biträde anse de sakkunniga böra placeras såsom extra ordinarie kontorsbiträde. De sakkunniga föreslå vidare, att det nuvarande extra ordinarie kanslibiträdet överföres å ordinarie stat.

Två av de sakkunniga hava reserverat sig mot sakkunnigförslaget, i vad detsamma avser den kvinnliga yrkesinspektionen.

Sålunda uttalar *herr Svensson* i den ena av nämnda reservationer, att en utökning av de kvinnliga befattningshavarnas antal obetingat ledde till att den kvinnliga inspektionspersonalen på ett praktiskt sätt inleddes i yrkesinspektionens organisationsbyggnad. Reservanten anser, att all inspektionspersonal — såväl manlig som kvinnlig — borde till lämpligt antal placeras på de olika distrikten och vara underställd distriktschefen. Endast därigenom kunde vinnas den intima samverkan och enhetlighet, som vore nödvändig på arbetarskyddets område.

Genom en dylik anordning skulle — anför reservanten — också vinnas, att för varje distrikt endast behöfde upprättas ett företagsregister, att telefoner, kontorspersonal, arbetsmaterial och dylikt kunde effektivt utnyttjas, att inspektionerna kunde ordnas rationellt med hänsynstagande till å distrikten gjorda anmälningar och för undvikande av dubbelinspektion, onödiga resor samt onödig skriftväxling och rapportering.

Enligt reservantens mening borde den nuvarande yrkesinspektrisen, som kunde erhålla titeln byråinspektris, placeras å chefsmyndighetens kontor för att vara sakkunnig i frågor gällande huvudsakligast de kvinnliga och minderåriga arbetarna. Hon skulle i mån av behov och i den utsträckning tiden så medgäve hjälpa till med inspektionsarbetet å distrikten.

Av de övriga sju befattningshavarna borde en placeras i vart och ett av första, andra, tredje, femte, sjätte, sjunde och nionde distrikten. Befattningshavaren i tredje distriktet skulle inspektera även inom fjärde distriktet och befattningshavaren i sjunde distriktet jämväl inom åttonde distriktet, medan befattningshavaren i nionde distriktet skulle vara skyldig att förrätta inspektioner även i tionde och elfte distriktet.

I reservationen föreslås vidare, att dessa sju befattningshavare erhålla titeln distriktsinspektris och placeras i två olika lönegrupper dels med hänsyn till kompetensen och till svårighetsgraden av det arbete de utföra, dels med hänsyn till möjligheten av befordran. Därvid borde tre av befattningarna hänföras till lönegraden B 21 och fyra till lönegraden B 18.

Den andra reservationen är avgiven av *herr Hultman*. I denna reservation anföres följande:

Med en utökning av de kvinnliga befattningshavarnas antal från 3 till 8 följde, att frågan om ändring av den kvinnliga yrkesinspektionens hittillsvarande organisation måste komma i ett avgörande läge. Den nuvarande organisationsformen borde dock åtminstone för en tid framåt bibehållas på grund av de fördelar, som en sådan organisationsform medförde. Antalet befattningshavare i den kvinnliga yrkesinspektionen borde bestämmas till 6, av vilka på försök 2 kunde interimistiskt förläggas till Malmö respektive Göteborg. För bibehållande av centralisering i detta arbete borde emellertid möjlighet föreligga att återföra samtliga befattningshavare till Stockholm, om så skulle visa sig lämpligare.

Befattningshavarna syntes böra i lönehänseende placeras på sätt föreslagits i herr Svenssons reservation.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten uttalar sig på i huvudsak följande sätt.

Vid det sammanträde, som inför chefsmyndigheten hållits med yrkesinspektrisen och yrkesinspektörerna hade förstnämnda befattningshavare framhållit, att yrkesinspektrisens uteslutande uppgift vore att tillvarataga kvinnornas intresse på och utom arbetsplatsen. Hon betonade, att den kvinnliga yrkesinspektionen vore en specialinspektion. Från yrkesinspektrisens sida lämnades aldrig anvisningar av teknisk natur. Hon förklarade vidare, att det icke vore nödvändigt att avskilja vissa arbetsställen och helt lägga dem under tillsyn av yrkesinspektris. Huvudsaken vore, att den kvinnliga yrkesinspektionen ordnades såsom specialinspektion med stor självständighet.

Yrkesinspektörerna hade i allmänhet ansett, att den kvinnliga yrkesinspektionen borde bibehålla sin karaktär av specialinspektion med huvudsakligen sociala uppgifter. Något avdelande av tillsynen över vissa arbetsställen till yrkesinspektris hade de icke ansett lämpligen böra ske. Vidare hade betonats, att behovet av förstärkning av yrkesinspektionens manliga personal icke kunde minska genom utökning av de kvinnliga inspekterande befattningshavarna.

Rörande det i sakkunnigbetänkandet reservationsvis framförda förslaget att utplacera kvinnliga inspekterande befattningshavare på distrikt och underordna dem vederbörande yrkesinspektör hade från yrkesinspektörshåll uttalats, att ett dylikt arrangemang vore befogat, därest sådan ändring av tillsynens fördelning vidtoges, att den kvinnliga yrkesinspektionen vid vissa kategorier av företag skulle hava att utöva tillsynen över arbetarskyddslagen i hela dess omfattning. En dylik ändrad fördelning avstyrktes emellertid av yrkesinspektörerna.

Riksförsäkringsanstalten anslöte sig helt till dessa uttalanden av yrkesinspektrisen och yrkesinspektörerna och ansåge således, att den kvinnliga yrkesinspektionen borde bibehållas såsom specialinspektion med huvudsakligen sociala uppgifter. Under sådana förhållanden kunde anstalten följaktligen icke biträda de sakkunnigas förslag, att den huvudsakliga tillsynen över vissa kategorier arbetsställen skulle överlåtas åt den kvinnliga inspektionen. Därmed bortföle även anledning till anslutning till den av herr Svensson avgivna reservationen angående placering av kvinnliga inspekterande befattningshavare under yrkesinspektörerna på dessas distrikt.

Därest, såsom anstalten förutsatte, den kvinnliga yrkesinspektionen finge hava kvar sin hittillsvarande karaktär av specialinspektion, syntes anledning icke föreligga att utöka antalet kvinnliga inspekterande befattningshavare i så hög grad som de sakkunniga föreslagit. Enligt anstaltens mening torde det åtminstone tills vidare vara tillräckligt, om yrkesinspektionsdistrikten för den kvinnliga inspektionen sammanfördes i tre grupper, så att förslagsvis I, III och VIII yrkesinspektionsdistrikten bildade en grupp, IV, V, VI och VII yrkesinspektionsdistrikten bildade en annan grupp och de återstående II, IX, X och XI distrikten en tredje grupp. Inom var och en av dessa grupper borde den kvinnliga inspektionen förestås av en yrkesinspektris. En av dessa borde överordnas och hava att leda de övrigas arbete samt benämnas första yrkesinspektris. Hon borde därför placeras i högre lönegrad än de båda andra.

Såsom stationsort för hela den kvinnliga yrkesinspektionskåren föresloge riksförsäkringsanstalten Stockholm. Med hänsyn till att fråga vore om en

specialinspektion torde det nämligen vara fördelaktigt att hava hela denna kår samlad. Därigenom vunnas bättre enhetlighet vid tjänsteutövningen, varjämte lämpligare utbildning av nytillträdande befattningshavare kunde äga rum. Resekostnaderna syntes icke med nuvarande goda kommunikationer böra tillmätas någon avgörande betydelse.

Anstalten uppskattar personalbehovet för den kvinnliga yrkesinspektionen på följande sätt. 1) Tjänstemän å ordinarie stat: 1 första yrkesinspektris (B 26), 2 yrkesinspektriser (B 24), 1 första yrkesinspektrisassistent (B 21), 1 yrkesinspektrisassistent (B 18) och 1 kanslibitråde (B 7). 2) Extra ordinarie tjänstemän: 1 kontorsbiträde. 3) Extra personal: 1 yrkesinspektrisassistent.

Av de *tre yrkesinspektörer*, som avgivit särskilda yttranden, anför en — inspektören i fjärde distriktet — att frågan om överflyttning till den kvinnliga yrkesinspektionen av kontrollen beträffande restaurangrörelsen och sömnadsindustrien krävde ytterligare övertvägande samt att det vore olämpligt att minska den allmänna inspektionens möjligheter att utöva tillsyn beträffande arbetstid och minderårigas användande.

Yrkesinspektören i åttonde distriktet har däremot icke något att erinra mot överflyttningen till den kvinnliga inspektionen av sömnadsindustrien och restaurangerna men anser, att vissa betänkligheter kunde anföras mot överflyttningen av tillsynen rörande arbetstiden och de minderåriga, då här ofta krävdes ett tekniskt bedömande. Denne inspektör framhåller, att den ifrågasatta överflyttningen otvivelaktigt skulle underlätta den allmänna inspektionens uppgifter. Med avseende å organisationen förordar nämnde inspektör, att den kvinnliga inspektionspersonalen skulle utgöras av 1 yrkesinspektris i lönegraden B 26 och 10 yrkesinspektrisassistenter i lönegraden B 21, vilka assistenter borde vara utplacerade å distrikten men vara direkt underställda inspektrisen.

Yrkesinspektören i nionde distriktet avstyrker den ifrågasatta överflyttningen av kontrollen beträffande sömnadsfabriker och restauranger och förordar den av herr Svensson föreslagna organisationen.

Också *medicinalstyrelsen* förordar en decentralisation av den kvinnliga inspektionen i överensstämmelse med herr Svenssons reservation men anser, att befattningshavarnas löner böra bestämmas i enlighet med vad de sakkunnigas majoritet föreslagit.

Socialstyrelsen har intet att erinra mot den föreslagna personalökningen. Styrelsen ifrågasätter emellertid, huruvida det icke skulle vara lämpligt att i större utsträckning än vad de sakkunniga föreslagit fördela befattningarna på de distrikt, i vilka många kvinnliga arbetare äro sysselsatta, dock utan att därigenom sönderbryta den nuvarande organisationen. Styrelsen finner det vara av betydelse ur social synpunkt, att den kvinnliga inspektionen fortfarande sammanhålls. Vidare anmärker socialstyrelsen, att titeln överinspektris syntes mindre lämplig än benämningen yrkesinspektris.

Emellertid hava *tre ledamöter av socialstyrelsen* i särskilt yttrande i huvudsak anslutit sig till herr Svenssons reservation.

Statskontoret har icke ansett sig kunna tillstyrka den föreslagna ökningen av inspektionspersonalen. Därest en ökning vore nödvändig, borde — anför ämbetsverket — en sådan komma till stånd genom anställande av icke-ordinarie yrkesinspektrisassistenter. Statskontoret anser ock, att det borde tagas under överbägande, om icke — såsom förefölle organisatoriskt riktigt — den kvinnliga inspektionspersonalen borde inlemmas i den allmänna inspektionsorganisationen och underställas vederbörande distriktschefer.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd yttrar:

Det syntes önskvärt, att den kvinnliga yrkesinspektionen inordnades under den centrala myndigheten efter i stort sett enahanda principer, som de övriga lokala tillsynsorganen.

Det syntes vidare knappast påkallat att giva yrkesinspektrisen ställning såsom överinspektris. Lönenämnden förordade, att befattningen fortfarande benämndes yrkesinspektris.

De befattningar, som av de sakkunniga upptagits såsom yrkesinspektriser i B 24, syntes kunna upptagas såsom distriktsinspektriser i lönegraden B 22. I övrigt erforderliga befattningar torde lämpligen böra placeras i lönegraden B 18, därvid två på ordinarie stat och de övriga såsom extra-ordinarie.

Av *länsstyrelserna* förorda några mer eller mindre uttryckligt ett bifall till herr Svenssons reservation, medan andra närmast uttala sig till förmån för sakkunnigförslaget.

Svenska arbetsgivareföreningen förklarar, att föreningen anslöte sig till den av herr Svensson och i viss mån även av herr Hultman framförda tanken på att låta den kvinnliga yrkesinspektionen uppgå i samma organisation som den övriga inspektionen. En sådan ordning syntes föreningen vara rationell och ägnad att främja en effektivisering av inspektionen.

Enahanda ståndpunkt intages av *landsorganisationen*, som yttrar, att en omläggning i enlighet med herr Svenssons reservation måste medföra icke obetydliga fördelar i administrativt och praktiskt hänseende.

I motsats till sistnämnda organisationer understryker *Fredrika-Bremerförbundet* starkt betydelsen av att den kvinnliga yrkesinspektionen finge bibehålla sin karaktär av specialinspektion, vilket vore nödvändigt för dess viktiga sociala uppgifter. Inspektionen borde — anför förbundet vidare — få förbli en självständig inspektion under kvinnlig ledning och vidgas på sätt av de sakkunniga föreslagits. Genom ett bifall till herr Svenssons reservation skulle inspektionen helt och hållet mista den karaktär av specialinspektion och den självständighet, som enligt arbetarskyddslagen tillkomme inspektionen.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den kvinnliga yrkesinspektionen — delvis på grund av uttryckliga beslut av chefsmyndigheten, delvis ock med stöd allenast av den praxis, som utbildat sig i ämnet — efter hand fått övertaga den huvudsakliga tillsynen beträffande vissa slag av arbetsplatser, där kontrollen tidigare jämsides utövats av den allmänna och den kvinnliga inspektionen. De sakkunniga föreslå nu, att man skulle ytter-

ligare något utvidga den kvinnliga inspektionens arbetsområde i syfte att därmed åvägabringa en viss minskning i den allmänna inspektionens åligganden och samtidigt förhindra onödigt dubbelarbete.

Med anledning av de anmärkningar, som från flera håll riktats mot dessa förslag, anser jag mig böra framhålla, att jag icke är av den uppfattningen, att ett genomförande av detsamma skulle medföra någon mera genomgripande omläggning av den kvinnliga inspektionen eller beröva denna inspektion dess nuvarande karaktär av specialinspektion med huvudsakligen sociala uppgifter. Med hänsyn härtill och då förslaget synes mig ändamålsenligt, får jag i princip ansluta mig till detsamma. Jag vill i detta sammanhang erinra, att jag vid remiss till lagrådet av förut omnämnda förslag till ändringar i arbetarskyddslagen förordat den jämkning i 23 § nämnda lag, som av de sakkunniga ifrågasatts.

I vilken utsträckning och på vilket sätt, en överflyttning av tillsynsuppgifter lämpligen bör ske, torde närmare få bedömas av yrkesinspektionens chefsmyndighet, på vilken det bör ankomma att utfärda erforderliga anvisningar i ämnet.

Vad angår antalet av de befattningshavare, som behövas för den kvinnliga inspektionsverksamheten, har detsamma — fränsett biträdespersonalen — av de sakkunniga uppskattats till åtta, medan den nuvarande personalen blott omfattar tre befattningshavare. För min del är jag icke beredd att nu tillstyrka en så betydande personalförstärkning utan föreslår, att inspektionspersonalen tills vidare utökas till fem befattningshavare.

Med hänsyn till de särskilda uppgifter, som tillkomma och även framgent böra åvila den kvinnliga yrkesinspektionen, är jag av den uppfattningen att inspektionens befattningshavare alltjämt böra sammanhållas såsom en självständig kår under egen ledning och alltså icke inordnas under den allmänna inspektionen. Jag ansluter mig således i denna del till sakkunnigmajoritetens och riksförsäkringsanstaltens ståndpunkt.

Lika med de sakkunniga finner jag vidare, att en decentralisering av den kvinnliga inspektionsverksamheten bör kunna medföra betydande fördelar. Enligt min mening bör därför riket för den kvinnliga inspektionens del indelas i fyra distrikt, nämligen ett östligt med stationsort i Stockholm, ett sydligt med stationsort i Malmö, ett västligt med stationsort i Göteborg och ett nordligt med stationsort i Sundsvall eller Härnösand. Det östra distriktet torde böra förestås av yrkesinspektrisen samt vart och ett av de övriga distrikten av en distriktsinspektris. Yrkesinspektrisen, vilken liksom hittills bör vara placerad i lönegraden B 26, skulle närmast under chefsmyndigheten hava ansvaret för och ledningen av inspektionsverksamheten i hela riket. För distriktsinspektriserna, som alltså böra sortera direkt under yrkesinspektrisen, föreslår jag en placering i lönegraden B 22. Då det bär framlagda förslaget om distriktsindelning tills vidare endast bör hava karaktär av en försöksanordning, förordar jag, att distriktsinspektrisbefattningarna uppföras å extra stat. Hos yrkesinspektrisen bör vidare tjänstgöra en yrkesinspektrisassistent med placering i lönegraden B 18.

Mot de sakkunnigas förslag, att det hos yrkesinspektrisen tjänstgörande extra ordinarie kanslibiträdet överföres till ordinarie stat har jag icke något att erinra. Däremot saknas, med den av mig föreslagna anordningen, skäl att därutöver anställa ytterligare biträdespersonal. Jag vill i detta sammanhang tillfoga, att jag utgår från att distriktsinspektriserna i sådana städer, som utgöra stationsorter för den allmänna yrkesinspektionen, skola — i den mån så låter sig göra — få för skrivgöromål och liknande arbete disponera den biträdespersonal, som finnes anställd för den allmänna inspektionens behov.

Då enligt mitt förslag antalet yrkesinspektrisassistenter skulle minskas från två till en, torde en yrkesinspektrisassistentbefattning få uppföras å övergångsstat. Enär det är att antaga, att åtminstone en av de nuvarande assistenterna skall erhålla befattning såsom distriktsinspektris, lärersagda förhållande icke komma att medföra någon nämnvärd kostnadsökning för statsverket.

Enligt mina beräkningar skulle för den kvinnliga yrkesinspektionens del få upptagas följande befattningar. 1) Tjänstemän å ordinarie stat: 1 yrkesinspektris (B 26), 1 yrkesinspektrisassistent (B 18) och 1 kanslibitråde (B 7). 2) Tjänsteman å övergångsstat: 1 yrkesinspektrisassistent (B 18). 3) Tjänstemän å extra stat: 3 distriktsinspektriser (B 22).

Skogs- och flottledsinspektionen.

Nuvarande organisation.

För tillsyn å efterlevnaden av två år 1919 beslutade lagar, nämligen dels lagen den 25 april 1919 angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m., vilken lag numera ersatts av skogshärbärgeslagen den 21 maj 1937, dels ock lagen den 19 juni 1919 om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna tillsattes enligt beslut av 1919 års riksdag en specialinspektör inom yrkesinspektionen. Denne inspektör, som numera benämnes skogs- och flottledsinspektör och är placerad i lönegraden B 27, har inom sitt verksamhetsområde att jämväl i huvudsak fullgöra de uppgifter, som eljest ankomma på yrkesinspektör.

Till skogs- och flottledsinspektörens hjälp äro anställda dels en ordinarie assistent med placering i lönegraden B 20 och ett ordinarie kontorsbiträde i lönegraden B 4, dels ock vissa icke ordinarie befattningshavare, däribland en biträdande assistent med sex månaders årlig tjänstgöring.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga erinra, att socialstyrelsen i skrivelse den 14 december 1935 hemställt, att skogs- och flottledsinspektören och den omförmälde ordinarie assistenten måtte uppflyttas den förre till lönegraden B 28 och den senare till lönegraden B 21. I anslutning härtill anföra de sakkunniga vidare följande.

Över socialstyrelsens berörda förslag hade utlåtanden avgivits dels av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, dels ock av landshövdingen Tiselius, vilken yttrat sig i ämnet i egenskap av sakkunnig för utredning rörande socialstyrelsens organisation. Därvid hade förslaget avstyrkts av statskontoret och lönenämnden men tillstyrkts av landshövding Tiselius. Förslaget hade sedermera underställts 1937 års riksdag, som i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts hemställan i ämnet icke ansett sig kunna biträda detsamma.

Ifrågavarande förslag syntes dock vara välgrundat och borde enligt de sakkunnigas mening komma till utförande. Skogs- och flottledsinspektörens arbetsområde hade numera erhållit en betydande omfattning, och antalet honom underställda befattningshavare vore avsevärt. Därtill komme, att skogs- och flottledsinspektionens verksamhet ställde stora krav på initiativkraft och omdöme hos befattningshavarna samt vore av synnerlig betydelse för förbättrande av skogsbrukets arbetsförhållanden. De sakkunniga ansåge därför motiverat, att skogs- och flottledsinspektören erhöle samma tjänsteställning som yrkesinspektörerna och att helårsassistenten vid skogs- och flottledsinspektionen i lönehänseende jämnställes med distriktsingenjör inom den allmänna yrkesinspektionen.

I enlighet med vad som föreslagits av socialstyrelsen i en den 28 oktober 1936 dagtecknad skrivelse angående förbättring av skogsarbetarnas härbärgen m. m. förordade de sakkunniga vidare, att skogs- och flottledsinspektörens tjänstetitel måtte förändras till skogsyrkesinspektör.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten anför, att fullt fog finnes att likställa skogs- och flottledsinspektör med yrkesinspektör. Han borde därför placeras i lönegraden B 29. Samtidigt borde hans tjänstetitel förändras till skogsyrkesinspektör. Anstalten tillstyrker vidare förslaget om den ordinarie assistentens uppflyttning till lönegraden B 21 samt föreslår därutöver, att vissa andra tjänster vid inspektionen måtte erhålla förbättrad löneställning. *En reservant i anstalten* förordar i överensstämmelse med sakkunnigförslaget, att skogs- och flottledsinspektören erhåller benämningen skogsyrkesinspektör och placeras i lönegraden B 28.

Ifrågavarande inspektörs uppflyttning till lönegraden B 28 tillstyrkes vidare av *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Däremot avstyrka *statskontoret* och *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* — under hänvisning till vad de tidigare i ämnet anført — de av de sakkunniga fastställda förslagen.

Departementschefen.

Såsom framgår av sakkunnigbetänkandet, har frågan om lönereglering för skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter helt nyligen varit föremål för statsmakternas prövning, därvid de krav på löneförbättring, som nu framförts av de sakkunniga, avvisades. Med hänsyn härtill och då några nya skäl för bifall till förslagen icke anförts av de sakkunniga, anser jag mig förhindrad att biträda förslagen. Ej heller kan jag ansluta mig till riksför-

säkringsanstaltens förslag rörande omreglering i lönehänseende av vissa andra befattningar vid skogs- och flottledsinspektionen. Tillräcklig anledning att nu ändra skogs- och flottledsinspektörens tjänstetitel synes mig icke föreligga. Jag räknar alltså med att personalförhållandena vid skogs- och flottledsinspektionen nu i allo lämnas orubbade.

Den kommunala tillsynen.

Nuvarande organisation.

Den kommunala tillsynen omfattar huvudsakligen mindre arbetsställen utan maskinella hjälpmedel inom handel, hantverk, byggnadsverksamhet och jordbruk; vad angår sistnämnda yrkesgren dock med begränsning till arbetstidsförhållandena. Organ för sagda tillsyn är i varje särskild kommun hälsovårdsnämnden eller, där sådan saknas, kommunalnämnden; dock med rätt för sådan nämnd att utöva tillsynen genom en eller flera av nämnden utsedda särskilda personer.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga förklara, att de övertygat sig om att den kommunala tillsynsinstitutionen icke fungerade på ett tillfredsställande sätt. I de flesta landskommuner — där tillsynen vanligen utövades av hälsovårdsnämndens eller kommunalnämndens ordförande — vore den av värde egentligen endast såsom ett organ, till vilket yrkesinspektionens befattningshavare kunde vända sig för erhållande av vissa upplysningar. Detsamma gällde beträffande vissa mindre städer. I övriga städer och i en del större samhällen på landet vore förhållandena visserligen avsevärt mycket bättre men kunde dock icke anses uppfylla skäligen anspråk.

Rörande orsakerna till den kommunala tillsynens ringa effektivitet yttra sig de sakkunniga sålunda.

Det kunde knappast begäras, att oavlönade kommunala förtroendemän skulle ägna något större intresse åt ett tidsödande och ofta ömtåligt inspektionsarbete, som i regel måste utföras under arbetstid. Om de därtill, såsom dittills i allmänhet varit fallet, lämnades utan egentlig vägledning för sin verksamhet, finge man icke förvåna sig över, att den tillsyn, som ålåg dem, icke blir skött såsom sig borde. Att den kommunala tillsynens brister sammanhängde därmed, att den vanligen ombesörjdes av oavlönat folk, bestyrktes för övrigt även av det förhållandet, att å de orter, där tillsynen vore relativt god, densamma regelmässigt utövades av särskilda tillsynsmän, som erhöle ersättning för sitt arbete.

Av det sagda följer — anföra de sakkunniga — att det med fog kunde ifrågasättas, om icke hela den kommunala tillsynsinstitutionen borde slopas och dess uppgifter överflyttas till statliga befattningshavare. De sakkunniga förklara, att de också övervägt att föreslå en dylik åtgärd, men att de måst avstå därifrån med hänsyn till de högst betydande kostnader, som därigenom skulle åsamkas statsverket.

Rörande de allmänna förutsättningarna för åstadkommande av ett bättre resultat än hittills av kommunernas medverkan i yrkesinspektionsarbetet yttra sig de sakkunniga härefter på följande sätt.

De sakkunniga hade prövat flera reformplaner och särskilt studerat det sätt, varpå den kommunala tillsynen organiserats i våra grannländer, de enda stater utanför vårt eget land, som över huvud hade någon dylik tillsyn.

I Norge skulle inom var kommun finnas en eller flera »arbetsnämnder» för handhavande av den löpande tillsynen å i kommunen befintliga arbetsställen av vad slag och storlek de vara månde. I arbetsnämnd skulle sitta minst en kvinna och minst en arbetare samt om möjligt en läkare. Arbetsnämnds ledamöter utsåges och avlönades av vederbörande kommunala organ. I Finland skulle myndigheterna i varje kommun, där företag underkastade arbetarskyddslagstiftningen funnes, utse en eller flera personer att under ledning av vederbörande statliga yrkesinspektör öva tillsyn å hantverksföretag och mindre industrier, jordbruk med binärningar, butiker, kontor, restauranger och dylikt. Ifrågavarande personer uppbure ersättning för sitt arbete, och denna ersättning betalades av kommunen. I Danmark slutligen omfattade den kommunala tillsynen endast maskiner. Den utövades av »maskinsynsmænd», som utsåges av vederbörande kommunalmyndighet för fyra år i sänder, men kunde entledigas på begäran av den statliga inspektionsmyndigheten. Dessa synemän bleve med jämna mellanrum av statens yrkesinspektion instruerade om sina uppgifter. De avlönades med 1 kr. 50 öre per år för varje företag eller motor, som stode under deras tillsyn, men hade å andra sidan skyldighet att årligen inspektera alla sina arbetsställen. Deras avlöning förskötes av kommunerna men gäldades slutligen med statsmedel.

Den kommunala yrkesinspektionen vore alltså i alla våra grannländer fastare organiserad än i vårt eget land. Emellertid torde varken Norge, Danmark eller Finland kunna tagas till mönster, då det gällde att förändra den kommunala tillsynen i Sverige. Det i Norge gällande systemet för dylik tillsyn läte sig icke väl förena med de principer, som här i landet av ålder tillämpats med avseende å yrkesinspektionsarbetet. Om den kommunala tillsynen i Finland och Danmark gällde åter, att den ansåges vara av föga värde och att frågan om dess avskaffande i båda länderna vore aktuell. För övrigt talade åtskilligt för, att ansvaret för den kommunala tillsynen i vårt land även i framtiden skulle åvila hälsovårdsnämnderna. Vid den tillsyn å arbetsställen utan maskineri, varom här vore fråga, måste säkerligen huvudvikten i allmänhet läggas på de hygieniska problemen. Det skulle därför snarast vara olyckligt, om hälsovårdsnämnderna berövades sitt inflytande över denna tillsyn. Erkände man detta, syntes man emellertid även få räkna med att frågan om den kommunala tillsynens effektivisering kunde slutgiltigt lösas endast i samband med en omorganisation av det lokala hälsovårdsväsendet.

Under hänvisning till det anförda förklara de sakkunniga, att man tills vidare syntes få nöja sig med den förbättring, som kunde åstadkommas inom ramen av nuvarande förhållanden. Beträffande de åtgärder, som nu borde vidtagas, uttala sig de sakkunniga sålunda.

Ett första medel att vinna en förbättring vore att giva de kommunala tillsynsorganen bättre ledning och undervisning med avseende å deras verksamhet. Detta kunde åstadkommas utan särskilt ingripande från statsmakternas sida. De sakkunniga utginge från, att yrkesinspektionens befattningshavare framdeles skulle få tid att under sina resor träda i mera regelbunden förbindelse med kommunernas tillsynsorgan samt meddela dem erforderliga

anvisningar och råd. Därtill komme, att yrkesinspektionens chefsmyndighet, som redan nu tillhandahölle en kortfattad tryckt promemoria om de kommunala tillsynsorganens arbetsuppgifter, just förberedde en ny och förbättrad upplaga av nämnda promemoria.

Enligt vad erfarenheten givit vid handen kunde vidare en icke obetydlig stegring av den kommunala tillsynens effektivitet förväntas inträda, om hälsovårdsnämnderna respektive kommunalnämnderna mera allmänt kunde förstås att uppdraga tillsynens utövande åt särskilt utsedda, för ändamålet lämpade, avlönade personer. De sakkunniga ville därför förorda, att staten påtog sig viss del av kostnaderna för avlönandet av dylika tillsynsmän. Kommun eller kommunalförbund, där en eller flera tillsynsmän utsetts och tillerkänts avlöning, borde berättigas att — efter prövning av yrkesinspektionens chefsmyndighet, avseende fyra år i sänder — erhålla begränsat statsbidrag till avlöningens bestridande. Sådant bidrag borde enligt de sakkunnigas mening i varje särskilt fall utgå med en tredjedel av den lön, kommunen respektive kommunalförbundet bestämt för vederbörande tillsynsuppdrag. Högre än till halva lönen borde bidraget under inga förhållanden sättas, om man ville få garanti för, att kommunalmyndigheterna vid lönesättningen skulle gå fram med en viss varsamhet.

De sakkunniga förklara, att det icke syntes möjligt att på förhand beräkna, vilka kostnader för statsverket ett genomförande av de sakkunnigas förslag om avlöningsbidrag skulle komma att medföra. De anse emellertid, att kostnaderna säkerligen skulle bli tämligen små i förhållande till den nytta, som kunde vinnas, liksom i förhållande till vad en fullständig omorganisation av den kommunala tillsynen skulle belöpa sig till.

Till sist anmärka de sakkunniga, att därest den kommunala tillsynen effektiviserades i enlighet med av de sakkunniga uppdragna riktlinjer, det syntes bliva möjligt att till denna tillsyn överföra vissa arbetsställen med maskinella hjälpmedel, nämligen sådana, där maskinutrustningen vore av allra enklaste beskaffenhet.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten har anfört följande.

Yrkesinspektörerna hade vid sammanträde inför anstalten enstämigt uttalat, att den kommunala tillsynen, med undantag för vissa städer och större samhällen, visat sig tämligen betydelslös. Några yrkesinspektörer hade ansett, att det av de sakkunniga föreslagna statsunderstödet för avlöning av kommunala tillsyningsmän skulle medföra en bättre effekt, om det användes till inrättandet av flera yrkesunderinspektörsbefattningar. I varje fall borde dylikt understöd icke lämnas till landskommuner med föga eller intet hantverk eller industri.

Riksförsäkringsanstalten hölle för sin del före, att det av de sakkunniga framlagda förslaget rörande den kommunala tillsynen vore värt allt beaktande. Någon utredning om till vilket belopp det för ändamålet erforderliga särskilda anslaget skulle behöva uppgå, föreläge emellertid ej. Anstalten ville fördens skull hemställa, att denna fråga gjordes till föremål för närmare undersökning.

Socialstyrelsen förklarar, att det vore lyckligt, om den kommunala inspektionen kunde utvecklas. Styrelsen är dock icke övertygad om, att man ge-

nom ett realiserande av sakkunnigförslaget skall kunna nå fram till en slutlig lösning.

Från *arbetsrådets* sida framhålles ävenledes, att en effektivisering av den kommunala tillsynen vore i hög grad eftersträvansvärd. Rådet fäster särskilt uppmärksamheten på att kommunerna hade att kontrollera efterlevnaden av lantarbetstidslagens bestämmelser.

Förslaget om statsbidrag för avlönande av kommunala tillsynsmän tillstyrkes av åtskilliga *länsstyrelser* och *förste provinsialläkare*. Å andra sidan uttala vissa länsstyrelser och förste provinsialläkare, att vad som främst krävdes vore att de kommunala organen finge lämplig ledning och undervisning samt att bristen härutinnan icke avhjälptes med statsbidrag.

Svenska arbetsgivareföreningen avstyrker bestämt de ifrågasatta statsbidragen, under förklaring att de olägenheter, vilka i allmänhet vore förenade med den kommunala tillsynen, därest rätt till statsbidrag infördes, allenast skulle förstärkas.

Landsorganisationen ifrågasätter, om de av de sakkunniga föreslagna åtgärderna vore tillfyllest. Landsorganisationen skulle gärna hava sett att frågan om införande av ett inspektionsorgan, motsvarande de norska arbetsnämnderna av de sakkunniga upptagits till närmare övervägande.

Slutligen är att nämna, att förslaget om statsbidrag tillstyrkts av *svenska stadsförbundet*, medan *svenska landskommunernas förbund* ifrågasatt, huruvida icke — förutom statsbidrag — krävdes, att hälsovårdsnämnd förpliktades att utse särskild tillsynsman.

Departementschefen.

Den verkställda utredningen har bekräftat det redan förut kända förhållandet, att den kommunala tillsynen rörande arbetarskyddet icke fungerar med nödig effektivitet. En förbättring av denna tillsyn är därför synnerligen önskvärd. Åtskilligt torde i detta hänseende stå att vinna genom ökad upplysningsverksamhet från de statliga organens sida. Därest dessa organ på av mig föreslaget sätt förstärkas, utgår jag från att desamma skola bliva i tillfälle att i något högre grad än som tidigare varit möjligt ägna uppmärksamhet åt denna fråga.

Tvivelaktigt torde dock vara, om enbart på upplysningens väg en tillräcklig kontroll kan åstadkommas. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga ifrågasatt införande av rätt för kommunerna att uppbära statsbidrag till avlönande av utav dem utsedda tillsynsmän. De sakkunniga hava dock icke framlagt något mera preciserat förslag i ämnet och ej heller verkställt några beräkningar rörande de ekonomiska konsekvenserna för statsverket av en dylik anordning. För min del anser jag det tänkbart, att en dylik bidragsrätt skulle medföra vissa fördelar, men finner det å andra sidan icke uteslutet, att man på andra vägar — exempelvis genom vissa ändringar i hälsovårdsstadgan — kan uppnå ett lika gott resultat. I nuvarande läge är jag emellertid icke beredd att taga närmare ställning till föreliggande spörsmål, vilket lär få bliva föremål för ytterligare överväganden.

Riksförsäkringsanstaltens avlöningsanslag.

Gällande personalförteckning och avlöningsstat m. m.

Såsom i det föregående berörts har jämlikt vid 1937 års riksdag fattat beslut från och med den 1 januari 1938 arbetarskyddsbyrån överflyttats från socialstyrelsen till riksförsäkringsanstalten. I anledning därav har Kungl. Maj:t den 4 juni 1937 fastställt två av riksdagen godkända personalförteckningar för anstalten, att tillämpas, den ena från och med den 1 juli 1937 till och med den 31 december samma år och den andra från och med 1938 års ingång. Den senare personalförteckningen, vilken alltså numera är gällande, har följande utseende.

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—	—
5 byråchefer	B 30	B 30
2 ledamöter och byrådirektörer	B 28	B 28
1 byråassistent	B 26	B 26
1 förste aktuarie	B 26	B 26
1 sekreterare	B 26	B 26
1 förste aktuarie	B 24	B 24
3 förste byråingenjörer	B 24	B 24
4 sekreterare	B 24	B 24
8 aktuarier	B 21	B 21
3 byråingenjörer	B 21	B 21
8 notarier	B 21	B 21
15 kontorsskrivare	B 15	B 15
1 kassör	B 14	B 14
1 materialförvaltare	B 14	B 14
8 kansliskrivare	B 11	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7	B 7
25 kanslibiträden	B 7	B 7
6 expeditionsvakter	B 5	B 5
76 kontorsbiträden	B 4.	B 4.
	<i>Tjänstemän å extra stat.</i>	
1 ledamot och byrådirektör	B 28	B 28
1 förste byråingenjör	B 24	B 24
2 aktuarier	B 21	B 21
2 byråingenjörer	B 21	B 21
5 notarier	B 21.	B 21.

Därjämte har Kungl. Maj:t den 4 juni 1937 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas under budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	726,500
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	79,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	24,100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	548,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	84,500
		632,900
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	99,500
		<hr/>
	Summa förslagsanslag	kronor 1,562,000.

Vidare har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle under budgetåret 1937/1938 disponeras på följande sätt:

Arvode till en överläkare	kronor	5,000
Arvoden å 3,500 kronor till fyra biträdande läkare eller arvoden å 3,500, 3,500 och 7,000 kronor till tre biträdande läkare . . .	»	14,000
Arvoden å 1,500 kronor till två ledamöter vid behandlingen av frågor rörande fondförvaltningen samt ersättning till suppleanter för nämnda ledamöter	»	3,200
Arvode till en sakkunnig i hygieniska frågor, för tiden 1 januari—30 juni 1938	»	1,000
Ersättning för utförande av portvaktsgöromålen till den jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den 30 juni 1932 hos anstalten anställde maskinisten, tillika portvakt	»	900
		<hr/>
	Summa kronor	24,100.

Riksförsäkringsanstaltens framställning m. m.

I skrivelse den 28 augusti 1937 har *riksförsäkringsanstalten* gjort framställning om avlöningsanslag för anstalten för budgetåret 1938/1939.

Anstalten erinrar inledningsvis om de förändringar med avseende å anstaltens personal, som vidtagits eller ifrågasatts under de senaste åren. I denna del anför anstalten bland annat följande.

I skrivelse den 31 augusti 1934 hade anstalten hemställt om överförande till ordinarie stat från och med budgetåret 1935/1936 av 96 icke-ordinarie befattningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hade 1935 års riksdag beslutit att å ordinarie stat överföra 25 befattningar i lönegraderna B 4—B 15.

Härefter hade anstalten i skrivelse den 30 augusti 1935 hemställt, att från och med budgetåret 1936/1937 måtte till ordinarie stat överföras 67 befattningar i olika grader. På förslag av Kungl. Maj:t hade 1936 års riksdag beslutit, att av de föreslagna befattningarna till ordinarie stat överföra 30, nämligen 1 ledamot och byrådirektör i lönegraden B 28, 1 aktuarie och 2 nota-

rier i lönegraden B 21, 1 materialförvaltare i lönegraden B 14, 2 kanslibiträden i lönegraden B 7, 2 expeditionsvakter i lönegraden B 5 och 21 kontorsbiträden i lönegraden B 4. Anstaltens förslag beträffande de 37 återstående icke-ordinarie befattningarna hade icke föranlett någon hemställan till 1936 års riksdag.

I skrivelse den 31 augusti 1936 angående avlöningsanslag till anstalten för budgetåret 1937/1938 hade riksförsäkringsanstalten framlagt förslag om överförande till ordinarie stat av de befattningar, som för framtiden kunde beräknas bli stadigvarande erforderliga. Därvid hade anstalten anfört bland annat, att så länge frågan om organisationen av den sociala olycksfallsförsäkringen befunnit sig på utredningsstadiet och man kunde förvänta ett förslag till mer eller mindre genomgripande omläggning, hade det varit förklarligt, att man uppskjutit överförandet till ordinarie stat även av de befattningar, vilka för riksförsäkringsanstalten betecknade ett stadigvarande behov. Sedan chefen för socialdepartementet efter avslutandet av en särskild utredning år 1936 uttalat, att tillräcklig anledning icke föreläge att för det dåvarande vidtagna åtgärder för åvägabringande av en centralisering av olycksfallsförsäkringen, förefunnes icke längre skäl till dröjsmål med att giva befattningshavarna i riksförsäkringsanstalten samma ställning som andra statstjänstemän. Riksförsäkringsanstalten hade av nu angivna anledning och på grund av verkställd undersökning icke kunnat stanna vid att förordat att allenast vad som återstode av 1934 års förslag skulle genomföras. Såsom anstalten redan i statförslaget år 1935 anfört, vore det som då begärdes att uppfatta såsom en minimifordran för att omedelbart bereda någon förbättring. År 1934 hade icke heller omorganisationsfrågan beträffande olycksfallsförsäkringen ännu varit avskriven. Därtill komme, att arbetsbördan sedan år 1934 ytterligare ökats i så rask takt, att de två år gamla kraven redan måste sägas vara föråldrade. I anslutning till vad sålunda anförts hade anstalten hemställt om inrättande av vissa nya tjänster och uppflyttning i högre lönegrad av andra tjänster. Vidare hade anstalten förordat vissa smärre ändringar i anstaltens organisation och i fördelningen av arbetsuppgifterna mellan byråerna. Enligt anstaltens förslag skulle antalet ordinarie tjänster ökas från 126 till 239 eller med 113. Av dessa nya ordinarie tjänster hade hänförts 4 till lönegraden B 30, 1 till lönegraden B 28, 7 till lönegraden B 26, 2 till lönegraden B 24, 12 till lönegraden B 21, 6 till lönegraden B 15, 1 till lönegraden B 14, 10 till lönegraden B 11, 15 till lönegraden B 9, 14 till lönegraden B 7 och 41 till lönegraden B 4.

Över riksförsäkringsanstaltens förslag hade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Statskontoret hade anfört bland annat följande.

Starka skäl syntes tala för att riksförsäkringsanstaltens organisation och personalbestånd underkastades en allmän översyn, innan i allmänhet ställning toges till spörsmålet om uppflyttning av tjänster till högre lönegrad och om inrättande av nya högre befattningar. Ämbetsverket ville för sin del förordat, att en dylik översyn komme till stånd.

Med den ståndpunkt statskontoret sålunda ansåge sig böra intaga till organisationsfrågan i allmänhet, kunde ämbetsverket icke tillstyrka lönegradsuppflyttningen av tjänster i annan mån än då detta — med hänsyn till särskilda omständigheter — kunde ske inom ramen av nuvarande organisation och utan föregripande av en kommande granskning. Däremot syntes hinder icke böra möta mot att det påbörjade utbytet av icke-ordinarie tjänster mot ordinarie sådana fullföljdes.

Statskontoret tillstyrkte därefter dels uppförande å ordinarie stat av 59 icke-ordinarie tjänster, dels uppflyttning i högre lönegrad av 4 ordinarie befattningar.

Lönenämnden uttalade till en början, att nämnden hade svårt att bilda sig en uppfattning om, huru många nya ordinarie befattningar, som lämpligen borde inrättas vid anstalten. Av den föreliggande framställningen syntes det emellertid framgå, att anstaltens verksamhet under de senaste åren starkt ökats. En ytterligare ökning av arbetsuppgifterna syntes dessutom bliva en följd av den år 1936 beslutade utvidgningen av olycksfalls- och yrkes-sjukdomsförsäkringens tillämpningsområden. Med hänsyn därtill hade lönenämnden ur de synpunkter, som nämnden hade att anlägga på förevarande spörsmål, icke funnit anledning att framställa erinran mot att förhållandet mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare inom anstalten avvägdes i överensstämmelse med anstaltens förslag.

Lönenämnden, som härefter i sitt utlåtande ifrågasatte åtskilliga förändringar i anstaltens organisation i syfte bland annat att minska antalet byråer, hade i övrigt delvis tillstyrkt och delvis avstyrkt anstaltens förslag.

Vid anmälan av berörda avlöningsfrågor i propositionen den 16 mars 1937, nr 266, hade chefen för socialdepartementet uttalat, att han i likhet med statskontoret vore av den uppfattningen, att en allmän undersökning rörande riksförsäkringsanstaltens organisation och personalbehov borde äga rum. Detta syntes så mycket mera påkallat som såväl i anstaltens skrivelse som i lönenämndens häröver avgivna utlåtande dryflats ett flertal organisatoriska spörsmål, till vilka ställning måste tagas, innan personalbeståndet kunde mera definitivt fixeras. Departementschefen hade därför för avsikt att vidtaga åtgärder för att en dylik undersökning inom den närmaste tiden måtte komma till stånd. Innan den sålunda avsedda prövningen verkställdes, ansåge departementschefen det icke lämpligt att vidtaga några mera vittgående förändringar med anstaltens personal.

Med hänsyn därtill hade — fränsett de förändringar, som sammanhänge med arbetarskyddsbyråns överflyttning från socialstyrelsen till anstalten — i huvudsak endast föreslagits uppförande å ordinarie stat av de 37 icke-ordinarie befattningar, vilka av riksförsäkringsanstalten år 1935 föreslagits överförda till ordinarie stat men icke i propositionen till 1936 års riksdag upptagits såsom ordinarie, nämligen 1 byråchefstjänst i lönegraden B 30, 1 befattning som ledamot och byrådirektör i lönegraden B 28, 1 förste byråingenjörstjänst och 1 sekreterartjänst i lönegraden B 24, 5 befattningar som kontorskrivare i lönegraden B 15, 4 kanslibiträdesbefattningar i lönegraden B 7 och 23 kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden B 4.

Därjämte hade dock i 1937 års proposition föreslagits dels uppflyttning av en förste aktuarietjänst å anstaltens försäkringsmatematiska och statistiska byrå från lönegraden B 24 till lönegraden B 26, dels ock inrättande av en kassörstjänst i lönegraden B 14.

Såsom en konsekvens av förslaget om överflyttningen av arbetarskyddsbyrån hade därjämte föreslagits, att antalet ordinarie befattningar hos anstalten skulle från och med den 1 januari 1938 ytterligare ökas med 1 byråchef (B 30), 1 byråassistent (B 26), 1 sekreterare (B 26), 1 förste byråingenjör (B 24), 1 byråingenjör (B 21), 1 kansliskrivare (B 11), 1 kanslibitråde (B 7) och 1 kontorsbiträde (B 4).

Vad sålunda föreslagits i berörda proposition hade bifallits av riksdagen.

Riksförsäkringsanstalten anför härefter, att anstalten, då den av chefen för socialdepartementet förordade undersökningen rörande anstaltens organisation ännu icke ägt rum, ansett sig icke för närvarande böra närmare

ingå på vad statskontoret och lönenämnden anfört i organisationsfrågan. Anstalten har inskränkt sig till att hemställa om de ordinarie tjänster, som anstalten begärde i sin hösten 1936 gjorda framställning men ännu icke erhållit. Anstalten föreslår alltså, att följande befattningar uppföras å anstaltens ordinarie stat.

3 byråchefer (B 30) såsom chefer för respektive andra och tredje skaderegleringsbyrån samt byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden. Nämnda byråer förestås nu av ledamöter och byrådirektörer (B 28), varav 2 äro å ordinarie och 1 å extra stat. Dessa befattningar skulle indragas.

2 byrådirektörer (B 28) å försäkringsbyrån, av vilka den ene, tillika biträdande ledamot, skulle förestå registeravdelningen och den andre den tekniska avdelningen.

1 förste aktuarie (B 26) å försäkringsbyrån såsom chef för byråns försäkringsavdelning i stället för en nuvarande förste byråingenjörstjänst (B 24) å extra stat, som skulle indragas.

1 förste byråingenjör (B 26) å försäkringsbyrån såsom chef för byråns premiesättningssektion i stället för en nuvarande ordinarie förste byråingenjörstjänst (B 24), som skulle indragas.

1 sekreterare och ombudsman (B 26) å administrativa byråns rättsavdelning i stället för nuvarande sekreterare- och ombudsmanstjänsten (B 24), som skulle indragas.

3 sekreterare och biträdande ledamöter (B 26), varav en å första och en å andra skaderegleringsbyrån samt en å byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden.

1 förste aktuarie (B 24) å försäkringsbyråns försäkringsavdelning

4 sekreterare och biträdande ledamöter (B 24) varav två å första, 1 å andra och 1 å tredje skaderegleringsbyrån. I stället skulle tre nuvarande sekreterarbefattningar utan ledamotskap indragas, av vilka två äro placerade å första och en å andra skaderegleringsbyrån.

1 sekreterare (B 24) å administrativa byråns administrativa avdelning.

2 aktuarier (B 21) i stället för två aktuariefattningar å extra stat.

1 byråingenjör (B 21) å försäkringsbyråns tekniska avdelning i stället för en motsvarande tjänst å extra stat. Verkets andra byråingenjörstjänst å extra stat skulle indragas på grund av det ökade antalet tjänster i högre lönegrad.

9 notarier (B 21) varav 1 å administrativa byrån, 5 å första, 1 å andra, 1 å tredje skaderegleringsbyrån och 1 å byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden. I stället skulle 5 notariebefattningar å extra stat indragas, dock att en extra ordinarie notariebefattning skulle inrättas å första skaderegleringsbyrån.

1 kontorsskrivare (B 15), *10 kansliskrivare* (B 11), *15 kontorister* (B 9), *1 förste expeditivakt* (B 7), *9 kanslibiträden* (B 7) samt *18 kontorsbiträden* (B 4).

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat föreslås av anstalten höjd till 1,115,900 kronor.

Anstalten förklarar vidare, att vid bifall till anstaltens förslag rörande de ordinarie tjänstemännen den nuvarande anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat helt kunde bortfalla.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår anstalten endast den änd-

ringen, att arvodet till en sakkunnig i hygieniska frågor, placerad å arbetarskyddsbyrån, beräknas för helt år i stället för — såsom i staten för innevarande budgetår — för halvt år. Med hänsyn härtill upptager anstalten ifrågavarande post till (24,100 + 1,000 =) 25,100 kronor.

Beträffande utgifterna för grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal anför anstalten i huvudsak följande.

I avlöningsstaten för innevarande budgetår hade upptagits en delpost till grundavlöningar för icke ordinarie personal med ett belopp av 548,400 kronor, därav 7,500 kronor beräknats för arbetarskyddsbyrån under första halvåret 1938. Utan Kungl. Maj:ts medgivande finge dock icke för grundavlöningar tagas i anspråk större belopp än 518,400 kronor.

För riksförsäkringsanstalten, utom arbetarskyddsbyrån, kunde grundavlöningarna för mera stadigvarande anställda befattningshavare under innevarande budgetår numera beräknas uppgå till omkring 605,000 kronor. För vikarier under sommarmånaderna och förstärkning av försäkringsbyråns arbetskrafter under viss tid av året samt för ackords- och övertidsersättningar torde böra beräknas 18,000 kronor. Därtill komme grundavlöningar för arbetarskyddsbyråns icke-ordinarie personal under första halvåret 1938 med 7,500 kronor.

På grund av den alltjämt fortgående ökningen i antalet anmälda olycksfall måste det förutses, att anstaltens arbetsbörda under den återstående delen av innevarande budgetår komme att ytterligare ökas, vilket i sin tur måste medföra, att anställande av ytterligare personal ej kunde undvikas. Av denna anledning måste för grundavlöningar under innevarande budgetår beräknas ytterligare ett belopp, som icke torde böra uppskattas till mindre än 10,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså till grundavlöningar erfordras omkring 640,500 kronor. Detta belopp torde emellertid kunna reduceras med hänsyn till förordnanden å tjänster på ordinarie och extra stat samt till andra ledigheter än semestrar med förslagsvis 30,000 kronor. Kostnaden för grundavlöningar skulle på grund därav kunna för budgetåret 1937/1938 beräknas till 610,500 kronor.

Anledningen till att kostnaden för grundavlöningar under innevarande budgetår ökats utöver vad som beräknats vore den starka stegring i riksförsäkringsanstaltens verksamhet, som blivit en följd av bland annat den rådande högkonjunkturen samt vidtagna lagändringar. Under budgetåret 1935/1936 hade till anstalten anmälts 96,745 olycksfall bland i anstalten försäkrade arbetare. Motsvarande antal hade för budgetåret 1936/1937 utgjort ej mindre än 108,575 och torde för innevarande budgetår icke kunna beräknas lägre än 115,000. I jämförelse med förstnämnda budgetår skulle detta innebära en stegring med 19 procent. Antalet i arbetsgivarförteckningarna upptagna arbetsgivare, som vid utgången av år 1935 utgjort omkring 635,000, uppginge nu till omkring 664,000. På riksförsäkringsanstaltens alla avdelningar hade arbetet avsevärt ökat. Antalet hos riksförsäkringsanstalten anställda, som — oberäknat 5 läkare — den 31 december 1936 utgjort 395, hade ökats till 436.

Såvitt nu kunde förutses, syntes det bliva oundgängligt att hemställa om ett tilläggsanslag till grundavlöningar för budgetåret 1937/1938.

Vad härefter beträffade förhållandena under budgetåret 1938/1939, syntes det ofrånkomligt att räkna med en fortsatt stegring av riksförsäkringsanstaltens arbetsbörda. Ökningen i antalet anmälda olycksfall syntes nämligen komma att fortsätta. Även om ett konjunkturomslag skulle komma att inträffa under år 1938, måste riksförsäkringsanstalten — på grund av den tid,

som alltid förflöte, innan en konjunkturförändrings inverkan på antalet olycksfallsanmälningar komme till synes — räkna med en fortsatt ökning under nämnda budgetår i det antal olycksfall, som anstalten hade att reglera. Därtill komme, att de från och med år 1937 genomförda ändringarna i olycksfalls- och yrkessjukdomslagarna ännu ej syntes hava till fullo visat sina verkningar, utan torde detta komma att ske först så småningom. Av anförda skäl måste för budgetåret 1938/1939 en ytterligare höjning av anslagsposten till grundavlöningar beräknas. Anstalten ansåge denna höjning icke böra beräknas till lägre belopp än 50,000 kronor. Grundavlöningarna för arbetarskyddsbyråns icke-ordinarie personal torde böra för budgetåret 1938/1939 upptagas med 15,000 kronor. Ifrågavarande post skulle alltså upptagas till 668,000 kronor.

Därest riks försäkringsanstaltens förslag till ordinarie stat för budgetåret 1938/1939 bifölles, skulle emellertid nyssnämnda belopp kunna minskas med 219,000 kronor till 449,000 kronor.

Beträffande utgifterna till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal framlägger anstalten följande beräkningar.

Denna anslagspost hade i staten för innevarande budgetår upptagits till 84,500 kronor. Under budgetåret 1936/1937, då anslagsposten var upptagen till 83,100 kronor, hade utgifterna utgjort 87,170 kronor. För budgetåret 1938/1939 erfordrades för avlöningsförhöjningar enligt vanliga grunder — inberäknat för arbetarskyddsbyrån — omkring 60,000 kronor, vilket belopp emellertid, med hänsyn till att avlöning vid ledighet under sjukdom m. m. skulle utgå från samma anslagspost, torde böra ökas till 75,000 kronor. Därast emellertid anstaltens förslag rörande avlöningar till ordinarie tjänstemän bifölles, syntes sistnämnda belopp kunna sänkas med 40,000 kronor till 35,000 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har av anstalten beräknats sålunda.

Posten vore för innevarande budgetår upptagen till 99,500 kronor, däri inbegripet kompensation till de extra ordinarie tjänstemännen för familjepensionsavdragen. Till dyrortstillägg hade för riks försäkringsanstaltens del under budgetåret 1936/1937 utgivits 88,541 kronor. Med hänsyn till den ökade personalen och vidtagna överflyttningar till ordinarie stat torde för budgetåret 1938/1939 dyrortstilläggen böra beräknas till 95,000 kronor. Kompensationen för familjepensionsavdragen syntes böra beräknas till 18,000 kronor. Därtill borde läggas 2,000 kronor för arbetarskyddsbyråns räkning. Anslagsposten syntes alltså för budgetåret 1938/1939 böra upptagas till 115,000 kronor. Vid bifall till anstaltens förslag rörande den ordinarie personalen syntes sistnämnda belopp kunna minskas till 110,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså medelsbehovet för nästa budgetår enligt anstaltens förslag uppgå till $(1,115,900 + 25,100 + 449,000 + 35,000 + 110,000 =) 1,735,000$ kronor.

Yttranden.

Över riks försäkringsanstaltens nu förevarande framställning hava utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Statskontoret anför i huvudsak följande. Statskontoret ville erinra, att ämbetsverket i sitt över riks försäkringsanstaltens framställning den 31 augusti 1936 avgivna utlåtande uttalat sig för en uppflyttning till lönegraden B 26 av sekreterare- och ombudsmansbefattningen å administrativa byrån samt sekreterarbefattningen å första skaderegleringsbyrån. Ämbetsverket hade såsom stöd för detta uttalande anført, att med nämnda befattningar, som vore hänfödda till ordinarie lönegraden B 24, vore förenade bestående arbetsuppgifter av så kvalificerad beskaffenhet, att en dylik uppflyttning kunde anses befogad. Vad särskilt vidkomme sekreterar- och ombudsmantjänsten å administrativa byrån, syntes denna tjänst närmast vara jämförlig med befattningen såsom sekreterare och ombudsman å pensionsstyrelsens fond- och kameralbyrå, vilken befattning vore hänförd till lönegraden B 26.

Under återopande härav tillåte sig statskontoret att fortfarande tillstyrka en uppflyttning till denna lönegrad av ifrågavarande båda tjänster.

Ävenså ansåge sig statskontoret, i likhet med vad tidigare skett, böra förordna uppförandet på ordinarie stat i lönegraden B 21 av följande befattningar å extra stat, nämligen 2 aktuarie-, 1 byråingenjör- och 5 notarie-tjänster.

Lönenämnden inskränker sig till en hänvisning till sitt år 1937 avgivna utlåtande i ämnet.

Departementschefen.

Den allmänna omprövning rörande riks försäkringsanstaltens personalförhållanden och organisation, vilken — såsom jag tidigare framhållit — bör äga rum, har ännu icke hunnit verkställas. Med hänsyn härtill torde alljämt stor försiktighet böra iakttagas vid inrättande av nya ordinarie befattningar hos anstalten eller uppflyttning därstädes av sådana befattningar i högre lönegrad. Jag kan därför endast i ganska begränsad omfattning biträda anstaltens begäran om förstärkning av det ordinarie personalbeståndet. Lämpligen synes man med fortsättande på den tidigare inslagna vägen nu böra överföra ytterligare ett antal icke ordinarie befattningar till ordinarie stat, beträffande vilka tvekan icke vid den förestående prövningen kan befaras föreligga om befattningarnas behövlighet. Jag förordar i sådant hänseende dels att från extra till ordinarie stat överflyttas 1 befattning såsom ledamot och byrådirektör i lönegraden B 28 samt 1 aktuarietjänst, 1 byråingenjörstjänst och 3 notarietjänster i lönegraden B 21, dels ock att av nuvarande extra ordinarie befattningar 1 kansliskrivartjänst, 8 kanslibiträdesbefattningar och 15 kontorsbiträdestjänster ersättas med ordinarie tjänster i lönegraderna B 11, B 7 respektive B 4. Vid bifall härtill skulle antalet ordinarie befattningar — fränsett förändringarna å arbetarskyddsbyrån — komma att ökas med 30.

I det föregående har jag vidare tillstyrkt viss omorganisation rörande anstaltens arbetarskyddsbyrå. Dessa ändringar innebära för den ordinarie personalens vidkommande, dels att densamma skulle från och med den 1 juli 1938 minskas med 1 byråassistent (B 26) och 1 kontorsbiträde (B 4), dels ock att densamma skulle från och med den 1 januari 1939 ökas med 1 byrådirektör (B 28), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 notarie (B 21) och 1 kontorsbiträde (B 4).

Vad härefter angår antalet befattningar hos anstalten å extra stat kommer givetvis detta att minskas genom den av mig förordade överflyttningen av vissa tjänster till ordinarie stat. Å andra sidan böra emellertid några tjänster å extra stat tillkomma. Av vad jag nyss anfört rörande den ordinarie personalen framgår, att jag i nuvarande läge icke ansett mig kunna tillstyrka anstaltens hemställan om inrättande av tre ordinarie befattningar såsom sekreterare och biträdande ledamöter i lönegraden B 26, avsedda en för första och en för andra skaderegleringsbyrån samt en för byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden. Emellertid föreligger — enligt vad jag inhämtat — å dessa byråer ett synnerligen stort behov av förstärkning av de mera kvalificerade arbetskrafterna. Jag vill därför med anledning av anstaltens framställning i ämnet förorda, att personalen å en var av dessa tre byråer tills vidare utökas med en sekreterare å extra stat i lönegraden B 24. Vid bifall till vad jag förut föreslagit beträffande arbetarskyddsbyrån kommer härtill från och med den 1 januari 1939 en byråingenjörsbefattning i lönegraden B 21.

Då de personaländringar, som icke beröra arbetarskyddsbyrån, böra genomföras från och med den 1 juli 1938, synes det mig lämpligast, att för nästa budgetår för anstaltens del fastställas två särskilda *personalförteckningar*, en avsedd att gälla för tiden 1 juli—31 december 1938 och en avsedd att tillämpas från och med den 1 januari 1939.

Jag övergår härefter till en *beräkning av riks-försäkringsanstaltens avlöningsanslag*, därvid jag förutsätter, att avlöningsstat bör fastställas omfattande budgetåret 1938 1939.

Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat är för närvarande upptagen till 726,500 kronor. Detta belopp bör med hänsyn dels till den merkostnad, som uppkommer genom att utgifterna för den hittillsvarande ordinarie personalen å arbetarskyddsbyrån nu måste beräknas för helt budgetår, dels ock till den ökning, som från och med den 1 januari 1939 föreslagits beträffande den ordinarie personalen å denna byrå, höjas med 30,600 kronor. Härvid har även beaktats den minskning i utgifterna, som uppkommer genom överflyttningen av vissa ordinarie befattningar till kommerskollegium. På grund av överförandet av vissa icke ordinarie tjänster till ordinarie stat tillkommer ytterligare ett belopp av 90,900 kronor. Förevarande anslagspost bör därför höjas till 848,000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat måste å ena sidan ökas med det belopp, som erfordras för de föreslagna 3 nya sekreterartjänsterna och den tillstyrkta byråingenjörsbefattningen, men kan å andra sidan nedsättas på grund av överflyttningen till ordinarie stat av vissa tjänster. Posten, som nu är upptagen till 79,000 kronor, bör upptagas till (79,000 + 27,600 — 43,800) 62,800 kronor.

I det belopp av 24,100 kronor, som i gällande stat upptagits till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingår ett belopp av 1,000 kronor, utgörande arvode för ett halvår till en sakkunnig i hygieniska frågor. Motsvarande belopp erfordras även för tiden 1 juli—31 december 1938. För tiden 1 januari—30 juni 1939 är

att räkna med arvode av 2,500 kronor. Posten bör därför uppskattas till (24,100 + 2,500) 26,600 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal är att märka, att det i gällande stat upptagna beloppet av 548,400 kronor visat sig vara för lågt beräknat, varför Kungl. Maj:t i proposition (nr 122) till årets riksdag hemställt om förstärkning av denna post med 55,000 kronor. Med hänsyn härtill torde ifrågasvarande medelsbehov böra beräknas med utgångspunkt från en summa av (548,400 + 55,000) 603,400 kronor. Detta belopp bör vidare å ena sidan minskas på grund av överflyttningen av tjänster till anstaltens ordinarie stat och av en amanuensjänst till kommerskollegium, men bör å andra sidan ökas med vad som erfordras för avlöande av vissa extra ordinarie tjänster å arbetarskyddsbyrån. Med hänsyn till den betydande ökning i anstaltens verksamhet, som av olika anledningar inträtt och ytterligare är att förvänta, bör anslagsposten härutöver höjas med ett belopp av närmare 50,000 kronor. Posten torde i runt tal kunna beräknas till 600,000 kronor.

Med anledning av vad anstalten anfört rörande posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal uppskattar jag utgiftsbehovet under denna post till 75,000 kronor.

Posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde kunna upptagas till 110,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler bör nu ifrågasvarande anslag för nästa budgetår beräknas till (848,000 + 62,800 + 26,600 + 600,000 + 75,000 + 110,000 =) 1,722,400 kronor.

Riksförsäkringsanstaltens omkostnadsanslag.

Gällande stat.

För löpande budgetår är förslagsanslaget till riksförsäkringsanstalten: omkostnader upptaget till 143,700 kronor. Beträffande användningen av detta anslag har Kungl. Maj:t den 4 juni 1937 fastställt följande stat.

Omkostnadsstat.

Utgifter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	9,200
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	128,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	5,500
4. Övriga utgifter:		
a. Förvaring i riksbanken av värdehandlingar ingående i anstaltens fonder, <i>förslagsvis</i>	kronor	8,700
b. Räkenskapsböcker, bindning och fastighetsvärdering m. m., <i>förslagsvis</i>	»	300
		»
		9,000
	Summa kronor	151,700

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer och blanketter, olycksfallsanmälan m. m. samt ersättning för rättegångskostnader	kronor	8,000
	Nettoutgift kronor	143,700.

Riksförsäkringsanstaltens framställning.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har riksförsäkringsanstalten framlagt förslag rörande omkostnadsanslagets beräkning för nästa budgetår.

Beräffande utgifterna till *r e s e r s ä t t n i n g a r* anför anstalten, att dessa utgifter under budgetåret 1936/1937 uppgått till 7,858 kronor. Med hänsyn till arbetarskyddsbyråns överflyttning och då posten i övrigt visat sig vara för knappt beräknad föreslår anstalten en höjning av posten till 11,000 kronor.

Rörande medelsbehovet till *e x p e n s e r* anför anstalten följande.

Kostnaderna för *bränsle och lyse* hade under budgetåret 1936/1937 uppgått till 14,047 kronor. Med hänsyn till ytterligare vidtagen höjning av kokspriset samt utvidgningen av lokalerna torde utgifterna ej kunna beräknas till lägre belopp än 17,500 kronor.

Kostnaden för *städning och renhållning*, som under budgetåret 1936/1937 uppgått till 21,014 kronor, komme att ökas på grund av dels lokalernas utvidgning, dels ingånget avtal med städerskorna, innebärande ökade förmåner för dem. För ändamålet borde beräknas 27,000 kronor.

Kostnaderna för *skrivmaterialier, papper, blankettryck m. m.*, hade under budgetåret 1936/1937 uppgått till 48,292 kronor mot 39,268 kronor nästföregående budgetår. Den starka ökningen vore beroende bland annat på kostnaden för de i 100,000-tals exemplar utsända trycksakerna angående den frivilliga försäkringen för hemmavarande barn. Vidare hade riksförsäkringsanstalten jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 11 december 1936 låtit trycka blanketter till vissa läkarintyg för anstaltens och de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens gemensamma räkning. Efter vissa grunder betalade bolagen efter varje år sin andel i kostnaderna för dessa, varigenom de särskilda uppbördsmedlen komme att ökas med sannolikt omkring 1,500 kronor per år. Ifrågavarande kostnader torde med hänsyn jämväl till arbetarskyddsbyråns överflyttning för budgetåret 1938/1939 böra beräknas till 49,000 kronor.

Till *telegram, telefon och annonsering* hade under budgetåret 1936/1937 åtgått 17,208 kronor. Utgiftsposten torde på grund av anstaltens utvidgning samt i vissa fall höjda avgifter böra för budgetåret 1938/1939 beräknas till 19,000 kronor.

Till *inköp och underhåll av inventarier m. m.* hade under budgetåret 1936/1937 använts 25,710 kronor. De jämförelsevis höga kostnaderna hade bland annat berott på inköp av inventarier i samband med utvidgning av lokalerna samt anskaffande av nya skriv- och räknemaskiner. Utgiftsposten torde för budgetåret 1938/1939 böra upptagas till 20,000 kronor.

Belastningen å utgiftsposten till *bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål* har under budgetåret 1936/1937 utgjort 20,147 kronor. Med hänsyn till den ökade omfattningen av riksförsäkringsanstaltens verksamhet och arbetarskyddsbyråns överflyttning syntes posten böra beräknas till 21,000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har alltså för expenser beräknat sammanlagt (17,500 + 27,000 + 49,000 + 19,000 + 20,000 + 21,000 =) 153,500 kronor.

Beträffande utgifterna för publikationstryck erinrar anstalten, att av det belopp av 5,500 kronor, som beräknats för budgetåret 1937/1938, 2,500 kronor avsetts för arbetarskyddsbyrån under första halvåret 1938. Med hänsyn härtill uppskattar anstalten ifrågavarande utgifter för nästa budgetår till 8,000 kronor.

Med avseende å posten övriga utgifter framlägger anstalten följande beräkningar.

Från posten bestredes omkostnader för anstaltens fonder. Utgifterna för detta ändamål hade under budgetåret 1936/1937 uppgått till 8,422 kronor. Den största posten bland dessa utgifter avsåg förvaring i riksbanken av fondernas värdehandlingar. Kostnaderna därför kunde för budgetåret 1938/1939 beräknas till 9,100 kronor. Därtill komme omkring 400 kronor för räkningsböcker, bindning och fastighetsvärdering. Sammanlagt borde sålunda utgiftsposten upptagas till 9,500 kronor.

Inkomstposten för särskilda uppördsmedel uppskattar anstalten till 11,500 kronor, därvid räknats med 4,000 kronor för försäljning av arbetarskyddsbyråns publikationer.

Omkostnaderna hava alltså av anstalten upptagits till (11,000 + 153,500 + 8,000 + 9,500 — 11,500 =) 170,500 kronor.

Departementschefen.

Mot riksförsäkringsanstaltens förevarande förslag har jag i och för sig icke något att erinra. Den utvidgning av arbetarskyddsbyråns verksamhet, som jag i det föregående förordat och vilken är avsedd att inträda från och med den 1 januari 1939, lärer emellertid medföra, att kostnaderna för reseersättningar, expenser och publikationstryck få uppskattas till något högre belopp än de av anstalten ifrågasatta. Anstaltens omkostnadsanslag torde kunna beräknas enligt följande uppställning:

Utgifter.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	15,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	155,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	12,000
4. Övriga utgifter (omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder), <i>förslagsvis</i>	»	9,500

Summa kronor 191,500.

Särskilda uppördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer och blanketter, olycksfallsanmälan m. m. samt ersättning för rättegångskostnader ... kronor 11,500

Nettoutgift kronor 180,000.

Yrkesinspektionens avlöningsanslag.

Förslagsanslaget till yrkesinspektionen: avlöningar är för budgetåret 1937/1938 upptaget till 358,400 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 april 1937 gäller för yrkesinspektionen följande av riksdagen godkända personalförteckning:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
9 yrkesinspektörer		B 28
1 skogs- och flottledsinpektör		B 27
1 yrkesinspektris		B 26
9 yrkesinspektörsassistenter		B 21
1 assistent		B 20
2 yrkesinspektrisassistenter		B 18
18 underinspektörer		B 16
1 kontorsbiträde		B 4

Vidare har Kungl. Maj:t den 23 april 1937 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för yrkesinspektionen:

Avlöningsstat.			
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>			kronor 291,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.		kronor 51,200	
b. Avlöningsförhöjningar m. m. <i>förslagsvis</i>	»	7,300	» 58,500
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>			» 8,200
			Summa förslagsanslag kronor 358,400

Då jag utgår från att den av mig förordade omorganisationen av yrkesinspektionen bör genomföras först från och med ingången av nästa kalenderår, behöver någon ändring i yrkesinspektionens *personalförteckning* icke vidtagas för tiden 1 juli—31 december 1938. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör personalförteckningen från och med den 1 januari 1939 erhålla följande utseende:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
11 yrkesinspektörer		B 28
1 skogs- och flottledsinpektör		B 27
1 yrkesinspektris		B 26
11 förste distriktsingenjörer		B 24
13 distriktsingenjörer		B 21

Befattning	Lönegrad
1 assistent	B 20
1 yrkesinspektrisassistent	B 18
22 underinspektörer	B 16
1 kanslibitråde	B 7
12 kontorsbiträden	B 4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 yrkesinspektrisassistent	B 18
----------------------------------	------

Tjänstemän å extra stat.

3 distriktsinspektriser	B 22
-------------------------------	------

Yrkesinspektionens *avlöningsanslag* torde för nästa budgetår kunna beräknas på följande sätt.

Utgifterna under anslagsposten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* kunna för tiden 1 juli—31 december 1938 uppskattas till hälften av det för innevarande budgetår upptagna beloppet eller alltså — efter någon avrundning — till 145,900 kronor. För tiden 1 januari—30 juni 1939 torde motsvarande utgifter få uppskattas till 239,600 kronor. Sammanlagda beloppet blir alltså $(145,900 + 239,600 =)$ 385,500 kronor.

Vid bifall till mitt förut framställda förslag rörande den kvinnliga yrkesinspektionens befattningshavare måste upptagas en avlöningspost, från vilken kan avlönas en övertalig ordinarie yrkesinspektrisassistent i lönegraden B 18. Posten, som bör rubriceras *avlöning till en tjänsteman å övergångsstat*, bör för nästa budgetår beräknas till 2,900 kronor, motsvarande halv årskostnad för ifrågavarande ändamål. Såsom jag förut antytt, är det troligt, att den verkliga belastningen å denna post skall bliva obetydlig.

I staten måste vidare med hänsyn till förslaget om inrättande av 3 distriktsinspektriser å extra stat upptagas en ny post till *avlöningar till tjänstemän å extra stat*, vilken post kan beräknas till 9,800 kronor motsvarande 19,600 kronor för år.

Utgifterna för *grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal* torde kunna beräknas för förra budgethalvåret till 25,600 kronor och för det senare budgethalvåret till 39,200 kronor. Sammanlagda beloppet skulle således bliva 64,800 kronor.

Medelsbehovet för *avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal* uppskattar jag till omkring 8,000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, är för förra budgethalvåret att räkna med ett belopp av 4,100 kronor, medan utgifterna för senare budgethalvåret kunna antagas bliva något högre. Jag förordar, att de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår beräknas till 10,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler bör ifrågavarande anslag för budgetåret 1938/1939

upptagas till (385,500 + 2,900 + 9,800 + 59,800 + 8,000 + 10,000 =) 476,000 kronor.

Yrkesinspektionens omkostnadsanslag.

Gällande stat.

Förslagsanslaget till yrkesinspektionen: omkostnader är för löpande budgetår bestämt till 143,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 4 juni 1937 fastställt följande stat rörande anslagets användning.

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	126,300
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	16,700
	Summa kronor	143,000.

1937 års arbetarskyddskommitté.

De sakkunniga hava i sitt betänkande anført, att ett bifall till sakkunnigförslaget i vad detsamma avsåge den lokala yrkesinspektionens personalförhållanden komme att medföra väsentlig höjning av inspektionens resekostnader. De sakkunniga hava därför ansett, att inspektionens årliga resekostnader framdeles borde beräknas till förslagsvis 225,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *expenser* räkna de sakkunniga med att en höjning till 20,000 kronor skulle vara tillräcklig.

Härutöver räkna de sakkunniga dels med utgifter för *hyror* till de kansli-lokaler, som måste anskaffas i de nya inspektionsdistrikten, och för *inventarier* till sagda lokaler, dels ock med kostnader för viss *teknisk utrustning* åt inspektionspersonalen. I sistnämnda hänseende anføra de sakkunniga följande.

Med våra dagars högt uppdrivna fordringar på exakthet och uniformitet i inspektionsarbetet erfordrades det, att inspektionspersonalen finge tillgång till viss instrumentell utrustning för att möjliggöra ett objektivt bedömande av ifrågakommande säkerhets- och sundhetsfrågor. Vad som i första hand torde vara behövt vore vissa enkla, lätt handhavbara, portativa mätinstrument, vilka möjliggjorde framläggandet av talmässiga bevis för riktigheten av de vid en inspektion framställda kraven.

Som exempel på praktiskt viktiga och endast med hjälp av instrument objektivt bedömbara förhållanden, kunde anföras frågan om belysningens styrka och tillräcklighet på viss arbetsplats, luftströmmens hastighet i en ventilationsanläggning, varvtalet på en axel etc.

De sakkunniga föresloge, att varje distrikt till en början utrustades med följande tekniska mätapparater, nämligen 1 katatermometer, 1 varvräknare, 1 anemometer, 1 belysningsmätare, 1 kamera och en apparat för bestämning av koloxidhalten i luft. Denna utrustning kunde beräknas draga en kostnad per distrikt av 650 kronor och alltså för samtliga inspektionsdistrikt 7,150 kronor.

Departementschefen.

Utgifterna för resor vid yrkesinspektionen torde för tiden 1 juli—31 december 1938 böra beräknas till 65,000 kronor, vilket belopp i stort sett motsva-

rar hälften av det för närvarande för helt budgetår beräknade beloppet. För tiden 1 januari—30 juni 1939 bör givetvis räknas med ett avsevärt högre belopp. Jag får i sådant hänseende föreslå en summa av 100,000 kronor motsvarande 200,000 kronor för helt budgetår. Posten till r e s e r s ä t t n i n g a r skulle alltså för nästa budgetår få upptagas till 165,000 kronor. I detta sammanhang vill jag framhålla, att jag förutsätter, att, därest byråassistenten för sjöfartsärenden framdeles i egenskap av byrådirektör i kommerskollegium kommer att fungera såsom specialinspektör för tillsynen rörande lastning och lossning av fartyg, de resekostnader, som föranledas av specialinspektionen, skola få bestridas från förevarande anslagspost.

Vad övriga omkostnader beträffar, tillstyrker jag, att för anskaffande av omförmälda tekniska utrustning beräknas ett belopp av omkring 7,000 kronor. Vidare förordar jag, att såväl dessa kostnader som erforderliga utgifter för anskaffande av inventarier för nya expeditionslokaler skola få bestridas från anslagsposten till e x p e n s e r. Med hänsyn härtill samt till den ökade omfattning av yrkesinspektionens verksamhet, varmed är att räkna från och med 1939 års ingång, lärer denna post för nästa budgetår få beräknas till 35,000 kronor.

Omförmälda h y r e s u t g i f t e r böra bestridas från statens allmänna fastighetsfond och påverka alltså ej nu ifrågavarande anslag.

Omkostnadsanslaget lärer vid sådant förhållande för budgetåret 1938/1939 få beräknas till (165,000 + 35,000 =) 200,000 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) godkänna följande personalförteckning för riksförsäkringsanstalten att tillämpas från och med den 1 juli till och med den 31 december 1938:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlösningsreglementet	—	
5 byråchefer	B 30	
3 ledamöter och byrådirektörer	B 28	
1 förste aktuarie	B 26	
1 sekreterare	B 26	
1 förste aktuarie	B 24	
3 förste byråingenjörer	B 24	
4 sekreterare	B 24	
9 aktuarier	B 21	
4 byråingenjörer	B 21	

Kungl. Maj:ts proposition nr 231.

Befattning	Lönegrad
11 notaries	B 21
15 kontorsskrivare	B 15
1 kassör	B 14
1 materialförvaltare	B 14
9 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
33 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
90 kontorsbiträden	B 4.

Tjänstemän å extra stat.

1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 aktuarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
2 notaries	B 21;

II) godkänna följande personalförteckning för riksförsäkringsanstalten att tillämpas från och med den 1 januari 1939:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
5 byråchefer	B 30
3 ledamöter och byrådirektörer	B 28
1 byrådirektör	B 28
1 förste aktuarie	B 26
1 förste byråingenjör	B 26
1 sekreterare	B 26
1 förste aktuarie	B 24
3 förste byråingenjörer	B 24
4 sekreterare	B 24
9 aktuarier	B 21
4 byråingenjörer	B 21
12 notaries	B 21
15 kontorsskrivare	B 15
1 kassör	B 14
1 materialförvaltare	B 14
9 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
33 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
91 kontorsbiträden	B 4

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å extra stat.</i>	
1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 aktuarie	B 21
2 byråingenjörer	B 21
2 notarier	B 21;

III) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten att tillämpas under budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 848,000
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	» 62,800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 26,600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. kronor 600,000	
b. Avlöningsförhöjningar, m. m., <i>förslagsvis</i> ..	» 75,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 110,000

Summa förslagsanslag kronor 1,722,400;

IV) till Riksförsäkringsanstalten: *Avlöningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,722,400;

V) till Riksförsäkringsanstalten: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 180,000;

VI) godkänna följande personalförteckning för yrkesinspektionen att tillämpas från och med den 1 januari 1939:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
11 yrkesinspektörer	B 28
1 skogs- och flottledsinspektör	B 27
1 yrkesinspektris	B 26
11 förste distriktsingenjörer	B 24
13 distriktsingenjörer	B 21
1 assistent	B 20
1 yrkesinspektrisassistent	B 18
22 underinspektörer	B 16
1 kanslibitråde	B 7
12 kontorsbiträden	B 4

Kungl. Maj:ts proposition nr 231.

Befattning

Lönegrad

Tjänsteman å övergångsstat.

1 yrkesinspektrisassistent B 18

Tjänstemän å extra stat.

3 distriktsinspektriser B 22;

VII) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen att tillämpas under budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	385,500
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	2,900
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	9,800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. kronor 64,800		
b. Avlöningsförhöjningar, m. m., <i>förslagsvis</i>	»	8,000
		72,800
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	10,000

Summa förslagsanslag kronor 481,000;

VIII) till *Yrkesinspektionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 481,000; samt IX) till *Yrkesinspektionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 200,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.